Jalostuksen tavoiteohjelman päivitys
1.1.2027 – 31.12.2031

Vanhaenglanninlammaskoira

Hyväksytty rotujärjestön yleiskokouksessa xx.xx.2026

SKL:n jalostustieteellinen toimikunta hyväksynyt xx.xx.2026

Sisällysluettelo

1. YHTEENVETO ... 3
2. RODUN TAUSTA ... 4
3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA ... 6
4. RODUN NYKYTILANNE ... 6
4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja ... 6
4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet ... 12
4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta ... 12
4.2.2 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa ... 12
4.2.3 Käyttö- ja koeominaisuudet ... 13
4.2.4 Kotikäyttäytyminen ja lisääntyminen ... 19
4.2.5 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta ... 21
4.3. Terveys ja lisääntyminen ... 21
4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat ... 21
4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat ... 26
4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt ... 29
4.3.4 Lisääntyminen ... 31
4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet ... 33
4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä ... 34
4.4. Ulkomuoto ... 35
5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA ... 39
6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS ... 42
6.1 Jalostuksen tavoitteet ... 42
6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille ... 42
6.3 Rotujärjestön toimenpiteet ... 42
6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin ... 43
6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta ... 44
7. LÄHTEET ... 45
8. LIITTEET ... 45

1. YHTEENVETO

Kuvaus rodusta ja sen käyttötarkoituksesta
Vanhaenglanninlammaskoira on yksi Englannin vanhimmista virallistetuista paimenkoiraroduista. Rotu kuuluu nykyisin FCI ryhmään 1 Lammas- ja paimenkoirat. Aikoinaan nämä keskisuuret vahvat ja rohkeat koirat paimensivat, kuljettivat karjaa ja vahtivat laumoja. Nykyisin rotu on enimmäkseen seurakoira mutta omaa edelleen hyvin samankaltaisen neliömäisen ulkomuodon ja harmaa-valkoisen karkean säänkestävän kaksikerroksisen tuuhean turkin. Runsaan pörröisen turkin lisäksi rotu tunnetaan parhaiten takakorkeudestaan, karhumaisesta rullaavasta käynnistään ja ystävällisestä luonteestaan.

Rodun tilanne ja jalostustavoitteet
Vanhaenglanninlammaskoira tulee säilyttää monipuolisena rotuna niin terveyden kuin luonneominaisuuksien suhteen. Pienessä populaatiossa on tärkeää käyttää mahdollisimman terveitä koiria ja laajaa jalostuspohjaa. Kasvattajien tulee kiinnittää jalostusvalinnoissaan huomiota kokonaisuuteen, jossa tavoitteena on terve ja elinvoimainen vanhaenglanninlammaskoira. Jalostukseen käytettävien koirien tulee olla tasapainoisia niin luonteen kuin ulkonäön suhteen ilman liioiteltuja piirteitä. Lisääntymisen osalta tavoitteena on säilyttää luonnollinen lisääntymisvietti ja mahdollisimman ongelmaton lisääntyminen. Ulkomuodollisesti tulee säilyttää rotutyyppi ja kiinnittää huomiota nousevaan ylälinjaan sekä turkin osalta siihen, että sen laatu on tärkeämpää kuin määrä.

Populaation rakenne ja jalostuspohja
Vanhaenglanninlammaskoirien populaatio on Suomessa pieni ja myös maailmalla pentumäärät ovat pienentyneet. Nykyisillä kasvattajilla on aiempaa vähemmän pentueita, ja uusia kasvattajia on rotuun saatu kovin vähän. Populaation pienuus on haaste jalostuspohjan riittävän laajuuden ylläpitämiselle ja jokainen pentue on merkittävä tämän suhteen. Tuonnit ja ulkomaalaisten urosten käyttö ovat kuitenkin pitäneet vanhaenglanninlammaskoirien sukusiitosasteen melko matalana. Koirien tuominen linjoista, jotka toisivat uutta verta Suomeen, eivätkä olisi valmiiksi maailmalla ylikäytettyjä on haasteellista. Ongelmana on monimuitoisuuden väheneminen, jalostukseen käytetään usein koiria samoista linjoista ja suositaan näyttelykoiria. Lisäksi runsaat toisen polven jälkeläismäärät kaventavat valinnan mahdollisuuksia seuraavissakin sukupolvissa.

Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet
Vanhaenglanninlammaskoira koetaan luonteeltaan helpoksi, luotettavaksi ja sosiaaliseksi koiraksi, ja luonteisin ollaan lähes poikkeuksetta tyytyväisiä. Luonteista on saatu kerättyä tietoa terveys- ja käyttäytymiskyselyjen avulla, ja kyselyitä jatketaan jotta voidaan seurata luonteiden säilymistä yhtä hyvänä kuin tälläkin hetkellä. Luonteiden ihanneprofiilit MH, LT ja käyttäytymisen jalostustarkastuksen osalta on saatu laadittua ja olleet voimassa muutaman vuoden. Luonteiden vastaavuutta ihanneprofiileihin tulee tarkastella tulevalla JTO-kaudella. Luonnetestattujen ja MH-luonnekuvattujen koirien määrän lasku on huolestuttava suuntaus, johon tulee kiinnittää huomiota tulevaisuudessa.

Terveys ja lisääntyminen
Vanhaenglanninlammaskoirat ovat pääsääntöisesti melko terveitä. Rodulla esiintyy kuitenkin jonkin verran sairauksia, mm. lonkkanivelen sekä kyynärnivelen kasvuhäiriötä ja niiden osalta PEVISA-tutkittujen koirien määrää tulisi saada nostettua. Myös silmätarkastusten määrää tulee lisätä. Terveystilannetta on kartoitettu omistajille suunnatulla terveyskyselyllä, jossa on saatu tietoa myös PEVISA:an kuulumattomista sairauksista. Lisäksi tulee ehkäistä perinnöllisiä sairauksia, joihin on olemassa geenitestit. Yksi suurimmista haasteista on vanhaenglanninlammaskoirien lisääntymiseen ja tiinehtymiseen liittyvät ongelmat ja keinosiemennysten määrän lisääntyminen. Lisääntymisessä tavoitteena on säilyttää luonnollinen lisääntymisvietti ja mahdollisimman ongelmaton lisääntyminen.

Kasvattajien vastuu rodun terveyden vaalimisessa on tärkeä ja huomiota tulee kiinnittää jalostusvalintoihin, niin terveyden kuin lisääntymiskäyttäytymisenkin osalta.

Ulkomuoto
Ulkomuodon osalta huomiota tulee kiinnittää erityisesti rotutyypin ja rodulle ominaisten piirteiden säilyttämiseen, kuten nousevaan ylälinjaan. Lisäksi hampaiden kokoon, vahvaan leukaan ja purentaan on kiinnitettävä huomiota. Turkin osalta huomioitavaa on, että turkin laatu on aina määrää tärkeämpi. Rotujärjestö tiedottaa ja järjestää koulutusta ulkomuototuomareille aiheena kohtuullisuus turkin määrää haettaessa. Tavoitteena on rotukatselmuksen sekä ulkomuodon jalostustarkastuksen järjestäminen tulevalla JTO-kaudella, jotta saadaan myös näyttelyissä käymättömiä koiria mukaan.

Tärkeimmät suositukset jalostuskoirille
Vanhaenglanninlammaskoira kuuluu PEVISA:an eli Kennelliiton perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelmaan. Rotukohtainen **PEVISA-ohjelma vuosille 2027-2031:**

- Pentujen vanhemmilla tulee olla ennen astutushetkeä virallinen lonkka- ja kyynärpääkuvauslausunto sekä silmätarkastuslausunto. Kuvausikä vähintään 12 kk.
- Lonkkaniveldysplasian raja-arvo C. Tuloksen C saanut koira voidaan parittaa tuloksen A tai B saaneen kanssa tai vaihtoehtoisesti pentueen vanhempien lonkkaindeksien keskiarvon tulee astutushetkellä olla vähintään 101.
- Kyynärkuvaustuloksen 2 saanut koira voidaan parittaa vain tuloksen 0 saaneen koiran kanssa. Ulkomaiselta urokselta ei vaadita kyynärkuvaustulosta.
- Silmätarkastuslausunto on voimassa 12 kk ja koiran silmät tulee olla terveet rodussamme luokitelluilta perinnöllisiltä silmäsairauksilta (KAT perinnöllinen katarakta ja PRA verkkokalvon etenevä surkastuma).

Muut suositukset jalostukseen käytettävien koirien ja yhdistelmien ominaisuuksista
Vanhaenglanninlammaskoirat ry määrittelee suositukset jalostukseen käytettävien koirien ominaisuuksista pentuvälityssäännössä 1.1.2022 alkaen seuraavasti:

- Nartun tulee astutushetkellä olla vähintään 24 kk ja uroksen vähintään 18 kk.
- Toisen vanhemmista tulee olla terveeksi testattu PCD:n ja EIC:n osalta tai olla vanhempiensa kautta terve. Tulos on voimassa yhden sukupolven ajan. Käytettäessä PCD tai EIC kantajaa jalostukseen, kasvattaja sitoutuu lähettämään vanhempien tutkimustulokset liitetiedostona rotuyhdistykselle.
- Ulkomaalaista urosta käytettäessä vaaditaan SKL:n PEVISA-vaatimusten mukaiset terveystulokset.
- Molempien vanhempien jälkeläismäärä astutushetkellä Suomessa saa olla korkeintaan 20 pentua.
- Pentueen molemmilla vanhemmalla tulee olla näyttelytulos (vähintään laatuarvostelu EH) tai ulkomuodon jalostustarkastuslausunto. Näyttelytulosvaatimukset eivät koske ulkomaisia uroksia.

2. RODUN TAUSTA

Vanhaenglanninlammaskoirien historia on jäljitettävissä 1870-luvun Englantiin lähinnä Walesin alueelle. Vanhaenglanninlammaskoira on monikäyttörotu, jolla on paimennuksessa tarvittavaa nokkeluutta sekä rohkeutta puolustaa paimennettaviaan. Vanhaenglanninlammaskoiran tehtävänä Englannissa oli avustaa erityisesti lammaslaumojen siirrossa esimerkiksi markkinoille. Tämä vaati rodulta kestävyyttä liikkujana sekä hyvää keskittymiskykyä. Jatkuva ulkona olo edellytti lisäksi säänkestävän, sekä kylmää että lämpöä eristävän turkin. Tapana oli että turkki ajeltiin lyhyeksi samanaikaisesti lampaiden kanssa.

Työkoiria arvostettiin niiden työskentelyominaisuuksien perusteella eikä koirien sukutaulujen tai taustojen mukaan ja tämän takia rodun alkuperä on suuremman hämärän peitossa kuin seurakoiriksi tai silmäniloksi jalostettujen rotujen. Vanhaenglanninlammaskoira rotuna syntyi lähinnä lammas-paimenten selektiivisen koiranjalostuksen ansiosta todennäköisesti useiden vuosikymmenien ajan kestäneen työn tuloksena. Tyyppieroja oli alueellisesti havaittavissa, koska siihen aikaan ei juuri matkusteltu paikasta toiseen. On syytä olettaa, että vanhaenglanninlammaskoirien jalostuksessa käytettiin myös paimentavia ja suojelevia keski- ja itä-eurooppalaisia koiria Englannissa jopa tuhansia vuosia olleiden lammaskoirien lisäksi. Läheisin puhdasrotuinen sukulainen vanhaenglanninlammas-koiralle on partacollie. Virallisena rotuna vanhaenglanninlammaskoira on kuitenkin huomattavasti partacollieta vanhempi.

Vanhaenglanninlammaskoirien ensimmäinen rotujärjestö perustettiin 1888 Englantiin ja pian sen jälkeen julkaistiin myös ensimmäinen rotumääritelmä. Toinen FCI:n hyväksymä vanhanenglannin-lammaskoirien rotumääritelmä hyväksyttiin 25.11.1963. Merkillepantavaa on rodun koon kasvaminen uudemmissa rotumääritelmissä. Vielä vuonna 1963 urosten säkäkorkeudeksi määriteltiin 56 cm ja siitä ylöspäin ja nartuilla tätä matalampi. Nykyisessä FCI:n rotumääritelmässä narttujen alaraja on 56 cm ja urosten 61 cm. Ensimmäisen kerran vanhaenglanninlammaskoira esitettiin näyttelyssä vuonna 1873 Birminghamissa ja vuonna 1875 rekisteröitiin ensimmäiset rodun edustajat. Ensimmäisiä kuuluisia ja tunnettuja näyttelyissä käyneitä vanhaenglanninlammaskoiria olivat Ch Fairweather (1898), joka keräsi näyttelyissä 20 sertiä sekä vuonna 1887 syntynyt Sir Cavendish. Tunnetuin rodun alkuaikoina vanhaenglanninlammaskoiria kasvattanut kenneli oli Somerset Tilley-perheen omistama Shepton-kenneli. H.A. Tilley perusti kerhon myös Amerikkaan 1904 ja amerikkalainen rotujärjestö aloitti toimintansa vuonna 1905. Amerikassa vielä vuonna 1927 rotumääritelmässä määriteltiin vanhaenglanninlammaskoiran ihannekooksi enintään 66 cm, jota suurempaa kokoa pidettiin epätoivottavana. Koska rodun koko etenkin näyttelykoirien osalta oli alkanut kasvaa 1920-luvulla, tämä lause poistettiin amerikkalaisesta rotumääritelmästä 1953.

1900-luvulle tultaessa vanhaenglanninlammaskoiria ei ole enää muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta käytetty työkoirina. Useimmilla vanhaenglanninlammaskoirilla on silti vahva paimennustaipumus. Viimeinen erityisen tunnettu paimentava lammaskoira GB CH Jedforest Don Carlos kuoli työssään vuonna 1984. Don Carlos piti kuollessaan hallussaan vanhaenglanninlammaskoirien silloista CC ennätystä. 1700-luvulla työkoirien häntä typistettiin ja rodun toinen nimi” bobtail” juontaa juurensa täältä. Typistämisen syistä on monia legendoja, joista yksi suosituimmista oli, ettei verottaja näin erottanut koiraa lampaista.

Nykyään useissa Euroopan maissa on typistyskielto ja vanhaenglanninlammaskoirilla on näissä maissa pitkät hännät. Luonnon töpöhäntäisyys on rodussa harvinaista, sillä typistyskiellon jälkeen on syntynyt vain muutamia luonnontöpöjä. Suomessa vanhaenglanninlammaskoiria ei ole kasvatettu ja käytetty paimennukseen, vaan ne ovat olleet lähinnä seurakoiria.

Ensimmäiset vanhaenglanninlammaskoirat toi Suomeen 1920-luvulla Maria Åkerblom ja hän myös kasvatti vanhaenglanninlammaskoiria kennelnimellä av Ros-Loge. Sen jälkeen 1940–luvulla kuusankoskelainen Hoving haki Englannista kaksi koiraa, joilla teetettiin myös pentuja. Sota katkaisi myös suomalaisten vanhaenglanninlammaskoirien kasvatustyön, joka pääsi laajenemaan paremmin vasta 1970-luvuilla. Yksittäisiä pentueita on ollut mm. Harjavallassa 1950-luvulla. 1970-luvulla vanhaenglanninlammaskoiria kasvattivat Suomessa kennelit Trapper’s/Beatrice Ahonius, Mar-Vall/Mervi Martelius ja Drover’s/Satu Tanner. 2010-luvulla vanhaenglanninlammaskoirien kasvattajien määrä Suomessa on vakiintunut noin kymmeneen, joista puolet on aktiivisia.

3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

Vanhaenglanninlammaskoirat ry toimii valtakunnallisella tasolla Suomen Kennelliiton alaisena rotujärjestönä ja jäsenyhdistyksenä. Yhdistyksen tarkoituksena on:

- herättää ja ylläpitää vanhaenglanninlammaskoiraharrastusta
- ylläpitää, valvoa, edistää ja ohjata rodun jalostusta ja sitä kautta pyrkiä säilyttämään alkuperäinen rodunomaisuus
- ohjata ja opastaa jäseniään kasvattamaan, hoitamaan ja kouluttamaan koiriaan.

Vanhaenglanninlammaskoirat ry perustettiin nimellä Suomen Bobtailkerho vuonna 1970 ja vuonna 1971 se rekisteröitiin rotua harrastavaksi yhdistykseksi. Vuonna 1989 Suomen Bobtailkerho ry sai rotujärjestöoikeudet, kun rotujärjestötoiminnan edellyttämä jäsenmäärä ylitettiin ja jalostuksesta huolehtiminen siirtyi näin SKL:n sääntöjen mukaan Suomen Bobtailkerholle. Suomen Bobtailkerho ry:n jäsenmäärä kolminkertaistui 1970-luvun lopussa ja rotua harrastavan yhdistyksen jalostuksellinen merkitys kasvoi. 2000-luvulla Vanhaenglanninlammaskoirat ry:n jäsenmäärä on vaihdellut n. 100-180 jäsenen välilllä ja on tällä hetkellä n. 160 jäsentä. Yhdistyksen nimi vaihtui huhtikuussa 2008 Vanhaenglanninlammaskoirat – Finnish Old English Sheepdog Club ry:ksi. Vuonna 2014 yhdistyksen nimi muutettiin muotoon Vanhaenglanninlammaskoirat ry – Old English Sheepdog Club of Finland.

Vanhaenglanninlammaskoirat ry:n hallitukseen kuuluu puheenjohtaja, kuusi varsinaista jäsentä ja kaksi varajäsentä. Lisäksi yhdistyksen toimintaa ohjaavat toimikunnat: jalostustoimikunta, näyttelytoimikunta, harrastustoimikunta sekä julkaisutoimikunta. Yhdistyksen toimihenkilöihin kuuluvat myös rahastonhoitaja, jäsensihteeri sekä webmaster ja somevastaava. Toiminnan painopiste on kuluneina vuosina ollut näyttelytoiminnassa, mutta myös mm. paimennus ja rallytoko kuuluvat yhdistyksen kasvavan mielenkiinnon kohteisiin. Yhdistys tekee määrätietoista työtä lisätäkseen rodun tunnettuutta, vastuullista kasvatustyötä sekä aktiivista harrastamista.

Vanhaenglanninlammaskoirien jalostuksen ohjauksesta rotujärjestössä vastaa jalostustoimikunta. Toimikunnalla on päävastuu PEVISA:n (perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelma) sekä JTO:n (jalostuksen tavoiteohjelma) laatimisesta, päivityksestä ja seurannasta. Lisäksi sen tehtävänä on tiedon kerääminen ja tallentaminen rodusta sekä rodun tilan seuraaminen ja perinnöllisten sairauksien kartoittaminen. Tehtäviin kuuluvat myös mm. poikkeuslupapyyntöjen käsittely ja niihin vastaaminen, jalostusneuvonnan antaminen kasvattajille sekä jalostustarkastusten, tuomarikollegioiden ja kasvattajapäivien järjestäminen. (Lähde: Vanhaenglanninlammaskoirat ry).

4. RODUN NYKYTILANNE

4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja

Mitä monimuotoisempi rotu on, sitä useampia erilaisia versioita sillä on olemassa samasta geenistä. Tämä mahdollistaa rodun yksilöiden geenipareihin heterotsygotiaa, joka antaa niille yleistä elinvoimaa ja suojaa monen perinnöllisen vian ja sairauden puhkeamiselta. Monimuotoisuus on tärkeää myös immuunijärjestelmässä, jonka geenikirjon kapeneminen voi johtaa esimerkiksi tulehdussairauksiin, autoimmuunitauteihin ja allergioihin. Jalostus ja perinnöllinen edistyminenkin ovat mahdollisia vain, jos koirien välillä on perinnöllistä vaihtelua. Suurilukuinenkin koirarotu on monimuotoisuudeltaan suppea, jos vain pientä osaa rodun koirista ja sukulinjoista on käytetty jalostukseen tai jos rodussa on koiria, joilla on rodun yksilömäärään nähden liian suuret jälkeläismäärät. Tällaiset koirat levittävät haitalliset mutaatioalleelinsa vähitellen koko rotuun, jolloin jostakin yksittäisestä mutaatiosta saattaa syntyä

rodulle uusi tyyppivika tai -sairaus. Vähitellen on vaikea löytää jalostukseen koiria, joilla ei tätä mutaatiota ole. Ihannetilanteessa jalostukseen käytetään koiria tasaisesti rodun kaikista sukulinjoista.

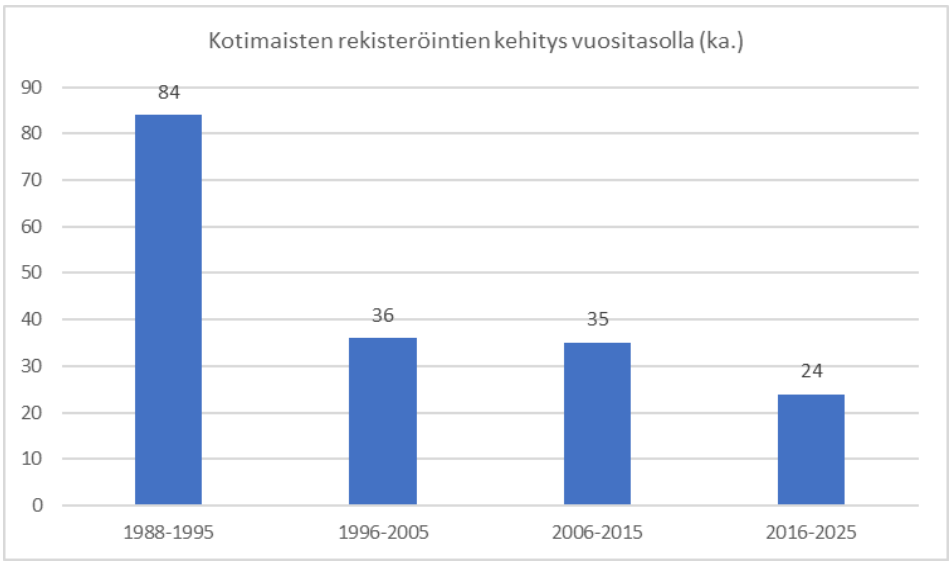
Monimuotoisuutta turvaava suositus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle on pienilukuisissa roduissa enintään 5 % ja suurilukuisissa enintään 2-3 % laskettuna rodun neljän vuoden rekisteröintimääristä. Jos rodussa rekisteröidään neljän vuoden aikana yhteensä 1000 koiraa, ei yksittäinen koira saisi olla vanhempana useammalle kuin 20-50 koiralle. Toisen polven jälkeläisiä koiralla saisi pienilukuisissa roduissa olla korkeintaan 10 % ja suurilukuisissa 4-6 % laskettuna neljän vuoden rekisteröinneistä. (Lähde: MMT Katariina Mäki, Suomen Kennelliitto).

Taulukko 1. Vuositilasto – rekisteröinnit.

	2025	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016
Pennut (kotimaiset)	20	6	38	14	25	30	34	23	15	33
Tuonnit		4	4	2	1	6		3	2	2
Rekisteröinnit yht.	20	10	42	16	26	36	34	26	17	35
Pentueet	5	3	7	2	7	6	4	3	5	6
Pentuekoko	4,0	2,0	5,4	7,0	3,6	5,0	8,5	7,7	3,0	5,5
Kasvattajat	5	3	5	2	6	5	4	3	5	6
jalostukseen käytetyt eri urokset										
- kaikki	5	2	7	2	7	6	4	3	5	5
- kotimaiset	3	2	3	1	5	2	1	1	1	1
- tuonnit	0	0	1	1	1	2	3	1	3	2
- ulkomaiset	2	0	3	0	1	2	0	1	1	2
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	4 v 7 kk	5 v 5 kk	5 v 5 kk	10 v 10 kk	8 v 11 kk	6 v 1 kk	4 v 6 kk	4 v 7 kk	3 v 2 kk	4 v
jalostukseen käytetyt eri nartut										
- kaikki	5	3	7	2	7	6	4	3	5	6
- kotimaiset	4	3	6	2	6	4	4	2	2	6
- tuonnit	1		1		1	2		1	3	
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	4 v 5 kk	4 v 7 kk	4 v 5 kk	3 v 10 kk	3 v 10 kk	4 v 2 kk	3 v 8 kk	3 v 3 kk	5 v 6 kk	4 v 3 kk
Isoisät	10	5	13	4	13	11	6	6	10	11
Isoäidit	8	5	12	4	13	12	7	6	10	11
Sukusiitosprosentti	0,63%	0,58%	1,19%	2,63%	0,18%	0,17%	0,11%	1,56%	0,48%	0,84%

Rekisteröintimäärät Suomessa

Viimeisen kymmenen vuoden aikana rekisteröinnit Suomessa ovat laskeneet noin 25 koiraan vuodessa. Muutos on merkittävä: edellisen 20 vuoden jakson aikana kotimaisten koirien rekisteröintejä oli noin 35 vuodessa ja sitä ennen lähes yli 80 (kuva 1). Vuosittain pentuja syntyy noin viiteen eri kenneliin ja kaikkiaan aktiivisia kasvattajia on kymmenkunta.

Kuva 1. Rekisteröintimäärien kehitys Suomessa vuodesta 1988 lähtien.

Tuontikoirien vuosittainen lukumäärä
Koiria tuotiin 2016-2025 vuosittain keskimäärin noin 3, kun edellisen kymmenen vuoden aikana tuonteja oli keskimäärin neljä koiraa.

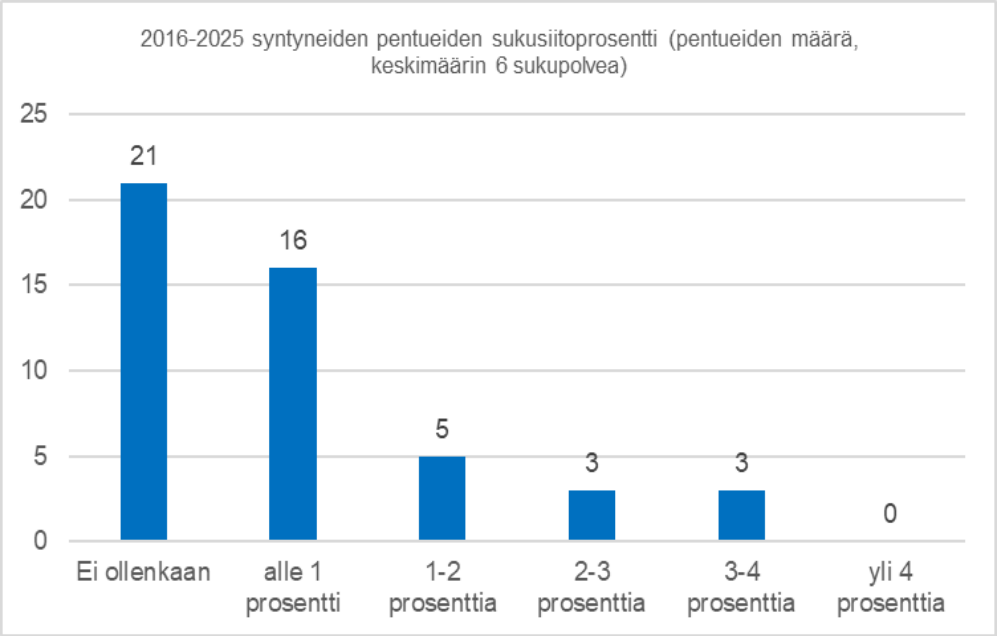
Rodun jalostusurosten ja -narttujen ikä
Vuosina 2016-2025 uroksia on käytetty jalostukseen keskimäärin noin 4,5-vuotiaana, kun ei huomioida pakastesperman käyttöä. Jalostuskäytön ajankohtana valtaosa uroksista on ollut vähintään 2-vuotiaita, ja nartut ovat olleet keskimäärin noin 4-vuotiaita. Ensimmäisen pentueen aikaan kaikki nartut ovat olleet vähintään 2-vuotiaita ja saaneet viimeisen pentueensa alle 8-vuotiaana.

Tietoa sukusiitoksesta
Sukusiitoksessa pentueen vanhempina käytettävät koirat ovat keskenään sukua. Sukusiitoksena pidetään serkusten tai sitä läheisempien sukulaisten yhdistämistä. Sukusiitos kasvattaa riskiä perinnöllisten sairauksien esilletuloon. Sukusiitosaste tai -prosentti on todennäköisyys sille, että satunnaisesti valittu geenipari sisältää geenistä kaksi samaa alleelia (versiota), jotka ovat molemmat peräisin samalta esivanhemmalta. Saman esivanhemman tietty alleeli on siis tullut koiralle sekä isän että emän kautta. Tällainen geenipari on homotsygoottinen ja identtinen. Ilman sukusiitosta suurin osa yksilöiden geenipareista on heterotsygoottisia, jolloin haitalliset, usein resessiiviset alleelit pysyvät vallitsevan, normaalin alleelin peittäminä.

Sukusiitos vähentää heterotsygoottisten geeniparien osuutta jokaisessa sukupolvessa sukusiitosasteen verran, joten esimerkiksi puolisisarparituksessa jälkeläisten heterotsygotia vähenee 12,5 %. Myös todennäköisyys haitallisten resessiivisten ongelmien esiintuloon on puolisisarparituksessa 12,5 %. Tutkimuksissa on todettu sukusiitoksen haittavaikutusten alkavan näkyä eläimen sukusiitosasteen ylittäessä 10 %. Silloin todennäköisyys hedelmällisyyden ja elinvoiman heikkenemiseen kasvaa, ja nähdään esimerkiksi lisääntymisvaikeuksia, pentukuolleisuuden nousua, pentujen epämuodostumia, vastustuskyvyn heikkenemistä sekä tulehdusalttiutta. Ilmiötä kutsutaan sukusiitostaantumaksi. Jos sukusiitosaste kasvaa hitaasti monen sukupolven aikana, haitat ovat pienemmät kuin nopeassa sukusiitoksessa eli lähisukulaisten yhdistämisessä. Sukusiitosasteen suuruus riippuu laskennassa mukana olevien sukupolvien määrästä, joten vain sellaisia sukusiitosasteita voi verrata keskenään, jotka on laskettu täsmälleen samalla sukupolvimäärällä. Jalostuksessa suositellaan neljän-viiden sukupolven perusteella lasketun sukusiitosasteen pitämistä alle 6,25 %. (Lähde: Suomen Kennelliitto).

Rodun vuosittainen sukusiitosaste

Vuosittainen sukusiitosaste on vaihdellut KoiraNetin mukaan vuosien 2016-2025 aikana 2,63 % ja 0,11 %:n välillä. Taso on varsin maltillinen, eikä tarkastelujaksolla ole havaittavissa nousevaa trendiä. Tulee kuitenkin huomioida että KoiraNet antaa todellista matalamman asteen tuontikoirien vajaiden sukutaulutietojen takia. Yksittäisten yhdistelmien sukusiitosprosentit ovat olleet myös melko matalia: noin 80 prosentilla yhdistelmistä sukusiitosprosentti on ollut alle yhden ja yli neljän prosentin sukusiitosta ei ole missään yhdistelmässä.

Kuva 2. Pentueiden sukusiitosprosentit vuosilta 2016-2025.

Taulukko 2. Viimeisen 10 vuoden aikana jalostukseen runsaimmin käytetyt 15 urosta.

		Tilastointiaikana				Toisessa polvessa		Yhteensä	
	Uros ja syntymävuosi	Pentueita	Pentuja	%-osuus	kumulat.%	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	***LADYKIN'S QUINCEY (2014)***	3	14	5,11 %	5 %	0	0	3	14
2	BLOCKHEAD'S DAZZLING DAYSTAR (2012)	4	13	4,74 %	10 %	3	23	4	13
3	***KARLO VON DER ABLASSWIESE (2013)***	2	12	4,38 %	14 %	2	7	2	12
4	CZARLINDA'S QUANTUM OF SOLACE (2018) (7)	2	12	4,38 %	19 %	0	0	2	12
5	***ARYAKAS IONIOS (2009)***	1	10	3,65 %	22 %	2	7	2	19
6	***SAXEN FARM'S AMERICAN MOB BOSS (2014)***	2	10	3,65 %	26 %	3	20	2	10
7	MACOES BACARDI SNOWBOOT BEAR (2015)	1	10	3,65 %	30 %	5	18	1	10
8	BLOCKHEAD'S HARRY POTTER (2015) (12)	1	9	3,28 %	33 %	1	1	1	9
9	BLOCKHEAD'S I AM LOVE (2016)	1	9	3,28 %	36 %	0	0	1	9
10	***SNEZHNYI DOZOR POTOMU CHTO YA PILOT (2014)*** (12)	2	9	3,28 %	39 %	4	15	2	9
11	SEEPFERDCHEN AUS DEM ELBE-URSTROMTAL (2019)	1	9	3,28 %	43 %	0	0	1	9

12	**REATA'S OLI (2011)**	1	8	2,92 %	46 %	5	31	2	9
13	MUSTIKKAKUONON NAPPI NEROPATTI (2013)	1	8	2,92 %	49 %	3	17	1	8
14	ROYAL GREY'S BIG SHOT (2010)	1	8	2,92 %	51 %	1	2	1	8
15	**HÄAGANDAZS AUS DEM ELBE-URSTROMTAL (2008)**	1	8	2,92 %	54 %	0	0	1	8

Tuontikoirat **lihavoitu,** ulkomaiset urokset alleviivattu. Numero suluissa nimen perässä ilmoittaa listalta löytyvän isän numeron. 14 urosta on käytetty tuottamaan 51 % ajanjakson pennuista.

Taulukko 3. Viimeisen 10 vuoden aikana jalostukseen runsaimmin käytetyt 15 narttua.

		Tilastointiaikana			Toisessa polvessa		Yhteensä	
	Narttu ja syntymävuosi	**Pentueita**	**Pentuja**	**%-osuus**	**Pentueita**	**Pentuja**	**Pentueita**	**Pentuja**
1	BLOCKHEAD'S KISS WITH LOVE (2019) (5)	3	20	7,30 %	0	0	3	20
2	**SHAGGY BLUE BOB'S UNDERCOVER GIRL (2015)**	3	18	6,57 %	10	38	3	18
3	MUSTIKKAKUONON PIPPURI PIRKKO (2016)	2	17	6,20 %	2	7	2	17
4	SOFT MOTION'S FAMOUS LAST WORDS (2017) (12)	3	17	6,20 %	0	0	3	17
5	BLOCKHEAD'S HAPPY SNOW WHITE (2015) (6)	2	13	4,74 %	3	20	2	13
6	**QUBIC'S ALMOST A DREAM (2010)**	2	11	4,01 %	3	22	3	12
7	BLUECHANNEL CELTIC ART (2009)	1	10	3,65 %	2	7	1	10
8	FURRY DRIFTER'S JINGLE IN SHADOWS (2015)	1	9	3,28 %	1	1	1	9
9	ELLUSEN DREAMINARI (2021)	1	9	3,28 %	0	0	1	9
10	CZARLINDA'S REASON TO LOVE (2020) (2)	1	8	2,92 %	0	0	1	8
11	BLOCKHEAD'S CASH IN POCKET (2011)	2	8	2,92 %	1	6	2	8
12	SOFT MOTION'S DASHING DOT COM (2011)	1	8	2,92 %	3	17	1	8
13	CZARLINDA'S MARILYNS GIRL (2012)	1	8	2,92 %	2	9	1	8
14	ROYAL GREY'S DASHING SUNBEAM (2014)	1	8	2,92 %	1	2	1	8
15	BLUECHANNEL ELSA THE DIVA (2013)	1	7	2,55 %	3	14	1	7

Tuontikoirat on **lihavoitu**. Numero suluissa nimen perässä ilmoittaa listalta löytyvän emän numeron.

Jalostuskoirien käyttömäärät

Vanhaenglanninlammaskoirilla ei ole rajoitusta jälkeläismäärästä PEVISA-ohjelmassa. Yksilöiden keskimääräisen jalostukseen käyttöiän perusteella lammaskoirien sukupolven välinä voidaan pitää noin neljää vuotta. Kahden edellisen sukupolven tarkastelujaksoilla 5 %:n suositus yhden jalostuskoiran jälkeläismäärästä tarkoittaisi vain 5 pentua, joka ylittyy kaikkien urosten ja narttujen kohdalla. Pentuemäärät ovat olleet kuitenkin pääosin varsin maltillisia, 1-2 sukupolvea kohti. Toisen polven pentuemääräsuositus, 10 pentua per sukupolvi, ylittyy kuudella uroksella ja viidellä nartulla. Kolmella uroksella toisen polven suositus ylittyy yli kaksinkertaisesti (Reata's Oli, Blockhead's Dazzling Daystar ja Saxen Farm's American Mob Boss). Myös kolme narttua ylitti suosituksen vähintään kaksinkertaisesti (Shaggy Blue Bob's Undercover Girl, Blockhead's Happy Snow White ja Qubic's Almost A Dream).

Urosten ja narttujen suositusten ylittävät osuudet vaikuttavat liittyvän ennemminkin siihen, että pentueita syntyy tällä hetkellä todella vähän, kuin siihen, että joitakin koiria olisi käytetty jalostuksessa tavattoman paljon. Ainoastaan yhdellä 2016-2025 jälkeläisiä saaneella uroksella on neljä pentuetta, kaikki muuta urokset ja nartut ovat saaneet 1-3 pentuetta. Kun tarkastellaan kaikkia 1990 jälkeen käytettyjä koiria, voidaan todeta, että toisen sukupolven jälkeläisten määrässä vuosina 2016-2025 korkeimmalla oleva narttu (Shaggy Blue Bob's Undercover Girl) on saanut toisen polven jälkeläisiä vasta kymmenenneksi eniten kaikista nartuista ja eniten käytetty uros (Reata's Oli) vasta 13. eniten uroksista.

Jalostustustoirien keskinäinen sukulaisuus

15 käytetyimmän uroksen sukulaisuussuhteet ensimmäisessä sukupolvessa 2016-2025:

- Macoes Bacardi Snowboot Bear (7. käytetyin) ja sen poika Czarlinda's Quantum Of Solace (4.) Noin 8 % sukupolvesta on näiden jälkeläisiä.
- Reata's Oli (7.) ja sen pojat Blockhead's Harry Potter (8.) sekä Snezhnyi Dozor Potomu Chto Ya Pilot (10.) Noin 9 % sukupolvesta on näiden jälkeläisiä.

15 käytetyimmän nartun sukulaisuussuhteet ensimmäisessä sukupolvessa 2016-2025:

- Qubic's Almost A Dream (6. käytetyin) ja tytär Blockhead's Kiss With Love (1.) ja tämän tytär Blockhead's Happy Snow White (5.) Noin 15 % sukupolvesta on näiden jälkeläisiä.
- Shaggy Blue Bob's Undercover Girl (2.) ja Czarlinda's Reason To Love (22). Noin 10 % sukupolvesta on näiden jälkeläisiä.
- Soft Motion's Dashing Dot Com (12.) ja sen tytär Soft Motion's Famous Last Words (4.) Noin 9 % sukupolvesta on näiden jälkeläisiä.

Rodun populaatiot muissa maissa

Keskimääräiset rekisteröintimäärät ovat laskeneet tasaisesti viimeiset viidentoista vuoden ajan niin muissa pohjoismaissa kuin Saksassa ja Englannissa. Pohjoismaiden rekisteröintimäärät ovat Suomeakin pienemmät. Rodun alkuperämaassa Englannissa lammaskoiria rekisteröitiin vielä 1980–1990-luvulla vielä 1500-2000 kpl vuodessa. Viimeisten kymmenen vuoden aikana rekisteröinnit ovat olleet kolme kertaa alle 300 koiraa. Yli 500 koiran rekisteröintejä ei ole ollenkaan. Saksassakin rekisteröinnit ovat laskeneet, mutta lasku vaikuttaisi hieman hitaammalta kuin Englannissa.

Taulukko 4. Vanhaenglanninlammaskoirien rekisteröintimäärät muissa maissa vuosina 2016-2025.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2011-2015 ka.	2016-2020 ka.	2021-2025 ka.
Ruotsi	2	37	9	17	14	22	33	6	15	3	24	16	16
Norja	4	19	3	3	0	8	8	0	0	6	7	6	4
Tanska	22	23	17	23	18	10	17	20	18	0	18	21	13
Saksa	206	191	193	145	183	252	185	141	107	na.	191	184	171
UK	450	404	360	335	227	377	333	359	241	246	442	355	311

Yhteenveto rodun jalostuspohjan laajuudesta

Populaation pienuus sinällään on haaste jalostuspohjan riittävän laajuuden ylläpitämiselle ja jokainen pentue on merkittävä tämän suhteen. Tuonnit ja ulkomaalaisten urosten käyttö ovat kuitenkin pitäneet vanhaenglanninlammaskoirien sukusiitosasteen melko matalana. Pienistä pentuemääristä johtuen ensimmäisen sukupolven 5 prosentin osuus pentumäärästä ylittyy kaikilla tarkastelluilla uroksilla ja nartuilla. Toisenkin polven 10 % osuuskin ylittyy joka kolmannella niistä koirista, jotka kuuluvat 15 eniten jälkeläisiä saaneen koiran joukkoon.

Tärkeimmät jalostuspohjaa kaventavat tekijät
Vanhaenglanninlammaskoirien populaatio on Suomessa pieni ja myös maailmalla pentumäärät ovat pienentyneet viimevuosina. Koirien tuominen linjoista, jotka toisivat uutta verta Suomeen, eivätkä olisi valmiiksi maailmalla ylikäytettyjä on haasteellista. Jalostukseen käytetään usein koiria samoista linjoista, suositaan ns. näyttelykoiria niin Suomessa kuin muissa maissa. Lisäksi runsaat toisen polven jälkeläismäärät kaventavat valinnan mahdollisuuksia seuraavissakin sukupolvissa. Muodostuu riski, että näillä kantakoirilla havaitaankin myöhemmin jokin perinnöllinen sairaus. Uudet tai vielä tiedostamattomat perinnölliset sairaudet ovat uhkana rodussa. Parempi yhteistyö kasvattajien kesken ja kasvattajien panostus siihen, että pennuista mahdollisimman moni tutkittaisiin, helpottaisi näyttelyissä käymättömien koirien jalostuskäyttöä.

4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta

Suomen Kennelliiton rotumääritelmässä mainitaan vanhaenglanninlammaskoiran käyttäytymisestä ja luonteesta seuraavasti: Mukautuvainen ja tasapainoinen. Rohkea, uskollinen ja luotettava, ei vähääkään hermostunut eikä vihainen. Hylkäävät virheet: vihaisuus tai liiallinen arkuus. Selvästi epänormaali rakenne tai käyttäytyminen. Historiaosuudessa mainitaan sen olevan pohjimmiltaan maalaiskoira, älykäs ja ystävällinen. Vanhaenglanninlammaskoiralta ei vaadita käyttökoetulosta.

4.2.2 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa

Tämän päivän tilanne luonteissa
Vanhaenglanninlammaskoirien luonteista ja käyttäytymisestä on kerätty tietoa omistajille tehtyjen kyselyjen perusteella. Ensimmäinen kysely tehtiin vuonna 2015 (81 koiran tiedot) ja toinen vuonna 2020 (77 koiran tiedot). Vuonna 2026 kysely uudistettiin ja kohdistettiin koskemaan kaikkia vuonna 2010 tai tämän jälkeen syntyneitä lammaskoiria, myös edesmenneitä, ja vastauksiin saatiin kokonaisuudessaan 230 koiran tiedot. Näiden kyselyvastausten perusteella voidaan tehdä yhteenvetoja vanhaenglanninlammaskoiran luonteesta ja käyttäytymisestä melko kattavasti.

Kokonaisuutena voidaan todeta, että vanhaenglanninlammaskoira koetaan luonteeltaan helpoksi tai melko helpoksi roduksi (94 % vastaajista). Omistajat korostavat luonteen vahvimpina puolina sosiaalisuutta, luotettavuutta ja ystävällisyyttä. Rotua kuvaillaan lempeäksi, uskolliseksi ja sopeutuvaiseksi, lisäksi luonteenpiirteistä nousevat esiin myös mm. älykkyys, iloisuus ja rohkeus. Lammaskoiran todetaan olevan helppo tai melko helppo motivoida ja kouluttaa (83 %), ja sen koetaan oppivan uusia asioita helposti tai melko helposti (95 %). Kyselyssä vastaajat sanoivat että rotu on nimenomaan luonteensa osalta vastannut odotuksia erittäin hyvin (77 %) tai hyvin (16 %).

Erot eri maiden populaatioiden välillä
Eri maiden populaatioiden luonne- ja käyttäytymisominaisuuksista ei ole saatavilla tietoa riittävästi, jotta vertailu olisi mahdollista. Tuontikoirien suhteen ei ole havaittu juurikaan eroja luonteissa Suomen populaatioon verrattuna.

Ihannerotuprofiilit
Rodulle on laadittu luonteen ihanneprofiilit luonnetestin, MH-luonnekuvauksen ja käyttäytymisen jalostustarkastuksen osalta, ja ne tulivat voimaan 2.4.2023. Koirien voidaan todeta vastaavan ihanneprofiileja JTO-tarkastelujaksolla hyvin, suurin osa koirista sijoittuu suorituksessaan kohtaan ihanne tai hyväksyttävä/neutraali. Ihanneprofiilien värikoodit ovat merkittynä taulukoihin 6 ja 7, joissa esitetään kokeiden ja testien koiramäärät osioittain. Poikkeamat ihanteisiin esitetään kuvissa 4 ja 5, suurimmat poikkeamat tulevat esiin laukauspelottomuudessa (kuva 4 LT) ja amupumisen osuudessa

(kuva 5 MH). Testeissä ja kokeissa käyneiden koirien määrä on kuitenkin tarkastelujaksolla niin vähäinen, että vertailua tulee jatkaa seuraavalla JTO-kaudella kun tuloksia kokeista ja testeistä on saatu enemmän.

4.2.3 Käyttö- ja koeominaisuudet

Rodun alkuperäinen käyttö
Vanhaenglanninlammaskoira on monikäyttörotu, jolla on paimennuksessa tarvittavaa nokkeluutta sekä rohkeutta puolustaa paimennettaviaan. Vanhaenglanninlammaskoiran tehtävänä Englannissa oli avustaa erityisesti lammaslaumojen siirrossa esimerkiksi markkinoille. Tämä vaati rodulta kestävyyttä liikkujana sekä hyvää keskittymiskykyä. Jatkuva ulkonaolo edellytti lisäksi säänkestävän, sekä kylmää että lämpöä eristävän turkin. Työkoiria arvostettiin niiden työskentelyominaisuuksien perusteella eikä koirien sukutaulujen tai taustojen mukaan ja tämän takia rodun alkuperä on suuremman hämärän peitossa kuin seurakoiriksi tai silmäniloksi jalostettujen rotujen. Vanhaenglanninlammaskoira rotuna syntyi lähinnä lammaspaimenten selektiivisen koiranjalostuksen ansiosta, todennäköisesti useiden vuosikymmenien ajan kestäneen työn tuloksena. On syytä olettaa, että vanhaenglanninlammaskoirien taustalla on paimentavia ja suojelevia keski- ja itä-eurooppalaisia koiria Englannissa jopa tuhansia vuosia olleiden lammaskoirien lisäksi. Ensimmäisen kerran vanhaenglanninlammaskoira osallistui näyttelyyn 1870-luvulla nimellä Shepherd's Dog. Lisätietoja rodun alkuperästä ja käyttötarkoituksesta on luettavissa rotuyhdistyksen verkkosivuilta. (Lähde: Vanhaenglanninlammaskoirat ry).

Alkuperäiset, rodunomaiset käyttäytymistarpeet ja niiden täyttäminen
Paimenkoirat ovat alkujaan työ- ja pihakoiria ja yleisesti ottaen suhteellisen vilkkaita. Tämä pätee myös vanhaenglanninlammaskoiraan. Se tulee toimeen lyhyitä aikoja vähemmälläkin liikunnalla, mutta lähtökohtaisesti liikunnasta pitämättömän ihmisen ei pidä haaveilla paimenkoirasta. Paimenkoira tarvitsee myös tekemistä yhdessä ihmisen kanssa, jotta sen hienoimmat ominaisuudet pääsevät esiin. Suomessa vanhaenglanninlammaskoiria ei kasvateta paimennukseen, vaan rotu toimii lähinnä seurakoirana. Paimennus on harrastuksena vuosien varrella ollut esillä, mutta harrastajamäärät pysytelleet kuitenkin melko pieninä.

Kokeet ja tulokset
Suomen Kennelliiton hyväksymät paimennuskokeet ja paimennustaipumuskokeet tulivat käyttöön 1.5.2012. Näistä paimennustaipumuskokeen tarkoituksena on testata koiran luontaisia paimennustaipumuksia, ja paimennuskokeessa selvittää koiran paimennusominaisuuksia jalostusta ja työkäyttöä varten. Paimennustaipumuskokeen on tämän jälkeen Koiranetin tietojen perusteella suorittanut hyväksytysti 23 vanhaenglanninlammaskoiraa, paimennuksen esikokeessa on käynyt 3 koiraa ja paimennuskokeessa 1 koira. Muihin kokeisiin osallistuneet vanhaenglanninlammaskoirat on esitetty taulukossa 5. Kokonaisuutena voidaan todeta, että vanhaenglanninlammaskoiran kanssa harrastettavien lajien tulosmäärät ovat melko maltillisia. Tarkkailtavalla JTO-kaudella lähes kaikkien lajien tulosmäärät olivat laskeneet, ainoastaan rallytokon suhteen oli määrässä tapahtunut hienoista nousua.

Taulukko 5. Vanhaenglanninlammaskoirien koetulokset vuosilta 2016-2025.

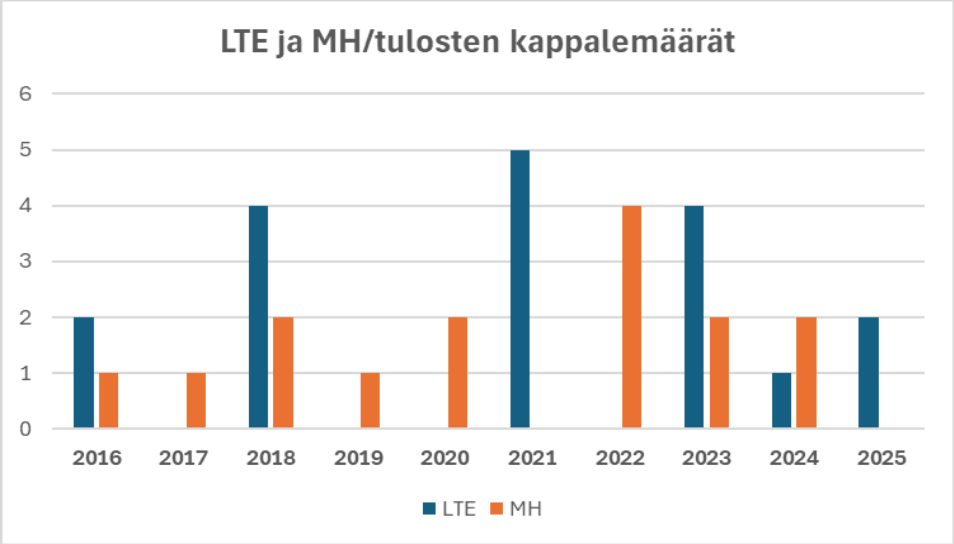
Agility		Yht.	2025	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016
	Maksi-2	35							8	17	8	2
	Maksi-2 -	17							6	5	5	1
	Maksi-1	8				2					1	5
	Maksi-1 -	8				4					3	1
	maxi-1 E	3										3
	maxi-1 EH	2										2
	maxi-1 -	1										1
	Avoin-I	5	5									

	Avoin-I -	**3**	3									
	Yhteensä	**82**	**8**			**6**			**14**	**22**	**17**	**15**
Käyttäyty-miskoe		**Yht.**	**2025**	**2024**	**2023**	**2022**	**2021**	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
	PAKK1	**2**	2									
	PAKK0	**1**		1								
	Yhteensä	**3**	**2**	**1**								
Luonnetesti		**Yht.**	**2025**	**2024**	**2023**	**2022**	**2021**	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
	LTE	**17**	2	1	4		4			4		2
	LTE-	**1**					1					
	Yhteensä	**18**	**2**	**1**	**4**		**5**			**4**		**2**
MH-luonne-kuvaus		**Yht.**	**2025**	**2024**	**2023**	**2022**	**2021**	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
	suoritettu	**14**		2	2	4		2		2	1	1
	ohj. kesk.	**1**							1			
	Yhteensä	**15**		**2**	**2**	**4**		**2**	**1**	**2**	**1**	**1**
Paimennus-taipumuskoe		**Yht.**	**2025**	**2024**	**2023**	**2022**	**2021**	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
	PAIM-T L	**11**	2	9								
	PAIM-T ERI	**2**			1		1					
	PAIM-T H	**4**				1	3					
	PAIM-T P	**1**					1					
	PAIM-T 1	**2**								1		1
	Yhteensä	**20**	**2**	**9**	**1**	**1**	**5**			**1**		**1**
Paimennuk-sen esikoe		**Yht.**	**2025**	**2024**	**2023**	**2022**	**2021**	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
	EH	**1**	1									
	H	**1**							1			
	EP	**3**	1	2								
	Yhteensä	**4**	**2**	**2**					**1**			
Paimennus-koe		**Yht.**	**2025**	**2024**	**2023**	**2022**	**2021**	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
	PAIM1-H	**2**	**2**									
	Yhteensä	**2**	**2**									
Rallytoko		**Yht.**	**2025**	**2024**	**2023**	**2022**	**2021**	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
	MESHYV	**10**	5	5								
	MES0	**10**	8	2								
	MES-	**1**		1								
	VOIHYV	**10**	3	3	4							
	VOI0	**9**	5	3	1							
	AVOHYV	**21**	9		1	5		3	1	2		
	AVO0	**8**	1		2	1			2		2	
	AVO-	**9**	1			2		1	2		2	1
	ALOHYV	**52**	13	3	4	15			6	5	2	4
	ALO0	**7**	2		1						3	1
	ALO-	**5**	1		1	2						1
	Yhteensä	**142**	**48**	**17**	**14**	**25**		**4**	**11**	**7**	**9**	**7**
Tottelevai-suuskoe		**Yht.**	**2025**	**2024**	**2023**	**2022**	**2021**	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
	EVL3	**2**						**2**				

	VOI1	**2**								2		
	AVO1	**2**									2	
	ALO1	**13**	3	1		3					2	4
	ALO2	**2**	2									
	Yhteensä	**21**	**5**	**1**		**3**		**2**		**2**	**4**	**4**
Koiratanssi		**Yht.**	**2025**	**2024**	**2023**	**2022**	**2021**	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
	ALO H	**1**	1									
	Yhteensä	**1**	**1**									
Nosework		**Yht.**	**2025**	**2024**	**2023**	**2022**	**2021**	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
		27	17	4	4	2						
	Yhteensä	**27**	**17**	**4**	**4**	**2**						

Luonnetesti, MH-luonnekuvaus ja käyttäytymisen jalostustarkastus

Vanhaenglanninlammaskoirien luonteiden testaus ja kuvaus on ollut verrattain vähäistä, testeissä käy vuosittain vain muutamia koiria. Vuosina 2016-2025 on MH-luonnekuvauksessa käynyt 15 koiraa (14 hyväksyttyä suoritusta) ja luonnetestissä 17 koiraa (16 läpäistyä testiä). Testattujen ja kuvattujen koirien määrät ovat laskeneet verrattuna edellisen JTO-kauden 10 vuoden tarkastelujaksoon (tällöin MH 29 ja LTE 23 koiraa). Jalostustoimikunta on järjestänyt vanhaenglanninlammaskoirille yhden käyttäytymisen jalostustarkastustilaisuuden syksyllä 2024. Tarkastukseen osallistui 9 lammaskoiraa jotka kaikki saivat osallistumisestaan merkinnän hyväksytty. Ulkomuodon jalostustarkastusten arvioinneissa lammaskoiran luonnetta on kuvattu rodunomaiseksi ja ystävälliseksi.

Kuva 3. Luonnetestien ja MH-luonnekuvausten tulosten kappalemäärät vuosina 2016-2025.

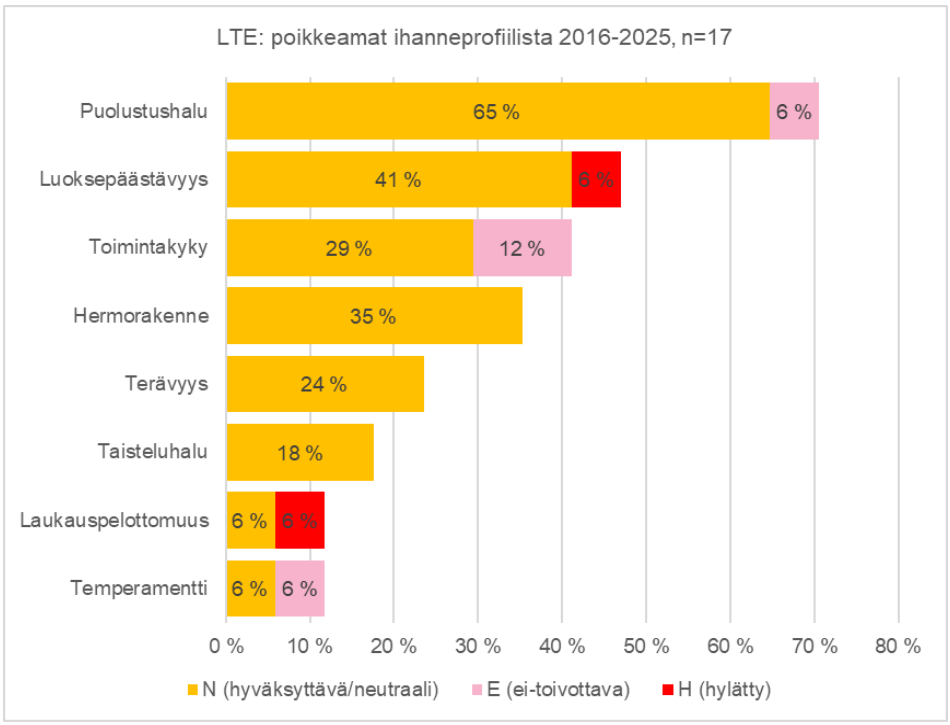
Luonnetesti (LT)

Luonnetestin tarkoitus on arvioida ja kirjata koiran käyttäytyminen tilanteessa, joissa sen hermosto joutuu rasitetuksi. Testitulosta voidaan hyödyntää koiran luonnekuvan määrittämiseen ja koulutuskelpoisuuden arviointiin. Testitulos antaa myös viitteitä koiran jalostuskelpoisuudesta rotujärjestöille ja kasvattajille. Luonnetestissä saadaan tietoa koirayksilön käyttäytymisestä sille suoritettujen erikoiskokeiden kautta. Saatua tietoa voi hyödyntää koiran koulutukseen, tietoa voi verrata rodun omaan luonneprofiiliin ja tietoa voi käyttää jalostusyhdistelmiä suunniteltaessa. Rotuyhdistyksillä on paljon tehtävää luonnetestitulosten arvioinnissa ja luonneprofiilien laatimisessa, mutta työ kannattaa, jos halutaan saada tietoa suomalaisen koirapopulaation luonnekuvasta ja sen mahdollisista muutoksista. (Lähde: Suomen Kennelliitto).

Taulukko 6. Luonnetestitulosten lukumäärät osioittain vuosilta 2016-2025 (17 testattua koiraa). Ihannerotuprofiilin värikoodit merkitty taulukkoon.

Värikoodien merkitys:
I (ihanne)
N (hyväksyttävä/neutraali)
E (ei-toivottava)
H (hylätty)

Osasuoritus / Pisteet	+3	+2	+2a	+2b	+1	+1a	+1b	-1	-1a	-1b	-1c	-2	-3	- -	-	+	++	+++
1. Toimintakyky		1				6	3	5				2						
2. Terävyys	4					4	9											
3. Puolustushalu	7	1			5			4										
4. Taisteluhalu			5	5				4				2	1					
5. Hermorakenne						11	6											
6. Temperamentti	4	8			3					1	1							
7. Kovuus						15						2						
8. Luoksepäästävyys	9		4	3					1									
9. Laukauspelotto-muus														1		1	7	8

Kuva 4. Luonnetestitulosten vastaavuus ja poikkeamat rodulle laadittuun ihannerotuprofiiliin ajalla 2016-2025.

MH-luonnekuvaus

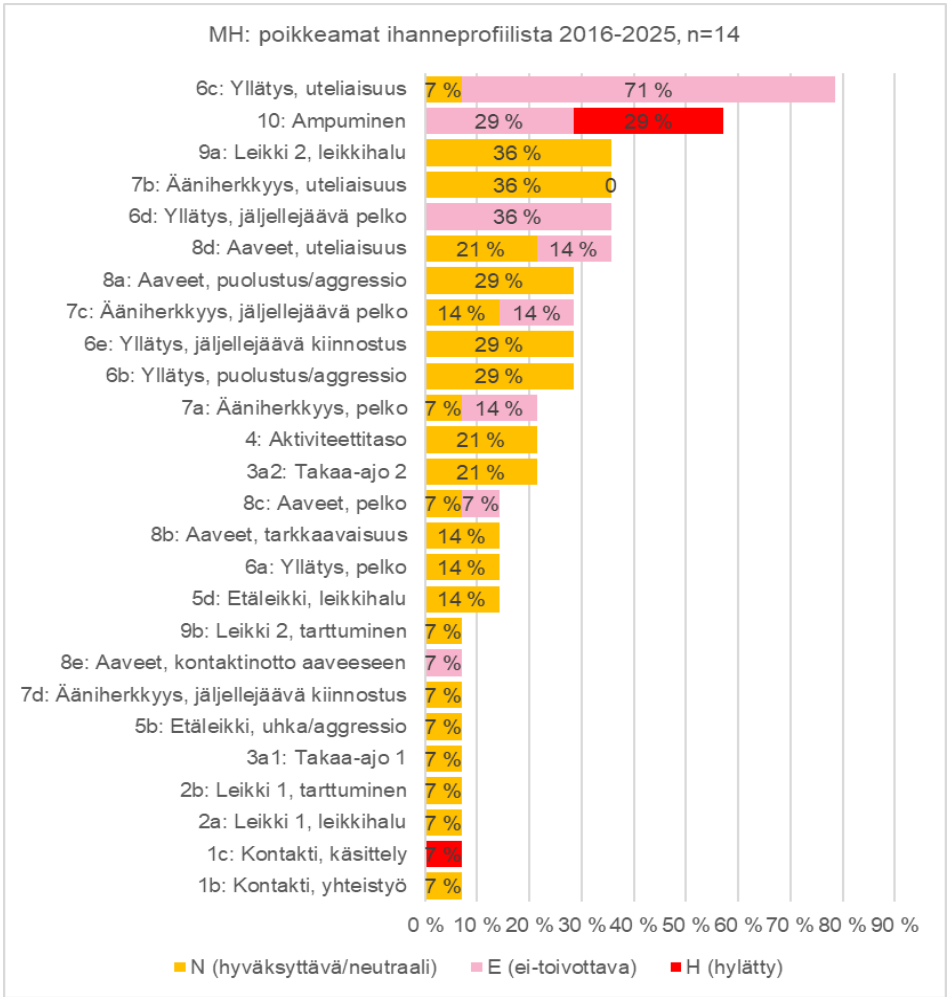
MH-luonnekuvauksen tarkoitus on kerätä aineistoa koiran käyttäytymisestä ohjeen määrittelemissä tilanteissa. Kuvaustuloksia roduittain yhdistelemällä saadaan tietoa rodulle tyypillisestä luonteesta. Yksittäisen koiran MH kuvaa näin koiran luonteenominaisuuksia sekä yksilönä että rodulle tyypilliseen ja ihanneluonnekuvaan verrattuna. MH-luonnekuvauksessa koira käy läpi kymmenen eri testiosiota, jossa kuvataan koiran 31 eri käyttäytymisreaktiota. Luonnekuvauksen aikana kaksi kuvaajaa tarkastelevat koiran luonteenominaisuuksia kuten leikkisyyttä, pelkoa, saalisviettiä ja sosiaalisuutta. Jokainen ärsytystilanne aloitetaan samalla tavalla kaikille koirille. Koiran osoittaessa vähäistä kiinnostusta tai se ei kiinnostu ollenkaan, ei osiota tehdä erilaiseksi tai kiinnostavammaksi koiran aktivoimiseksi. Koiran käsittely ja ärsytystilanteet ovat jokaiselle voimakkuudeltaan ja järjestelyiltään samanlaiset. Osiot päätetään siten, ettei siitä koidu koiralle uutta ärsytystilannetta. Ajalla on suuri merkitys koiran palautumiselle ja siksi eri toimenpiteet suoritetaan tietyin aikavälein. (Lähde: Suomen Kennelliitto).

Taulukko 7. MH-luonnekuvaustulosten lukumäärät osioittain vuosilta 2016-2025 (14 kuvattua koiraa). Ihanneprofiilin värikoodit merkitty taulukkoon.

Värikoodien merkitys:
I (ihanne)
N (hyväksyttävä/neutraali)
E (ei-toivottava)
H (hylätty)

	Osio	1	2	3	4	5
1a	Kontakti, tervehtiminen				14	
1b	Kontakti, yhteistyö	1		7	6	
1c	Kontakti, käsittely	1		10	3	
2a	Leikki 1, leikkihalu	1	2	8	3	
2b	Leikki 1, tarttuminen		7	2	4	1
2c	Leikki 1, puruote ja taisteluhalu	6	3	2	3	
3a1	Takaa-ajo 1	8		5	1	
3a2	Takaa-ajo 2	8		3	3	
3b1	Tarttuminen 1	10	4			
3b2	Tarttuminen 2	9	3	2		
4	Aktiviteettitaso		8	3	3	
5a	Etäleikki, kiinnostus	1	6	7		
5b	Etäleikki, uhka/aggressio	13	1			
5c	Etäleikki, uteliaisuus	6	7	1		
5d	Etäleikki, leikkihalu	8	3	1	2	
5e	Etäleikki, yhteistyö	10	2	2		
6a	Yllätys, pelko	1	1	10	2	
6b	Yllätys, puolustus/aggressio	10	4			
6c	Yllätys, uteliaisuus	10	1	1	1	1
6d	Yllätys, jäljellejäävä pelko	9			5	
6e	Yllätys, jäljellejäävä kiinnostus	10	4			

7a	**Ääniherkkyys, pelko**	1		10	1	2
7b	**Ääniherkkyys, uteliaisuus**		5	1	2	6
7c	**Ääniherkkyys, jäljellejäävä pelko**	10	1	1	2	
7d	**Ääniherkkyys, jäljellejäävä kiinnostus**	13	1			
8a	**Aaveet, puolustus/aggressio**	9	4		1	
8b	**Aaveet, tarkkaavaisuus**	1	1	4	5	3
8c	**Aaveet, pelko**	5	4	3	1	1
8d	**Aaveet, uteliaisuus**	2	3	3	2	4
8e	**Aaveet, kontaktinotto aaveeseen**	1				13
9a	**Leikki 2, leikkihalu**	4	3	5	1	1
9b	**Leikki 2, tarttuminen**	5	2	5	1	1
10	**Ampuminen**	1	3	2	4	4

Kuva 5. MH-kuvaustulosten vastaavuus ja poikkeamat rodulle laadittuun ihannerotuprofiiliin ajalla 2016-2025.

Käyttäytyminen näyttelyissä

Näyttelyissä koiran käyttäytymisen arvionnissa, kun arvostellaan koiran suhtautumista tuomariin saavat vanhaenglanninlammaskoirat lomakkeeseen poikkeuksetta merkinnän ”rodunomainen lähestyttäessä.” Vuoden 2019 jälkeen ei ole Suomen Kennelliiton mukaan raportoitu yhtään koiran aggressiivisen käyttäytymisen ilmoitusta näyttelyissä lammaskoirien osalta.

4.2.4 Kotikäyttäytyminen ja lisääntyminen

Yksinoloon liittyvät ja muut käyttäytymisongelmat
Omistajille vuonna 2026 suunnattuun luonne- ja käyttäytymiskyselyyn saatiin vastaukset 230 koiran osalta. Vastauksien perusteella suurimmalla osalla (94 %) vanhaenglanninlammaskoirista ei esiinny eroahdistusta eikä haasteita yksinolossa. Ongelmia esiintyy harvoin myöskään perheen muiden koirien kanssa, 95 % vastaajista ilmoittaa koirien tulevan toimeen keskenään. Muita kyselyssä esiin tulleita ongelmia esiintyy seuraavasti: turhaa haukkumista 19 %, hallintaongelmia 8 % ja pelkotiloja 6 %. Lisäksi vastaajista 19 % ilmoittaa koirallansa esiintyvän turhaa autojen, pyörien ja muiden liikkuvien välineiden jahtaamista.

Lisääntymiskäyttäytyminen
Vuonna 2026 kasvattajille tehdyssä kyselyssä kartoitettiin lisääntymiseen liittyvää käyttäytymistä viimeisten 10 vuoden ajalta. Kyselyn mukaan synnytykset sujuvat pääsääntöisesti luonnollisesti ja ongelmitta, kestävät keskimäärin 2-6 tuntia ja supistukset ovat erinomaiset (49 %) tai hyvät (32 %). Silloin tällöin synnytyksissä joudutaan turvatutumaan eläinlääkärin apuun (24 %) mutta melko harvoin päädytään keisarinleikkaukseen. Kyselyn perusteella nartut hoitavat pentunsa pääosin erinomaisesti. Kaikki synnyttäneet nartut ovat imettäneet hyvin pentujaan, maitoa on tullut riittävästi (97 % vastaajista) eikä pentujenhoidossa ei ole havaittu muitakaan ongelmia. Emät putsaavat pennut hyvin (87 %), leikkivät niiden kanssa (usein 68 % ja joskus 24 %) eikä aggressiivisuutta pentuja kohtaan esiinny juuri koskaan.

Lisääntymiskäyttäytymisen suurin huolenaihe on lisääntynyt keinosiemennysten määrä, sillä vain 34 % pentueista on saatu aikaan luonnollisella astumisella. Pentueista 13 % on siemennetty pakastespermalla ja 42 % aikaansaatu tuorespermasiemennyksen kautta. Siemennysten suuri osuus selittynee urosten onnistumattomuudella, 60 prosentissa tapauksissa vastauksena on että uros on yrittänyt, mutta ei ole onnistunut. Nartut suhtautuvat vastausten perusteella astutustilanteessa urokseen pääsääntöisesti innokkaasti (93 %).

Sosiaalinen käyttäytyminen
Vanhaenglanninlammaskoiran voidaan todeta olevan sosiaalinen ja erittäin ihmisystävällinen rotu. Valtaosa kyselyyn vuonna 2026 vastanneista sanoo koiransa olevan aina avoin ja ystävällinen omaa perhettään kohtaan (94 %), ja se ei ole koskaan (78 %), tai on hyvin harvoin (13 %) murissut oman perheen jäsenille. Myös vieraisiin ihmisiin lammaskoirat suhtautuvat avoimesti ja ystävällisesti aina (69 %) tai usein (vastaajaa 27 %). Kyselyssä kysyttiin myös suhtautumista toisiin koiriin, ja 54 % omistajista vastasi vanhaenglanninlammaskoiransa suhtautuvan aina avoimesti ja ystävällisesti muihin koiriin, ja 33 % usein. Kyselyvastauksissa n. 16 % ilmoitti koirallaan ilmenneen ongelmia vieraiden koirien kanssa, mm. remmiräyhäämistä ja turhaa haukkumista. Aggressiivisuutta toisia koiria koiria kohtaan esiintyy harvoin 27 % tai ei koskaan 61 %. Ihmisiä kohtaan esiintyvää aggressiivisuutta on omistajien ilmoituksen mukaan ilmennyt noin 5 %:lla lammaskoirista.

Taulukko 8. Sosiaalinen käyttäytyminen tuttujen ja vieraiden ihmisten kanssa, sekä muiden koirien ja resurssien suhteen. Kysely omistajille vuonna 2026. Vastaukset yhteensä 230 koiran osalta.

	Aina	Usein	Joskus	Harvoin	Ei koskaan	En osaa sanoa
TUTUT IHMISET						
On avoin ja ystävällinen omaa perhettään kohtaan	94 %	6 %				
Murisee oman perheen jäsenille			7 %	13 %	79 %	1 %
Puree/näykkii oman perheen jäseniä			5 %	12 %	81 %	2 %
On luotettava pienten lasten kanssa	61 %	16 %	4 %	2 %	2 %	15 %

VIERAAT IHMISET						
On avoin ja ystävällinen vieraita ihmisiä kohtaan	69 %	27 %	3 %	1 %		
Murisee vieraille ihmisille		1 %	6 %	17 %	75 %	1 %
Saattaa purra/näykkiä vieraita ihmisiä		1 %	4 %	6 %	87 %	2 %
On luotettava vieraiden pienten lasten kanssa	54 %	17 %	4 %	2 %	2 %	21 %
MUUT KOIRAT						
On avoin ja ystävällinen muita koiria kohtaan	54 %	33 %	11 %	2 %	1 %	
Murisee/on aggressiivinen oman sukupuolen edustajia kohtaan	1 %	7 %	13 %	22 %	54 %	2 %
Murisee/on aggressiivinen toisen koiran sukupuoleen katsomatta	1 %	2 %	7 %	27 %	54 %	2 %
Suhtautuu pidättyväisesti muihin koiriin	2 %	8 %	12 %	28 %	49 %	1 %
RESURSSIT						
Vahtii omia esineitään, ruokakuppiaan, makuupaikkaansa ym. perheenjäseniltä		3 %	5 %	13 %	79 %	
Vahtii omia esineitään, ruokakuppiaan, makuupaikkaansa ym. muilta koirilta	1 %	10 %	18 %	21 %	45 %	4 %
Vahtii omalla reviirillään/kotona omia perheenjäseniään ja osoittaa aggressiivisuutta ulkopuolisia kohtaan		2 %	4 %	10 %	83 %	1 %
On omalla reviirillään yksin ollessaan varautunut ja hyökkäävä ulkopuolisia kohtaan		1 %	5 %	8 %	79 %	7 %

Taulukko 9. Pelkojen ja ääniherkkyyksien esiintyminen vanhaenglanninlammaskoirilla. Kysely omistajille vuonna 2026. Vastaukset yhteensä 230 koiran osalta.

	Aina	**Usein**	**Joskus**	**Harvoin**	**Ei koskaan**	**En osaa sanoa**
PELOT JA ÄÄNIHERKKYYS						
Käyttäytyy **pelokkaasti** kuullessaan äkillisiä kovia ääniä	3 %	7 %	12 %	28 %	49 %	1 %
Käyttäytyy **aggressiivisesti** kuullessaan äkillisiä kovia ääniä			2 %	5 %	92 %	1 %
Käyttäytyy pelokkaasti vieraissa paikoissa ja uusissa tilanteissa	1 %	3 %	13 %	23 %	59 %	1 %
Kummeksuu liikuntarajoitteisia ihmisiä, pyörätuoleja, kainalosauvoja ym	1 %	4 %	8 %	17 %	62 %	8 %
Sallii kynsien leikkauksen, harjauksen ja pesun eikä vastusta puremalla	64 %	16 %	4 %	4 %	11 %	1 %
Vastustaa eläinlääkärin toimenpiteitä	1 %	2 %	6 %	12 %	77 %	2 %

Ikään liittyvät käytöshäiriöt ja rakenteelliset tai terveydelliset seikat

Vanhaenglanninlammaskoiralla ei voida todeta mitään erityisesti rotuun kuuluvia iän tuomia käytöshäiriöitä. Ennenaikaista dementiaa ei kyselyssä erikseen kysytty, mutta se tuli esiin muutamissa vastauksissa. Rodussa ei myöskään esiinny erityisiä käyttäytymiseen vaikuttavia rakenteellisia tai terveydellisiä ongelmia. On kuitenkin mahdollista, että kivuliaat luusto- ja nivelsairaudet voivat edetessään vaikuttaa myös käyttäytymiseen.

4.2.5 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta

Keskeisimmät ongelmat ja niiden vähentäminen
Vanhaenglanninlammaskoirien omistajille tehdyn kyselyn perusteella voidaan todeta, että luonteiden osalta suuria ongelmia ei ole. Päinvastoin luonne koetaan rodun parhaimmaksi puoleksi, jonka vuoksi usein päädytään vanhaenglanninlammaskoiraan.

Luonnetestattujen ja MH-luonnekuvattujen koirien määrän lasku on kuitenkin huolestuttava suuntaus, joka tulisi saada korjaantumaan seuraavalla tarkastelujaksolla. Näin saataisiin toteutettua myös ihanneprofiilien vertailu todelliseen ja tuloksia voitaisiin käyttää jalostuksen tukena. Tulee myös miettiä, onko tulevaisuudessa tarpeen harkita suositusta MH tai LT testauksesta jalostustusyksilöitä valittaessa. Rodun luonne- ja käyttäytymiskyselyä tulee jatkaa, jotta pystytään seuraamaan luonteiden pysymistä yhtä hyvänä kuin tälläkin hetkellä.

4.3. Terveys ja lisääntyminen

Rotukohtainen PEVISA-ohjelma vuosille 2027-2031

- Pentujen vanhemmilla tulee olla ennen astutushetkeä virallinen lonkka- ja kyynärpääkuvaus-lausunto sekä silmätarkastuslausunto. Kuvausikä vähintään 12 kk.
- Lonkkaniveldysplasian raja-arvo C. Tuloksen C saanut koira voidaan parittaa tuloksen A tai B saaneen kanssa tai vaihtoehtoisesti pentueen vanhempien lonkkaindeksien keskiarvon tulee astutushetkellä olla vähintään 101.
- Kyynärkuvaustuloksen 2 saanut koira voidaan parittaa vain tuloksen 0 saaneen koiran kanssa. Ulkomaiselta urokselta ei vaadita kyynärkuvaustulosta.
- Silmätarkastuslausunto on voimassa 12 kk ja koiran silmät tulee olla terveet rodussamme luokitelluilta perinnöllisiltä silmäsairauksilta (KAT perinnöllinen katarakta ja PRA verkkokalvon etenevä surkastuma).

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat

PEVISA-ohjelman voimaantulovuosi sekä ohjelman muutokset
Vanhaenglanninlammaskoirilla ensimmäinen PEVISA-ohjelma on tullut voimaan 1.1.1989. Sen jälkeiset ohjelman muutokset on esitetty taulukossa 10. Nykyinen PEVISA-ohjelma on voimassa 31.12.2026 asti.

Taulukko 10. PEVISA-ohjelman voimaantulovuosi sekä ohjelman muutokset.

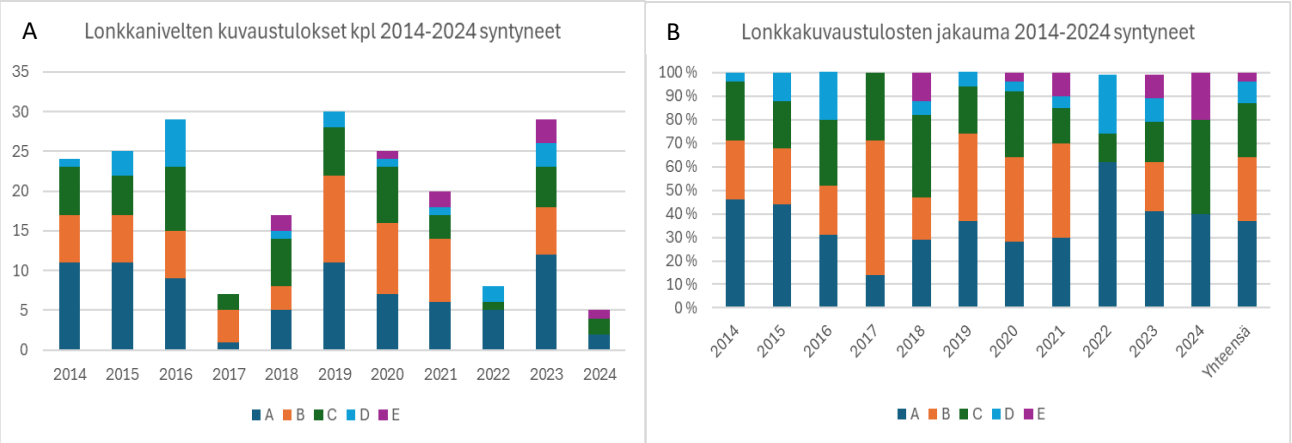
Voimaantulo	Vastustettava sairaus	Toimenpide	Vaatimukset	Raja-arvot ja rajoitukset
1.1.1989	Lonkkanivel-dysplasia	Röntgenkuvaus, minimi-ikä 12 kk	Molemmilta vanhemmilta vaaditaan tulos ennen astutusta	Rekisteröinnin raja-arvo C
1.1.1989	PRA ja KAT	Silmätutkimustulos	Molemmilta vanhemmilta vaaditaan tulos ennen astutusta	Lausunnon oltava astutushetkellä molemmilta alle 12 kk vanha
1990-luvulla	Kyynärnivel-dysplasia	Röntgenkuvaus, minimi-ikä 12 kk	Molemmilta vanhemmilta vaaditaan tulos ennen astutusta	Tulos ei ratkaise
1.1.2012	Lonkkanivel-dysplasia	Röntgenkuvaus, minimi-ikä 12 kk	Molemmilta vanhemmilta vaaditaan tulos ennen astutusta	Lonkkakuvaustuloksen C saanut koira voidaan parittaa vain tuloksen A saaneen koiran kanssa

Lonkkanivelen kasvuhäiriö (engl. hip dysplasia, HD)

Koiran lonkkanivelen kasvuhäiriö, eli lonkkaniveldysplasia, on koirien yleisin tuki- ja liikuntaelimistön kasvuhäiriö. Se voidaan määritellä perinnölliseksi lonkkanivelen löysyydeksi, jonka seurauksena lonkkamalja ei kehity normaalisti. Tämä johtaa usein nivelrikkoon. Sairaus ei ole synnynnäinen eli sitä ei voida havaita vastasyntyneistä pennuista, mutta ensimmäiset muutokset nivelissä voivat alkaa jo ensimmäisten elinviikkojen aikana, kun nivel altistuu koiran painolle. Lonkkanivelen kasvuhäiriötä tavataan lähes kaikilla roduilla, mutta sen yleisyys vaihtelee roduittain. Lonkkaniveldysplasian ilmentymiseen vaikuttavat sekä koiran perimä että ympäristö. Sairaus periytyy polygeenisesti eli siihen vaikuttavat useat eri geenit. Lonkkavian vastustamisohjelma perustuu lonkkien röntgenkuvaukseen. Lonkkanivelen kasvuhäiriön periytyvyys on kohtuullinen. Ilmiasuunkin perustuvan jalostusvalinnan pitäisi johtaa tuloksiin, jos valinta on systemaattista eikä lonkkavikaisia koiria käytetä. Vakava-asteinen lonkkaniveldysplasia hankaloittaa koiran jokapäiväistä elämää aiheuttamalla koiralle kipua. Ensimmäisiä oireita ovat useimmiten vaikeudet ylös noustessa, takajalkojen ontuminen ja haluttomuus kulkea portaissa. Ilman hoitoa, sekä lääkitystä oireet pahenevat jatkuvaksi ontumiseksi ja liikunta haluttomuudeksi. Joillakin koirilla kivut voivat ilmetä myös aggressiivisuutena toisia koiria ja jopa ihmisiä kohtaan. Lonkkaniveldysplasiaa ei voida parantaa, vaan hoito perustuu pääasiassa oireiden lievittämiseen. Koiran laihduttaminen, jos sillä on ylipainoa, vähentää oireita tai saattaa jopa poistaa oireet kokonaan. Säännöllinen mutta liiallista rasitusta välttävä liikunnan on ajateltu olevan parasta nivelrikon hoidolle. Lisäksi kipulääkkeet ja nivelnesteen ja nivelruston koostumusta parantavat aineet yhdessä ruokinnan ja lisäravinteiden kanssa ovat keskeinen osa hoitoa. Myös kirurgisia hoitomuotoja on nykyään tarjolla. (Lähteet: SKL ELT Anu Lappalainen 25.5.2023; Hooli Amanda 2020).

BLUP-indeksi

BLUP-indeksi on tietyn aineiston perusteella laskettu arvio koiran perintötekijöistä jonkin ominaisuuden suhteen, eli se ennustaa mikä on koiran arvo jalostuseläimenä kyseisessä ominaisuudessa. BLUP-indeksi kuvastaa koiran tasoa suhteessa vertailujoukon eli laskennassa mukana olleiden saman rodun koirien keskitasoon. Kunkin rodun indeksit standardoidaan siten, että kyseisen vertailujoukon keskiarvoksi tulee 100. Yli 100 indeksin koira on jalostusarvoltaan rodun keskiarvoa parempi ja alle 100 koira rodun keskiarvoa huonompi. Indeksissä otetaan huomioon paitsi koiran oma tulos, myös kaikkien tutkittujen sukulaisten taso ja poistetaan röntgentuloksiin vaikuttavien ympäristötekijöiden vaikutusta. Koirien lonkkanivelen kasvuhäiriön BLUP-indeksit ovat saatavilla Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä. BLUP-indeksit ovat tulleet heinäkuussa 2013 mukaan koiranjalostuksen työkaluiksi. Pienen populaation vuoksi BLUP-indeksin käyttö ei ole vanhaenglanninlammaskoirilla niin luotettavaa kuin suuremmissa roduissa. Kuitenkin tulee muistaa, että BLUP-indeksi on aina jalostusvalintoja tehtäessä yksilön omaa kuvaustulosta luotettavampi arvosteluperuste. (Lähde: Suomen Kennelliitto).

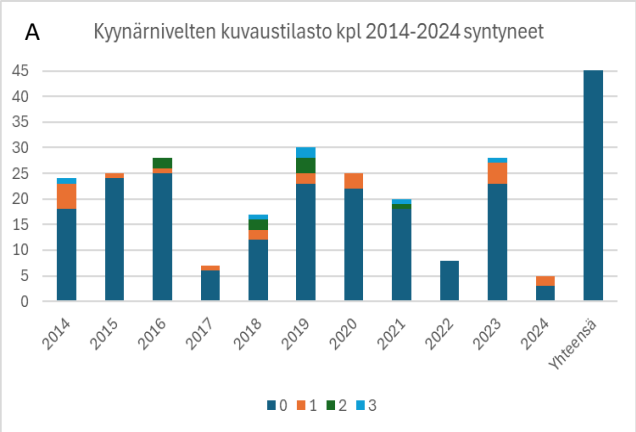

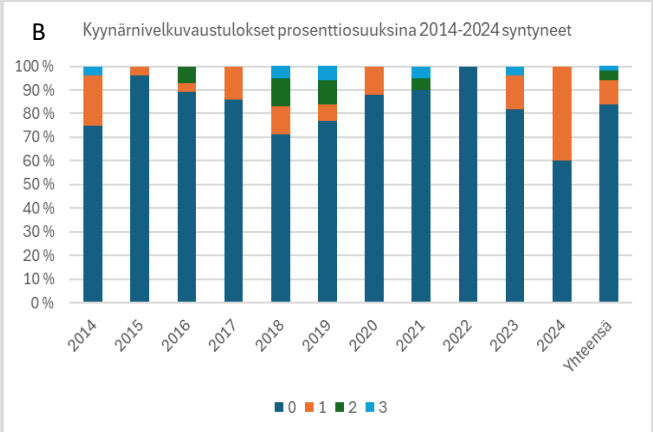
Kuva 6a. Lonkkanivelten tutkimustulokset *kappalemäärinä* vuosina 2014-2024 syntyneistä koirista.
Kuva 6b. Lonkkanivelten tutkimustulokset *prosenttiosuuksina* vuosina 2014-2024 syntyneistä koirista.

Tehtyjen lonkkakuvausten määrässä trendi on nouseva, jopa 70 % ikäluokasta kuvataan. Vuosien 2022-2024 syntyneiden joukossa on tavanomaista enemmän vaikeampiasteisia E- ja D-lonkkatuloksia. Oletettavasti kyse on lähinnä sattumasta, näistä kahdeksasta koirasta kolme on tuontikoiria ja kaksi on sisaruksia, mutta muilla koirilla on hyvin vähän yhteistä perimää suhteessa toisiinsa tai edellämainittujen sisaruksiin.

Kyynärnivelen kasvuhäiriö (engl. elbow dysplasia, ED)

Kyynärnivelen kasvuhäiriö on yleisin isojen ja jättikokoisten koirien etujalan nivelkivun ja ontumisen aiheuttaja. Kyynärnivelen kasvuhäiriön periytyminen on kvantitatiivista eli siihen vaikuttaa useita eri geenejä. Kasvuhäiriön tyyppi vaihtelee eri roduilla, mikä viittaa siihen, että aiheuttajina ovat eri geenit. Kyynärnivelen kasvuhäiriö on yleisempää uroksilla todennäköisesti urosten suuremman painon ja mahdollisesti myös hormonaalisten tekijöiden takia. Nykykäsityksen mukaan perinnöllisillä tekijöillä on suurin osuus kyynärnivelen kasvuhäiriön synnyssä, mutta ympäristötekijöillä on osuutensa sen ilmenemisessä. Kyynärnivelen nivelrikko invalidisoi koiraa yleensä pahemmin kuin esim. lonkkien nivelrikko, koska koiran painosta noin 60 % on etuosalla. Kaikissa kyynärnivelen kasvuhäiriöissä oireet alkavat keskimäärin 4 – 7 kuukauden iässä. Tyypillinen oire on ontuminen, joka voi pahentua rasituksessa tai olla voimakkainta levon jälkeen. Ontuminen voi olla jatkuvaa tai ajoittaista. Hoitamaton kyynärnivelen kasvuhäiriö on kivulias ja invalidisoi koiraa pahoin. Kuten lonkkadysplasia, tämäkin kasvuhäiriö lyhentää elinikää, sillä sekä hoidettuun että hoitamattomaan niveleen muodostuu lähes poikkeuksetta nivelrikkoa. Koiran nivelrikko on aina asteittain paheneva sairaus eikä sitä voida parantaa. Koiran elämänlaatua voidaan kuitenkin parantaa oireita lievittämällä ja nivelrikon kehittymistä mahdollisesti hidastaa oikealla hoidolla. Painonhallinta on tärkeää jo edenneessä nivelrikossa. Kipulääkkeet ja nivelravinteet helpottavat oireita, mutta liikuntaa joutuu silti rajoittamaan ja aktiivisesta harrastamisesta on luovuttava. (Lähde: SKL ELT Anu Lappalainen).

Kuva 7a. Kyynärnivelten tutkimustulokset *kappalemäärinä* vuosina 2014-2024 syntyneistä koirista.
Kuva 7b. Kyynärnivelten tutkimustulokset *prosenttiosuuksina* vuosina 2014-2024 syntyneistä koirista.

Samoin kuin lonkkakuvauksissa, myös kyynärkuvattujen koirien määrä on noussut. Pidemmällä aikavälillä huonoimpien eli 2 ja 3 tulosten yhteenlaskettu määrä on kasvanut tilastollisesti merkitsevästi. Terveyskyselyn perusteella, raskasrakenteisena ja suurehkona rotuna, lammaskoiralle koituu iän myötä ongelmia kyynärnivelen kasvuhäiriöstä.

PEVISA-sairaudet muissa maissa

Lonkkien osalta vertailudataa saatiin Ruotsista ja Norjasta. Iso-Britannian tapa laskea lonkkaindeksi ei ole vertailukelpoinen muiden maiden tuloksiin, ja esimerkiksi Saksassa tilastoja ylläpitävät rotukerhot. Saksan tulokset ovat niin paljon muita maita paremmat, että kyseessä lienevät ainoastaan ne tulokset, jotka kasvattajat ovat vapaaehtoisesti luovuttaneet rotuyhdistyksen julkaistavaksi. Suomessa (35 %) on

Ruotsia (58 %) vähemmän täysin terveitä A-lonkkaisia koiria, mutta tulokset ovat käytännössä Norjan tasolla (41 %). B- ja C-lonkkaisten osuus on Suomessa selvästi korkein, noin joka toinen koira kuuluu tähän ryhmään, kun Ruotsissa osuus on noin 30 % ja Norjassa 40 %. Huonoimpien D- ja E-tulosten osalta maiden väliset erot ovat pieniä, vaihdellen Ruotsin 10 %:n ja Norjan 16 %:n välillä.

Kyynärien osalta tilanne on samankaltainen: Suomessa (83 %) on noin 10 prosenttiyksikköä vähemmän 0-tuloksia kuin Ruotsissa, Norjassa ja Isossa-Britanniassa. Vastaavasti Suomessa on eniten (10 %) 1-tuloksia. Huonoimpien tulosten osalta Pohjoismaat ovat käytännössä tasoissa: 2–3-tuloksen on Pohjoismaissa saanut 7–10 % koirista. Isossa-Britanniassa huonoimpien tulosten osuus on huomattavasti pienempi (3 %).

Vertailu tuloksista lonkkanivelten osalta on esitetty taulukossa 11 ja kyynärnivelten osalta taulukossa 12. Tuloksia tulkittaessa on hyvä huomioida suhteellisen pienet koiramäärät vertailumaissa. Vaikuttaa kuitenkin siltä, että sekä lonkka- että kyynärnivelten osalta Suomessa on vertailumaita vähemmän täysin terveitä koiria, mutta toisaalta kaikkein huonoimpien tulosten osuudessa ei ole merkittävää eroa. (Lähteet: Svenska Kennelklubben, Norsk Kennel Klub, British Veterinary Association).

Taulukko 11. Lonkkaniveltutkimustulosten vertailua ajalta 2016-2025, Suomi, Ruotsi ja Norja.

	Suomi (n=226)	Ruotsi (n=117)	Norja (n=75)
A	35 %	58 %	41 %
B	27 %	15 %	29 %
C	25 %	16 %	13 %
D	10 %	7 %	12 %
E	4 %	3 %	4 %

Taulukko 12. Kyynärniveltutkimustulosten vertailua ajalta 2016-2025, Suomi, Ruotsi, Norja ja UK.

	Suomi (n=218)	Ruotsi (n=27)	Norja (n=54)	UK (n=162)
0	83 %	93 %	89 %	91 %
1	10 %	0 %	2 %	7 %
2	4 %	0 %	6 %	2 %
3	3 %	7 %	4 %	1 %

Silmäsairaudet

Vanhaenglanninlammaskoiralla PEVISA-ohjelmassa vastustettavia silmäsairauksia ovat etenevä verkkokalvon surkastuma PRA sekä perinnöllinen harmaakaihi KAT.

Etenevä verkkokalvon surkastuma (PRA)

PRA eli etenevä verkkokalvon surkastuma tuhoaa silmän valoa aistivia soluja. Kyseessä on ryhmä sairauksia, jotka ovat eri geenien aiheuttamia. PRA:ta on montaa tyyppiä, eri rotujen PRA:t ovat erilaisia ja jopa samassa rodussa voi olla useita eri muotoja. Yleisin periytymismekanismi on autosomaalinen resessiivinen. Kliinisten oireiden ilmenemisikä ja eteneminen vaihtelevat liittyen PRA-muodon syntymekanismiin. Hyvin nuorella koiralla esiintyvä PRA:n muoto liittyy vääränlaiseen näköhermosolujen kehitykseen. Myöhemmällä iällä alkavassa PRA:ssa sen sijaan näköhermosolut kehittyvät normaalisti, mutta alkavat rappeutua. PRA:han ei ole hoitoa. (Lähde: SKL, Sari Jalomäki, Elina Pietilä, Päivi Vanhapelto).

Perinnöllinen harmaakaihi (KAT)
Perinnöllinen harmaakaihi (ent hereditäärinen katarakta) samentaa silmän linssin osittain tai kokonaan. Tunnettujen muotojen periytymismekanismi on yleensä autosomaalinen resessiivinen, mutta useimpien muotojen periytymismallia ei tiedetä. Sairauden alkamisikä vaihtelee suuresti. Perinnöllinen kaihi on yleensä molemminpuolinen ja johtaa sokeuteen, jos linssien samentuminen on täydellinen. Katarakta eli kaihi voi olla perinnöllinen tai ei perinnöllinen, synnynnäinen tai hankittu. Syntymän ja 8 viikon iän välillä todetut kataraktat ovat synnynnäisiä. Esimerkkejä hankitusta kaihista ovat sokeritauti ja vanhuuden kaihi ja PRA:han liittyvä toissijainen kaihi. Ns. nukleaariskleroosi eli linssin kovettuminen vanhalla koiralla ei ole varsinainen kaihimuutos, vaan normaaliin ikääntymiseen liittyvä muutos. Perinnöllinen kaihi voidaan todeta perinnöllisten silmäsairauksien varalta tehtävässä silmätutkimuksessa. (Lähde: SKL Sari Jalomäki, Elina Pietilä, Päivi Vanhapelto).

Molemmat vastustettavista silmäsairauksista johtavat sokeutumiseen, joka merkitsee eliniän lyhenemistä ja ainakin alentunutta elämänlaatua. Vanhaenglanninlammaskoirat ry tiedottaa jäseniään silmätarkastusten tärkeydestä, jotta saamme silmien terveystilanteen pysymään hyvänä. Sairaita koiria ei saa käyttää jalostukseen, myöskään lähisukulaisten jalostuskäyttöä ei suositella. Osa silmäsairauksista on kirurgisesti hoidettavia. Hoitomuotoina mm. silmän linssileikkaus ja verkkokalvon laserhoito. (Lähde: Suomen Kennelliitto).

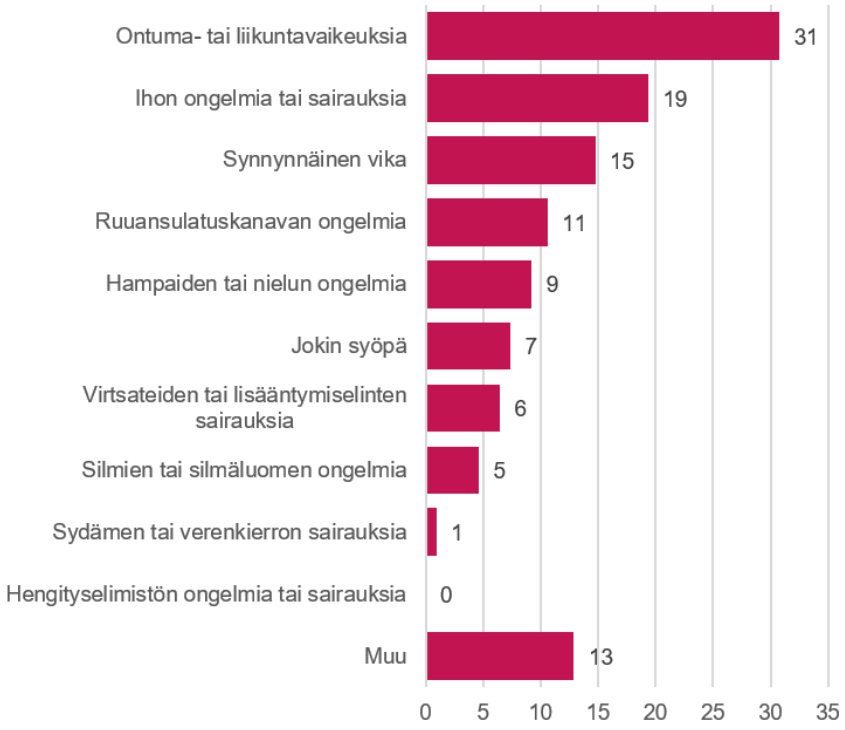
Silmätutkimus tehdään noin puolelle ikäryhmän koirista. Silmäsairauksien osalta tilanne on kuitenkin edelleen hyvä. Viimeisin PRA tapaus löytyy tuontikoirasta 1990-luvulla. Kataraktan osalta tilasto ajanjaksona on ollut kaksi tapausta. Tilastossa tutkittujen osuudesta on merkittävä määrä jalostukseen käytettävien koirien tuloksia. Jalostukseen käytettävän koiran silmälausunto ei saa olla 12 kk vanhempi, joten tilasto ajanjaksolla jalostuskoira on saatettu tutkia useita kertoja. Huolestuttavana tulisi nähdä pentuesisarusten vähäinen tutkiminen sekä se, että koira tutkitaan elinaikanaan ehkä vain kerran.

Taulukko 13. Silmätarkastuslausuntojen määrät ja löydökset vuosina 2016-2025.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Tutkittujen määrä	39	35	27	22	23	29	30	27	23	25
Terveet perinnöllisistä silmäsairauksista	38	29	25	21	22	28	29	24	19	20
Löydökset										
Posterior polaarinen katarakta		1							1	
Kortikaalinen katarakta	2	2			1					1
Distichiasis		1								1
Trichiasis		1								
SIlmäluomen sisäänpäin kiertyminen		1								
Linssin etuosan saumalinjan katarakta					1					
PPM, iris-iris		1	1	1		1		2	1	3
Nukleaarinen katarakta		2	1				1			
Muu vähämerkityksellinen kaihi	1									

4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat

Vanhaenglanninlammaskoirien omistajille suunnattuun terveys- ja luonnekyselyyn vastasi 230 koiran omistajaa, joiden koira on syntynyt vuoden 2010 jälkeen. Arvioiduissa koirissa oli 108 urosta ja 122 narttua. Arvioidut koirat edustavat 46 prosenttia kaikista tänä ajanjaksona pentuerekisteröidyistä tai tuoduista koirista. Tutkituista koirista noin kaksi kolmasosaa on edelleen elossa ja loput ovat jo menehtyneet. Terveyskyselyssä kartoitettiin mm. omistajien yleistä kokemusta koiransa terveydentilasta. Vastaajat kokivat koiriensa olevan valtaosin terveitä, vastaukset jakautuivat seuraavanlaisesti: 51 % arvioi koiransa terveyden olevan erinomainen eli täysin terve, 42 % koirista oli terveydeltään hyvä, 6 % koirista oli terveydeltään tyydyttäviä ja 1 % oli terveydeydeltään huonoja.

Kuva 8. Vanhaenglanninlammaskoiralla ilmenneet muut merkittävät sairaudet ja viat terveyskyselyvastausten perusteella.

Vanhaenglanninlammaskoirien merkittävimmät sairaudet ja ongelmat

Vanhaenglanninlammaskoira ry:n terveys- ja luonnekyselyn rakenne oli sellainen, että kustakin koirasta kysyttiin ensin ylätasolla, millaisia ongelmia tai sairauksia sillä on ollut. Mikäli koiralla on ollut jokin ongelma tai sairaus, siitä kysyttiin tarkemmin. Sairauksien ja ongelmien luokittelu perustuu Kennelliiton terveyskyselyyn. (Lähde: SKL, Koirien terveyskysely).

Tulokset osoittavat, että ontuma ja liikuntavaikeudet ovat yleisin terveyteen liittyvä ongelma (31 % kaikista ongelmista). Tämän lisäksi yleisiä ongelmia ovat iho-ongelmat ja -sairaudet (19 %), synnynnäiset viat (15 %), ruoansulatuksen ongelmat (11 %), hampaiden ja nielun ongelmat (9 %), syövät tai kasvaimet (7 %), virtsateiden tai lisääntymiselinten sairaudet (6 %) sekä silmien ja silmäluomien ongelmat (5 %). Huomionarvoista on, että vanhaenglanninlammaskoirat vaikuttaisivat olevan lähes vapaita sydän- ja verenkiertoelimistön sairauksista sekä hengityselimistön ongelmista.

Ontuma- ja liikuntavaivat
Terveys- ja luonnekyselyn mukaan selkään liittyvät ongelmat ovat yleisin syy ontuma- ja liikuntavaivoille (29 % niistä koirista, joilla on ontuma- ja liikuntavaivoja). Lonkkiin (25 %) ja kyynäriin (15 %) liittyvät ongelmat ovat muut merkittävät ontuma- ja liikuntavaikeuksien aiheuttajat. Nivelrikko on todettu 13 prosentilla koko lammaskoirapopulaatiosta. Nivelrikon suhteen urokset (21 %) vaikuttaisivat olevan narttuja (7 %) alttiimpia. Joka kymmenennellä koiralla on spondyloosi, ja se selittää lähes kokonaisuudessaan selkään liittyvät liikuntavaikeudet. Spondyloosi on korostuneesti iäkkäämpien lammaskoirien ongelma. Ontuma- ja liikuntavaivojen merkitystä korostaa se, että omistajien mukaan noin joka toisen koiran oireet aiheuttavat pysyvää haittaa. Lisäksi erityisesti lonkkiin ja kyynäriin liittyvät vaikeudet ilmaantuvat usein jo nuorella iällä: noin 20 % ontuma- ja liikuntavaikeuksista ilmeni alle 2-vuotiailla koirilla, ja joka toisella koiralla vaivat ilmenivät ennen kuuden vuoden ikää.

Iho-oireet
Lammaskoirilla tavatut iho-oireet ovat yleisimmin tassujen kutina ja nuoleminen (9 % koko populaatiosta), ulkokorvan tulehdukset (8 %) sekä ihon kutina, hilseily tai punoitus ilman selvää syytä (6 %). Lammaskoirien paksun turkin on arveltu edesauttavan märkivien ihotulehdusten (hot spot) syntyä, mutta omistajat raportoivat hot spot -tapauksia ainoastaan kolmella prosentilla koirista. Vaikka iho-oireet ovat varsin yleisiä, harvemmalla kuin joka kymmenennellä koiralla on diagnosoitu niiden aiheuttaja. Yleisin aiheuttaja on bakteeri- tai sieni-infektio, joka on todettu 4 prosentilla koko populaatiosta. Allergioita, loisia tai sebaceous adenitis -sairautta on todettu kutakin noin prosentilla koirista. Omistajien mukaan noin joka kolmannessa tapauksessa iho-oireet ovat jatkuvia tai toistuvia. Populaatiotasolla tämä tarkoittaa hieman yli viittä prosenttia kaikista lammaskoirista.

Ruoansulatuskanvan ongelmat
Ruoansulatuskanavan ja suoliston ongelmia esiintyy noin joka kymmenennellä vanhaenglanninlammaskoiralla. Nämä ongelmat ovat lähes poikkeuksetta toistuvaa herkkämahaisuutta. Erityisruokavaliota tai toistuvaa antibioottilääkitystä vaativa ruoansulatussairaus on alle prosentilla koirista. Vierasesineitä on jouduttu poistamaan leikkauksella vain yksittäisiltä koirilta. Vaikka ruoansulatuskanavan oireet ovat käytännössä aina lieviä, noin 38 %:lla vatsaongelmista kärsivistä koirista oireet ovat jatkuvia tai toistuvia. Populaatiotasolla tämä tarkoittaa selvästi alle viittä prosenttia.

Hampaiden ja nielun ongelmat
Hampaiden ja nielun ongelmia raportoitiin harvemmalla kuin joka kymmenennellä vanhaenglanninlammaskoiralla. Yleisimmät yksittäiset ongelmat kattoivat kukin noin 3 % populaatiosta, ja niitä olivat hampaan poisto tapaturman vuoksi, hammaskiven poisto alle 5-vuotiaana sekä maitokulmahampaan poisto.

Syövät ja kasvaimet
Syöpiä ja kasvaimia raportoitiin noin seitsemällä prosentilla lammaskoirista. Yleisimmät syövät olivat utarekasvaimet, luuston ja nivelten kasvaimet sekä imusolmukesyöpä. Kunkin osuus oli noin 2–3 % populaatiosta.

Virtsateiden ja lisääntymiselinten sairaudet
Virtsateiden ja lisääntymiselinten sairauksia esiintyi noin seitsemällä prosentilla koirista. Yleisin yksittäinen ongelma oli kohtutulehdus (2 % populaatiosta). Lisäksi joillakin koirilla esiintyi toistuvia virtsatie- ja eturauhastulehduksia.

Geenitesteillä todettavat sairaudet

PCD (Primary Ciliary Dyskinesia)
Keuhkojen värekarvojen synnynnäinen toimintahäiriö on usealla eri koirarodulla esiintyvä perinnöllinen sairaus, joka aiheuttaa muun muassa toistuvia hengitystieinfektioita sekä urosten hedelmättömyyttä. Sairaus periytyy autosomaalisesti peittyvästi. Sairauteen on olemassa geenitesti. Rotujärjestön pentuvälityksen ehtona on, että toinen jalostukseen käytetyistä koirista on testattu terveeksi. Terveyskyselyn koirista 51 kpl oli geenitestattuja PCD:n osalta joista 100 % oli terveitä.

MDR1 (Multidrug Resistance Gene)
Monilla paimenkoiraroduilla on todettu perinnöllinen alttius saada haittavaikutuksia tai reagoida poikkeuksellisen voimakkaasti useisiin eri lääkeaineisiin. Tämä lääkeaineherkkyys johtuu mutaatiosta MDR1-geenissä. Kaikkein tunnetuin haittavaikutuksia aiheuttava lääkeaine on loislääke ivermektiini, jonka takia MDR1-mutaatiosta puhutaan joskus nimellä ivermektiini-yliherkkyys. MDR1-mutaatio periytyy autosomaalisesti peittyvästi. Sairauteen on olemassa geenitesti. Terveyskyselyn koirista 37 kpl oli geenitestattuja MDR1 osalta joista 97,3 % terveitä ja kantajia 2,7 %.

CA (Cerebellar Ataxia)
Perinnölliset ataksiat käsittävät heterogeenisen joukon sairauksia, joiden taustalla on pikkuaivojen kuorikerroksen solujen ennenaikainen rappeutuminen. Tämä johtaa etenevään ataksiaan eli liikkeiden koordinaatiohäiriöön. Oireiden alkamisikä ja etenemisnopeus vaihtelevat perinnöllisen ataksian muodosta riippuen. Oireet voivat alkaa pikkupennulla, nuoruusiässä tai vasta muutaman vuoden iässä. Vanhaenglanninlammaskoiralla ja ataksian muodolle on tyypillistä oireiden puhkeaminen nuoruusiässä ja niiden hidas eteneminen. Sairaus periytyy autosomaalisesti peittyvästi. Tähän sairauteen on olemassa geenitesti. Terveyskyselyn koirista 39 kpl oli geenitestattuja CA:n osalta joista 100 % oli terveitä.

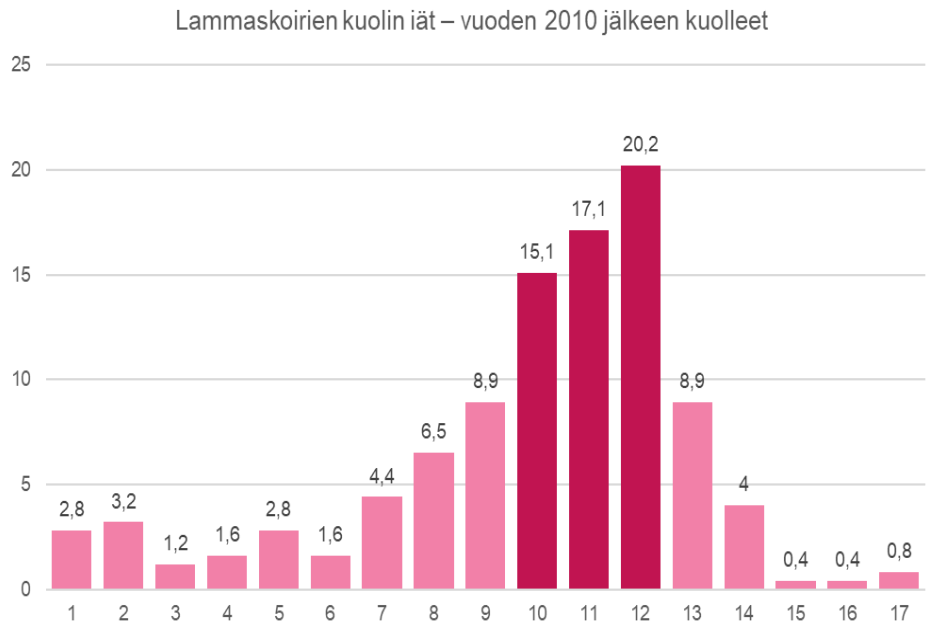
EIC (Exercise Induced Collapse)
Vanhaenglanninlammaskoiralla on tavattu syndroomaa, jossa koiran rasituksensietokyky on alentunut aiheuttaen lyyhistymisen. Syndrooma tulee yleensä esiin koiran ollessa iältään viidestä kuukaudesta kolmeen vuotta ja tilanteessa mihin liittyy koiran innostuminen ja fyysinen rasitus. Sairastuneet koirat ovat tyypillisesti hyvässä fyysisessä kunnossa ja luonteeltaan helposti innostuvia. Äärimmäiseen innostuneisuus aiheuttaa ensin heikkoutta ja sitten lyyhistymisen. Sairauden syy on häiriö lihasten ja aivojen välisten hermoyhteyksien synaptisissa reaktioissa. Huomioitavaa on, että sairaaksi testatut koirat eivät välttämättä koskaan saa lyyhistymiskohtausta. EIC:n periytymistapa on autosomaali resessiivinen. Tähän sairauteen on olemassa geenitesti. Terveyskyselyn koirista 36 kpl oli geenitestattuja EIC:n osalta joista 97,6 % terveitä ja 2,4 % kantajia.

Rotua uhkaavat uudet sairaudet

ICAA (Iris Cornea Angle Anomaly)
Euroopassa on ilmennyt Vanhaenglanninlammaskoirilla ICAA silmäsairautta. Tämä tarkoittaa koiran silmän kammiokulman rakenteellista poikkeavuutta, joka altistaa perinnölliselle glaukoomalle (silmänpainetauti). Se on pektinaattiligamenttidysplasia (PDL), jossa kammionesteen poistuminen estyy. Tutkimus tehdään gonioskopialla ja tulokset luokitellaan lievään, kohtalaiseen tai vakavaan. Lievän tai kohtalaisen löydöksen saaneen koiran jalostuskumppanin tulee olla tutkittu ja terve, kun taas vakava-asteista muutosta sairastavaa ei tule käyttää jalostukseen. Koska kyseessä on uusi sairaus, Suomessa on tutkittu ainoastaan 6 yksilöä, joista yksi JTO-kaudella ja loput 2026 keväällä. Nämä kaikki on todettu terveiksi. Tulevaisuudessa toivottavasti saadaan enemmän tietoa sairaudesta Suomen populaatiossa.

4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt

Lammaskoirien kuolinikää analysoitiin yhdistämällä Kennelliiton tietoja ja rotuyhdistyksen vuoden 2026 aikana toteuttamaa lammaskoirien terveys- ja luonnekyselyä. Näiden lähteiden perusteella saatiin selvitettyä 255 lammaskoiran kuolinikä vuoden 2010 jälkeen syntyneistä koirista.

Kuva 9. Vanhaenglanninlammaskoirien kuolinikä omistajille suunnatun kyselyn vastausten perusteella.

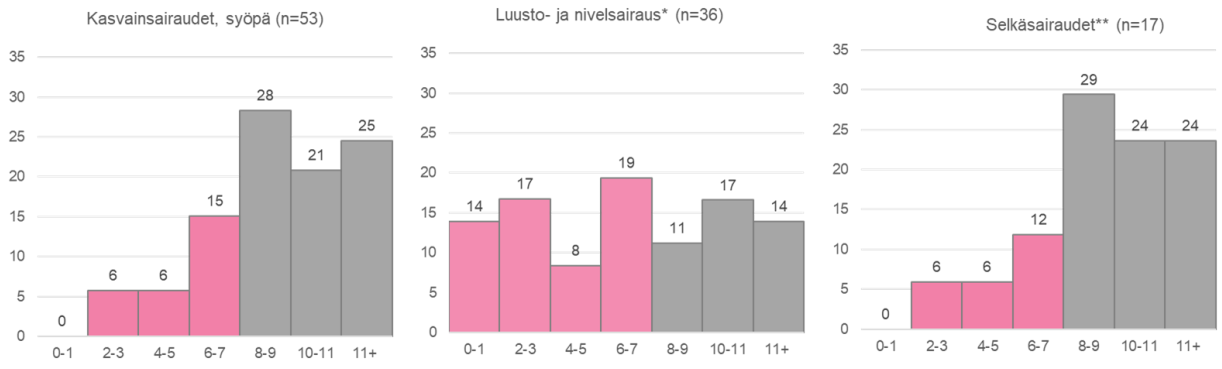
Tarkastelujaksolla lammaskoirien keskimääräinen kuolinikä oli 10,5 vuotta. (kuva 9). Kolme neljästä lammaskoirista elää vähintään 8-vuotiaaksi ja toisaalta joka neljäs koira on elossa vielä 11,5-vuotiaana. Eniten kuolemia tapahtuu 10 ja 12 ikävuoden välissä, jolloin noin joka toinen vanhaenglanninlammaskoira menehtyy. Eri sairauksien yleisyyden raportoinnissa käytetään Kennelliiton tietojen sijaan vanhaenglanninlammaskoirien terveys- ja luonnekyselystä saatuja tietoja. Syy tähän on se, että kuolleiden koirien omistajat ovat ilmoittaneet Kennelliitolle kuolinsyyt huomattavasti yleisemmällä tasolla kuin lammaskoirien terveys- ja luonnekyselyvastauksissa. Kennelliiton aineistossa lähes puolet (42 %) vuoden 2010 jälkeen syntyneiden vanhaenglanninlammaskoirien kuolinsyistä kuuluu kategorioihin, jotka eivät lisää merkittävästi ymmärrystä kuolinsyystä: Vanhuus (luonnollinen tai lopetus), kuollut ilman sairauden diagnosointia, lopetus ilman sairauden diagnosointia tai kuolinsyytä ei ilmoitettu.

Rotuyhdistyksen terveyskyselyn mukaan ainoastaan joka viidennelle vanhaenglanninlammaskoiralle ei löytynyt selvää kuolinsyytä (taulukko 14). Yleisimmät sairauden aiheuttamat kuolinsyyt liittyvät kasvainsairauksiin (23 %), luusto- ja nivelsairauksiin (13 %) ja selkäsairauksiin (13 %). Selkäsairauksissa huomio kiinnittyy erityisesti spondyloosiin: 11 prosentin osuudellaan se on yleisin yksittäinen syy siihen, että vanhaenglanninlammaskoira on jouduttu lopettamaan. Koiran kuolinhetken näkökulmasta kasvainsairaudet ja selkäsairaudet eroavat merkittävästi luusto- ja nivelsairauksista: noin 75 prosenttia kasvainsairauksien tai selkäsairauksien vuoksi menehtyneistä vanhaenglanninlammaskoirista on yli 8-vuotiaita. Luusto- ja nivelsairauksissa kuoliniän jakauma on huomattavasti tasaisempi, niiden vuoksi joudutaan lopettamaan kaikenikäisiä lammaskoiria ja 60 prosenttia luusto- ja nivelsairauksien vuoksi lopetetuista onkin alle 8-vuotiaita. Vaikka tarkastellut koiramäärät ovatkin varsin pieniä, korostaa tulos luusto- ja nivelsairauksien torjunnan merkitystä. Nämä eivät ole vain vanhuuden vaivoja, vaan koskettavat lammaskoiria koko elinkaaren ajan.

Taulukko 14. Rodun yleisimmät kuolinsyyt.

Koiria, (n)	71
Sairaudesta riippumattomat syyt yhteensä	**28,2**
Vanhuus (luonnollinen tai lopetus)	19,7
Tapaturma tai liikennevahinko	2,8
Lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi	4,2
Muu ei sairauteen liittyvä	1,4
Kasvainsairaudet, syöpä yhteensä	**22,5**
Luun tai nivelten kasvain	5,6
Utarekasvain, nisäkasvain	4,2
Lymfooma, imusolmukesyöpä	2,8
Maksan, munuaisten tai suoliston kasvain	2,8
Virtsarakon kasvain	1,4
Muu kasvainsairaus	5,6
Luusto- ja nivelsairaus, yhteensä	**12,6**
Lonkkaniveldysplasia ja sen seurauksena kehittyvä nivelrikko	5,6
Nivelrikko, artroosi, muualla kuin lonkissa tai kyynärnivelissä	4,2
Muu luuston tai nivelten sairaus	2,8
Selkäsairaus, yhteensä	**12,7**
Spondyloosi, nikamien luusilloittuma, nikamien yhteenluutuminen	11,3
Takaselän kipu-halvaus-oireyhtymä, cauda equina -oireyhtymä	1,4
Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus, yhteensä	**7,0**
Mahalaukun kiertyminen	2,8
Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus	2,8
Muu maksan tai ruoansulatuskanavan sairaus	1,4
Virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus, yhteensä	**1,4**
Kohtutulehdus, pyometra	1,4
Hengitystiesairaus, yhteensä	**0**
Sydänsairaus, yhteensä	**0**
Muu sairaus, yhteensä	**15,5**
Krooninen tai uusiutuva korvatulehdus	1,4
Jokin muu sairaus	14,1

Lähde: Vanhanenglanninlammaskoirien terveys- ja luonnekysely, 2026

Kuva 10. Terveys ja luonnekysely, vanhaenglanninlammaskoirien kuoliniät tärkeimmissä sairauksissa.

4.3.4 Lisääntyminen

Keskimääräinen pentuekoko

Pentueiden määrä on laskenut merkittävästi ja myös pentueiden koot ovat aiempaa pienempiä. Vanhaenglanninlammaskoira on kohtuullisesti lisääntyvä rotu, jonka keskimääräinen pentuekoko seurantajaksolla on 5,0 joka on edellistä tarkastelujaksoa hieman pienempi (6,0). Tarkastelujaksolla 2016-2025 on syntynyt 48 pentuetta, joka on selvästi vähemmän, mitä edellisellä tarkastelujaksolla ja suunta on ollut sama jo vuosia. Tämä lisää painetta monimuotoisuuden säilyttämiseen muutenkin pienessä rodussa.

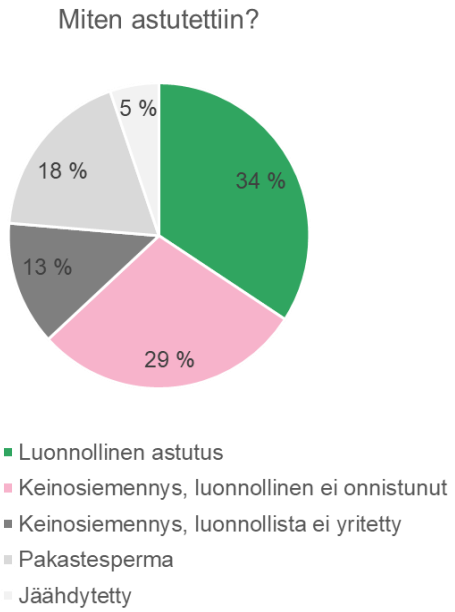
Kyselyn mukaan kasvattajat valitsevat käytettävät urokset useimmiten sukutaulun, luonteen sekä lonkka- ja kyynärtulosten perusteella. Jalostukseen käytettävän nartun tärkein kriteeri on kyselyn mukaan luonne. Seuraavina tulevat sukutaulu sekä lonkka- ja kyynärtulos. Kasvattajat ovat tuoneet jalostusmateriaalia ja käyttäneet ulkomaalaisia uroksia jalostukseen mm. tuottamalla pakastespermaa. Maita, joista vanhaenglanninlammaskoiria on tuotu jalostukseen: Belgia, Kanada, Kroatia, Ruotsi, Ranska, Saksa, Tanska, USA ja Venäjä.

Taulukko 15. Pentumäärien ja pentueiden kehitys 1996-2025.

	1996-2005	2006-2015	2016-2025
Pentuja	387	335	238
Pentueita	65	56	48
Pentuekoko keskimäärin	6,0	6,0	5,0
Sukusiitosprosentti keskimäärin	1,53	0,45	0,69
Sukusiitosprosentti suurin	12,6	3,7	3,8

Astumisvaikeudet

Rodussa on jo pitkään jatkunut huolestuttava trendi narttujen siementämisen suhteen. Luonnollisia astutuksia on vain 35 % kaikista astutuksista. Tuorespermalla siemennyksiä tehdään jo luonnollista astutusta enemmän 37,5 % ja kun siihen lisätään pakaste- (17,5 %) ja jäähdytetyillä (7,5 %) spermalla tehdyt siemennykset voidaan olla jo hyvästä syystä huolissaan rodun lisääntymisestä luonnollisesti.

Kuva 11. Vanhaenglanninlammaskoirien astutus ja siemennystavat kasvattajien vastausten perusteella.

Uusimman lisääntymis- ja terveyskyselyjen mukaan kasvattajien ja omistajien arviot astumisvaikeuksista eroavat merkittävästi. Kasvattajien arvioiden mukaan ainoastaan 60 prosenttia niistä uroksista, joiden annettiin yrittää luonnollista astumista, onnistuivat. Epäonnistuneista uroksista kymmenen yritti astua ja ainoastaan yksi ei edes yrittänyt astua. Terveyskyselyvastausten perusteella omistajien kokemukset ovat hyvin erilaisia. Omistajien mukaan 13 uroksesta ainoastaan yksi ei onnistunut astumaan edes avustetusti (7 %). Kaksi uroksista on epäonnistunut joskus, mutta jollain muulla kerralla kertaa onnistunut (15 %). Näin laskien omistajien mukaan noin 80 prosenttia on onnistunut astutuksessa jokaisella kerralla. Mahdollinen selitys kasvattajien ja omistajien erilaisiin vastauksiin voi olla, että kasvattajat ovat saattaneet tehdä keinosiemennyksen tuorespermalla ns. varmuuden vuoksi, mutta ovat vastanneet lisääntymiskyselyssä, että luonnollinen astuminen ei onnistunut. Tällaiset virheet olisivat varsin luonnollisia, koska kasvattajat joutuivat muistelemaan astutuksia viimeisen kymmenen vuoden ajalta. Myös omistajat saattavat muistaa tai tulkita oman uroksen kyvykkyyden väärin.

Epäonnistuneisiin astutuksiin on useita syitä mm. urosten kokemattomuus, liika innostuneisuus, kiinnostuksen lopahtaminen avustettaessa tai kiire. Myös urosten ja narttujen mahdolliset terveysongelmat, astutushetken väärä ajankohta tai huonohko libido voivat olla syynä epäonnistumisiin. Uroksen täysi passiivisuus on harvinaista. Keinosiemennykseen tulisi turvautua vain tilapäisen ongelman (esim. loukkaantuminen) tai pitkän välimatkan vuoksi. Molempien parittelevien yksilöiden tulisi suhtautua luonnollisesti itse astutukseen. Siemennykseen ei saa turvautua uroksen huonon libidon vuoksi. Kasvattajille suunnatun kyselyn mukaan nartuista kaikki yhtä lukuunottamatta antoivat astua vapaaehtoisesti. Tässä nimenomaisessa tapauksessa voi olla kyseessä väärä ajankohta tai harvinaisempi nartun libidon puute.

Tiinehtymisvaikeudet
Uusimman lisääntymiskyselyn mukaan arviolta 80 % nartuista tiinehtyy normaalisti, mikä on edelliseen JTO-kauteen (n. 60 %) verrattuna huomattavasti parempi tulos. Kyse voi olla siitä, että asiaa on kysytty hieman eri tavalla eri kyselyissä. Toisaalta tämä voi selittyä myös lisääntyneellä siemennysten käytöllä. Lisäksi on mahdollista, että mm. progestronimäärityksiä tehdään aiempaa systemaattisemmin. Urosten tutkittujen siittiöiden liikkuvuus oli yleisesti hyvä ja yli puolella se oli 60-80 %. Tutkittujen urosten ja vastausten määrä on sen verran vähäinen, ettei tätä voi kuitenkaan pitää täysin ehdottomana tuloksena.

Synnytysongelmat
Kyselyyn vastanneista kasvattajista n. 80 % kertoo nartulla olleen normaali synnytys, joissa supistukset olivat erinomaiset tai hyvät. Noin joka kymmenennellä nartulla supistukset heikkenivät ja vielä harvemmalla supistukset olivat heikot tai eivät tulleet. Joka viidennessä synnytyksessä turvauduttiin eläinlääkärillä käyntiin, vaikka synnytys oli alkanut normaalisti. Huomioitavaa on, että lähes poikkeuksetta keisarinleikkaukseen päätymisen syynä oli yhden pennun pentue.

Pentujen hoitamiseen liittyvät ongelmat nartuilla
Kasvattajille suunnatun kyselyn vastausten perusteella nartut hoitavat pentunsa hyvin. Nartuilla maito nousi lähes poikkeuksetta ensimmäisen 12 tunnin aikana. Vastausten perusteella 87 % nartuista putsasi pennut hyvin, vain kolme prosenttia osoitti pientä aggressiivisuutta pentuja kohtaan ja silloinkin hyvin harvoin. Emot myös leikkivät usein pentujensa kanssa.

Pentukuolleisuus
Uusimman lisääntymiskyselyn mukaan 13 % pennuista syntyy kuolleena. Usein kuolleina syntyneitä pentuja on samassa pentueessa useampi ja ne ovat enimmäkseen suuremmissa pentueissa. Elävinä syntyneet selviävät lähes poikkeuksetta hengissä luovutusikään asti.

Synnynnäiset viat ja epämuodostumat
Arviolta noin viidellä prosentilla pennuista on jokin synnynnäinen vika tai sairaus. Tulos perustuu kasvattajille suunnattuun lisääntymiskyselyyn, johon saatiin vastaukset 38 pentueesta jotka ovat syntyneet viimeisen kymmenen vuoden aikana (noin 70 % kyseisen ajanjakson pentueista). Tulosten

tulkintaa hankaloittaa se, että kasvattajilta kysyttiin ongelmista pentueittain. Tämä yksinkertaistus oli välttämätön, jotta vastaaminen ei olisi muodostunut kohtuuttoman raskaaksi niille kasvattajille, joilla oli useita pentueita vastattavanaan. Alla esitetyt osuudet on laskettu sillä oletuksella, että kussakin pentueessa oli ainoastaan yksi pentu, jolla oli kasvattajan mainitsema synnynnäinen vika. Ainoastaan napatyrä ja napa-aukile raportoitiin kahdessa pentueessa. Yksittäisissä pentueissa todettiin sydämen sivuääni, kitalakihalkio, ylä- tai alapurenta, kuurous tai ns. kuivuva pentu.

Kuva 12. Pennuilla alle 8 viikon iässä ilmenneet viat ja ongelmat.

4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet

Ulkomuotoon liittyvät anatomiset piirteet, jotka altistavat rodun yksilöt sairauksille tai lisääntymis- ja hyvinvointiongelmille

Rodun jalostuksessa on syytä kiinnittää huomiota siihen, ettei liiallista karvaisuutta suosita. Paksu ja tiheä karvapeite altistaa ihoa erilaisille tulehduksille, sekä vaikeuttaa lämmönsäätelyä. Myös korvakäytävien liiallinen karvankasvu altistaa korvatulehduksille. Yksilöillä joilla karvaa kasvaa lähes tärykalvossa saakka, tarvitaan eläinlääkärin apua karvojen poistamiseen. Ongelmia saattaa aiheuttaa myös silmien ympäristössä kasvavat liialliset karvat, jotka aiheuttavat erilaisia silmäongelmia. Koiran hyvinvoinnille haitaksi voivat olla myös erilaiset purentavirheet. Rodussa esiintyy kapeaa ja/tai kaarevaa alaleukaa ja avopurentoja. Myös nuorena kuluvat, huonosti kestävät hampaat ovat huolestuttava ilmiö. Lievimmillään purentavirheet eivät vaikeuta koiran elämää, mutta vaikeampina saattavat aiheuttaa tulehduksia ja ongelmia jotka vaativat eläinlääkärin hoitoa. Pahimmillaan ne voivat johtaa hampaiden poistoihin ja koiran loppuelämää vaikeuttaviin ongelmiin.

4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä

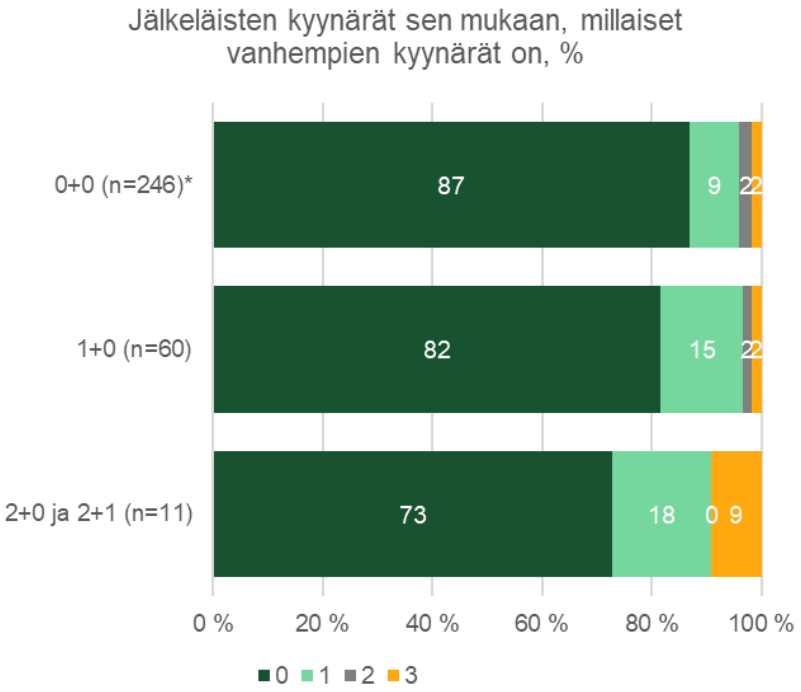
Keskeisimmät ongelmakohdat
Suomalaisten vanhaenglanninlammaskoirien terveys- ja lisääntymisongelmista tiedetään enemmän kuin koskaan aiemmin. Virallisten terveyslausuntojen lisäksi vanhaenglanninlammaskoirista toteutettiin aiempaa laajempi ja yksityiskohtaisempi terveys- ja luonnekysely, johon saatiin tiedot lähes joka toisesta vuoden 2010 jälkeen syntyneestä koirasta. Lisäksi kasvattajille tehtiin pentuekohtainen lisääntymiskysely, joka kattoi noin 70 % vuoden 2015 jälkeen syntyneistä pentueista. Lonkka- ja kyynärniveltutkimuksiin on viime vuosina osallistunut noin 70 % kustakin ikäluokasta, osuus on noussut merkittävästi esimerkiksi vuosituhannen vaihteesta, jolloin vain noin puolet koirista kuvattiin. Sen sijaan silmätutkimusten määrä ei ole kasvanut vastaavasti, vaan silmät tutkitaan edelleen vain noin puolelta koirista.

Ontumaan ja liikkumiseen liittyvät ongelmat ovat rodun keskeisin terveysriski ja vaikuttavat kaikenikäisten koirien elämään. Huonompien lonkkatulosten osalta tilanne on pysynyt pitkään varsin vakaana, noin 15 %:lla populaatiosta on D- tai E-lonkat. Sen sijaan kyynärnivelten osalta on havaittavissa heikkenemistä, viimeisen kymmenen vuoden aikana noin 8 % tutkituista koirista on saanut tulokseksi 2 tai 3. Vuosina 2006-2015 vastaava osuus oli noin 4 %, ja sitä edeltävällä vuosikymmenellä noin 2 %. Kehitys antaa aihetta harkita muutoksia PEVISA-ohjelmaan kyynärtulosten osalta. Terveys- ja luonnekysely osoitti myös, että ontuminen johtuu usein spondyloosista, joka on merkittävä yksittäinen syy koirien lopettamiseen. Sairaus koskee pääasiassa yli 8-vuotiaita koiria. Tämän vuoksi rotuyhdistyksen tulisi ohjeistaa omistajia tutkimaan matalalla kynnyksellä ontuvien iäkkäiden koirien selkää, jotta spondyloosin aiheuttamat kivut tunnistetaan ajoissa. Silmäsairaudet ovat edelleen harvinaisia, ja viimeisen kymmenen vuoden aikana on todettu vain muutamia jalostuskäyttöön vaikuttavia löydöksiä. Tutkimusmäärien vähäisyyden vuoksi rotuyhdistyksen tulisi kuitenkin lisätä tiedotusta ja järjestää lisää joukkotarkastuksia. Tarkastuksissa tulisi tehdä myös gonioskopia ICAA-muutosten havaitsemiseksi. Lisääntymisessä keskeisiä haasteita ovat pentueiden vähäinen määrä ja pienentyneet pentuekoot. Lisäksi tulisi kiinnittää huomiota siihen, että uroksille annetaan mahdollisuus luonnolliseen astumiseen aina, kun se on mahdollista.

Ongelmien mahdollisia syitä
Terveystutkimusten osalta kehitys on ollut positiivista lonkka- ja kyynärtutkimuksissa. Sen sijaan silmätutkimukset ovat jämähtäneet noin 50 prosentin tasolle. Osaltaan tätä selittänee se, että silmätutkimukset liittyvät vahvasti jalostuskäyttöön, niitä tehdään pääasiassa koirille, joita suunnitellaan käytettävän jalostuksessa. Lisäksi osa kasvattajista ja omistajista lykkää silmätutkimusta mahdollisimman myöhäiseen ajankohtaan, jotta lausunto säilyisi pidempään voimassa.

Vaikka tiedämme kyynärtulosten heikentyneen, ilmiön taustasyihin on vaikea päästä käsiksi. Kyynärviat ovat edelleen melko harvinaisia, eikä kaikkein huonoimpia kyynärtuloksia saaneita koiria ole käytetty jalostukseen. 2-tuloksen saaneita koiria on käytetty jalostuksessa muutamia kertoja, mutta niiden osuus on niin pieni, ettei se yksin selitä havaittua heikkenemistä (kuva 13.) On mahdollista, että tuontikoirilla ja ulkomaisilla jalostusuroksilla on vaikutusta kehitykseen, sillä suomalaisen populaation kyynärtulokset olivat vielä muutama vuosikymmen sitten erinomaiset. Spondyloosin esiintyvyyden kehityksestä ja taustasyistä ollaan vielä pitkälti epävarmoja, sillä keväällä 2026 tehty aiempaa laajempi terveyskysely oli ensimmäinen kerta, kun ongelma tuli selkeästi esiin suomalaisessa populaatiossa.

Astumisen haasteet voivat osittain liittyä keinosiemennyksen suosimiseen. Tällöin voidaan tahattomasti käyttää uroksia, joilla on rakenteellisia puutteita tai heikko libido, ja nämä ominaisuudet voivat näin yleistyä kannassa. Kasvattajien tulisi suosia luonnollisesti astuvia uroksia aina, kun se on mahdollista, ja urosten omistajien tulisi olla avoimia urosten astumiskyvystä.

Kuva 13. Kyynärkuvaustulosten periytyvyys vanhempien tulosten perusteella.

4.4. Ulkomuoto

Rotumääritelmä
FCI:n luokitus: Ryhmä 1, lammas- ja karjakoirat
FCI:n numero: 16
Hyväksytty: FCI 05.01.2011
Kennelliitto 24.8.2011
Alkuperämaa: Iso-Britannia

Lyhyt historiaosuus: Vaikka vanhaenglanninlammaskoiran alkuperämaaksi mainitaan Iso-Britannia, sen uskotaan todellisuudessa polveutuvan eurooppalaisista ovtcharka- ja bergamasco-tyyppisistä koirista, joita on risteytetty britannialaisten lammaskoirien kanssa. Rotua pidetään nykyisin brittiläisenä, ja sitä kutsutaan usein nimellä "bobtail". Rotu on voimakas ja tiivisrakenteinen, ja sen erityispiirre on runsas, säänkestävä turkki. Pohjimmiltaan se on maalaiskoira, älykäs ja ystävällinen, ja sillä on erityisen kaikuva haukku, joka pystyy pelottamaan pois minkä tahansa tunkeilijan.

Yleisvaikutelma: Voimakas, neliömäinen, erittäin sopusuhtainen ja kauttaaltaan tasapainoinen koira. Ei missään tapauksessa korkearaajainen. Karvapeite on kauttaaltaan runsas. Tiivisrakenteinen, lihaksikas ja vahvarunkoinen koira, jolla on hyvin älykäs ilme. Luonnollisia ääriviivoja ei tule muuttaa leikkaamalla karvapeitettä. Koira on rakenteeltaan kestävä, sillä on loivasti taaksepäin kohoava selkälinja, ja runko on päärynänmuotoinen ylhäältä katsottuna. Rullaavat liikkeet ovat tyypilliset sekä peitsatessa että kävellessä. Haukussa on rodunomainen sointi.

Tärkeitä mittasuhteita: Koiran seistessä säkä on lanneosaa alempana. Pään koko suhteessa runkoon. Kuonon pituus on noin puolet pään koko pituudesta.

Käyttäytyminen/luonne: Mukautuvainen ja tasapainoinen. Rohkea, uskollinen ja luotettava, ei vähääkään hermostunut eikä vihainen.

Pää: Kallo: Tilava, melko neliömäinen ja silmien yläpuolelta selvästi kaareutuva. Otsapenger: Selvästi erottuva. Kirsu: Suuri ja musta; sieraimet ovat avoimet. Kuono: Vahva, neliömäinen ja tylppä. Leuat / hampaat: Hampaat ovat vahvat, suuret ja tasaisessa rivissä. Leuat ovat voimakkaat. Täydellinen, säännöllinen ja täysihampainen leikkaava purenta, ts. alaleuan etuhampaat koskettavat tiiviisti yläleuan etuhampaiden takapintaa ja ovat kohtisuorassa leukaluihin nähden. Tasapurenta hyväksytään, mutta se ei ole toivottava. Silmät: Etäällä toisistaan. Silmät ovat tummanruskeat tai toinen silmä ruskea, toinen sininen (ns. wall- eye). Voidaan myös hyväksyä, että molemmat silmät ovat siniset. Vaalea silmien väri ei ole toivottava. Silmäluomien pigmentti on toivottavaa. Korvat: Pienet ja litteästi pään sivuilla riippuvat. Kaula: Kohtalaisen pitkä, vahva ja kauniisti kaartuva.

Runko: Melko lyhyt ja tiivis. Lanne: Hyvin vahva, leveä ja kevyesti kaareutuva. Rintakehä: Syvä ja tilava; kylkiluut ovat selvästi kaareutuneet.

Häntä: Synnynnäinen töpöhäntä tai aiemmin yleensä typistetty. (Huom. Suomessa typistyskielto.) Typistetty: Tavanmukaisesti kokonaan typistetty. Typistämätön: Asennoltaan luonnollinen. Hännässä on tuuheat ja laadultaan karheat hapsut.

Eturaajat: Lavat: Viistot ja taakse sijoittuneet; lapojen kärkien väli on kapeampi kuin olkanivelten väli. Liioitellun lihaksikkaat lavat eivät ole toivottavat. Kyynärpäät: Tiiviisti rintakehän myötäiset. Kyynärvarret: Eturaajat ovat täysin suorat, vankkaluustoiset ja riittävän pitkät. Etukäpälät: Pienet, pyöreät ja tiiviit. Varpaat ovat hyvin kaareutuneet, päkiät paksut ja kiinteät. Käpälät eivät sisä- eivätkä ulkokierteiset.

Takaraajat: Yleisvaikutelma: Takaosa on vahva, täyteläinen ja lihaksikas. Polvet: Hyvin kulmautuneet, mutta ei liioitellusti. Sääret: Pitkät ja hyvin kehittyneet. Kintereet: Matalat. Välijalat: Takaa katsottuna yhdensuuntaiset. Takakäpälät: Pienet, pyöreät ja tiiviit. Varpaat ovat hyvin kaareutuneet, päkiät paksut ja kiinteät. Eivät sisä-eivätkä ulkokierteiset.

Liikkeet: Koiran kävellessä liike on takaa katsottuna karhumaisen rullaavaa. Ravissa eturaajat ojentuvat vaivattomasti ja takaliikkeen työntö on voimakas. Raajat liikkuvat yhdensuuntaisesti. Laukka on erittäin joustava. Hitaassa vauhdissa joillakin yksilöillä on taipumusta peitsata. Koiran liikkuessa pään asento madaltuu luontaisesti.

Karvapeite: Karva: Runsasta, laadultaan karheaa ja pörröistä, ei suoraa eikä kiharaa. Aluskarva on vettä hylkivää. Pää ja kaula ovat runsaskarvaiset, korvissa on kohtalaisen runsas karvapeite. Eturaajat ovat kauttaaltaan runsaskarvaiset. Takaosa on etuosaa karvaisempi. Karvan laatu on tärkeämpää kuin sen pituus ja määrä. Väri: Kaikki harmaan, siniharmaan (grizzle) tai sinisen sävyt. Runko on yksivärinen. Takaraajat ovat yksiväriset tai niissä voi olla valkoiset sukat. Valkoiset läikät yksivärisellä alueella eivät ole toivottavia. Pää, kaula, eturaajat ja vatsanalusta ovat valkoiset, merkein tai ilman. Mikään ruskean vivahde ei ole toivottava.
Koko ja paino: Säkäkorkeus: Urokset vähintään 61 cm ja nartut vähintään 56 cm. Tärkeintä on tyyppi ja sopusuhtaisuus; koko ei yksin saa olla määräävä tekijä.

Virheet: Kaikki poikkeamat edellä mainituista kohdista luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen ja sen vaikutukseen koiran terveyteen ja hyvinvointiin sekä kykyyn toimia perinteisessä käyttötarkoituksessa.

Hylkäävät virheet: Vihaisuus tai liiallinen arkuus. Selvästi epänormaali rakenne tai käyttäytyminen. Huom. Uroksilla tulee olla kaksi normaalisti kehittynyttä kivestä täysin laskeutuneina kivespussiin.

Rodun koirien näyttelykäynnit

Suurimmat koiramäärät ovat vuosittain erikoisnäyttelyssä ja SKL:n päänäyttelyissä messukeskuksessa. Erikoisnäyttelyn keskimääräinen ilmoittautumismäärä on n. 20-25 koiraa virallisissa luokissa ja kymmenkunta koiraa epävirallisessa luokassa, johon saa osallistua myös lyhyeksi leikatuilla turkilla, sekä muilla puutteilla jotka estävät osallistumasta virallisiin luokkiin. Messukeskuksen näyttelyissä käy keskimäärin 10-20 koiraa. Näyttelykohtaisesti on koiria muuten yleensä reilusti alle kymmenen koiraa, yleisimmin on näyttelyissä 1-5 koiraa. Kun suurin osa koirista on vakituisten näyttelykävijöiden omistamia koira, on otanta arvioidessa suomalaisten koirien ulkomuotoa ja ulkomuoto-ongelmia, valitettavan suppea. Vuosien 2016-2025 aikana rekisteröidyistä vanhaenglanninlammaskoirista 38 % on käynyt näyttelyssä vähintään yhden kerran. Näyttelykäynnit kasaantuvat kuitenkin yhä harvemmille koirille, vuonna 2016 viisi eniten näyttelyissä käynyttä koiraa vastasi 23 prosentista näyttelykäynneistä. Vastaavasti vuonna 2025 joka toinen näyttelykäynti oli viiden ahkerimman näyttelykoiran käyntejä. Samanaikaisesti laatuarvostelut ovat parantuneet: viimeisten vuosien aikana noin 95 prosenttia arvosteluista oli ERI, ja SA annettiin yli 80 prosentille arvioinneissa. Rodusta valmistuu Suomen Muotovalioita vuosittain keskimäärin 5 koiraa vuodessa. Näyttelykäynnit ja näyttelyissä käyvien koirien määrät ovat laskeneet JTO-kaudella.

Taulukko 16. Suomeen rekisteröityjen koirien vuosittaiset näyttelykäynnit 2016-2025.

	Näyttely-käyntejä	Eri koiria näyttelyissä	Viiden eniten käyneen osuus %	ERI %	SA %
2016	301	63	23 %	87 %	66 %
2017	289	66	27 %	82 %	64 %
2018	222	47	24 %	87 %	60 %
2019	205	40	40 %	92 %	76 %
2020	57	29	30 %	89 %	79 %
2021	133	34	35 %	89 %	68 %
2022	193	37	34 %	95 %	82 %
2023	134	31	43 %	97 %	85 %
2024	220	37	42 %	94 %	81 %
2025	214	32	50 %	93 %	80 %

Rodun koirien ulkomuodon jalostustarkastukset

Kuluneella JTO-kaudella ei ole järjestetty yhtään ulkomuodon jalostustarkastustilaisuutta. Jäsenistöltä ei ole tullut toivetta tarkastuksen järjestämiseen. Rodun ulkomuototiedot ovat suurimmalta osin näyttelyissä kirjoitettujen arvostelujen varassa.

Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus

Rodun suosio on globaalisti laskenut jo pidemmän aikaa. Suomessa kasvattajat ovat ymmärtäneet pitää geenipohjan niin laajana kuin vain on mahdollista. Ongelmaksi on muodostunut uuden jalostusmateriaalin saaminen, koska esim. Manner-Euroopassa, sekä rodun runsaslukuisessa USA:ssa kasvatuksen perustana on edelleen hyvinkin voimakkaat linjaukset ja suurten näyttelyiden voittajia käytetään todella runsaasti jalostukseen. Rotumääritelmää on FCI-alueella muutettu kolme kertaa sotien jälkeen. Viimeinen rotumääritelmä poisti tärkeitä koiran alkuperäistarkoituksen vaatimuksia ja ominaisuuksia (mm. ilme, kokomääritelmä). Nämä jatkuvat muutokset, joita USA:ssa on tehty vielä

useammin, ovat epäjohdonmukaisuuksissaan tehneet vaikeaksi kasvattaa viimeisen rotumääritelmän mukaisia koiria. Viimeinen rotumääritelmä on valitettavasti lisäksi niin suppea, että se antaa turhan paljon mahdollisuuksia tulkinnoille, eikä esimerkiksi tyypille ja alkuperäiskäytölle ole annettu painoarvoa lainkaan. Vanhaenglanninlammaskoira on alun perin paimenkoira, joka on ollut kokonsa puolesta sopiva sekä paimennukseen että karjan ja lammaslaumojen siirtämiseen markkinoille tai teuraaksi. Koska useimmilla tilallisilla ei ollut varaa pitää useita eri rotuja, valikoitui rodusta jalostukseen ne yksilöt, joista oli monitoimikoiriksi. Nykyinen vanhaenglanninlammaskoira on hyvin kaukana alkuperäisestä. Rotu on käytännössä koko perheen lemmikki eikä niille edes haluta riistaviettiä tai muita aiemmin tärkeitä ominaisuuksia.

Keskeisimmät ongelmakohdat

Yleistä
Rotumääritelmästä johtuen vanhaenglanninlammaskoiralla ei ole kovinkaan yhtenäistä tyyppiä. Ongelmakohtien määrittelyä hankaloittaa myös se, että näyttelyissä käy vain pieni osa koirista ja näyttelyarvosteluissa käytettävä sanasto on usein niukkaa. Lisäksi tuomarit eivät useinkaan sanele esimerkiksi hammaspuutoksia tai aivan selkeitä rakennevirheitä.

Mittasuhteet ja rakenne
Vanhaenglanninlammaskoiran tulisi olla neliömäinen. Toisin sanoen etäisyys rintalastan kärjestä suoliluuhun tulisi olla saman mittainen kuin korkeus sään kohdalta eturaajoja pitkin alas. Korkeussuunnassa rintakehän ja eturaajan tulisi olla yhtä korkeat (50 %/50 %). Koiran ylälinjan tuli olla hieman takaosaa kohden nouseva. Suomalaisten koirien näyttelyarvostelut analysoitiin tekoälyn avulla. Näyttelyarvosteluissa noin joka kolmatta koiraa on vähintään kerran huomautettu mittasuhdeongelmista – puolet näistä koskee liian pitkää lantiota ja loppuja huomautettiin siitä, että ne eivät ole riittävän neliömäisiä. Joka kolmas arvosteltu koira on saanut ainakin kerran huomautuksen siitä, että ylälinja ei nouse riittävän voimakkaasti. Ylälinjaan liittyvä ongelma vaikuttaisi olevan globaali: usein näkee suoraa tai jopa laskevaa selkälinjaa. Lisäksi on jyrkkälantioisia koiria, joiden raajojen luiden mittasuhteet ovat virheelliset. Rakenteen osalta huolestuttaa myös se, että joissain maissa rodussa haetaan erittäin lyhyttä runkoa ja mahdollisimman pitkää kaulaa, jolloin rodun tyyppi vanhana työkoirana häviää.

Raajat ja liike
Oikeamittaiset takaraajat ovat pitkät - erityisesti sääri on pitkä. Kintereen tulee olla vahva ja todella matala. Tästä johtuu rotutyypillinen rullaava käynti ja oikeanlainen takakorkeus. Ravatessa koira ei saa rullata. Liikerata on pitkä, etu- ja takaraajan ojennus saman mittainen, ulottuva, sekä maatavoittava ja potkun tulee olla voimakas. Luuston väärät mittasuhteet ja niukat tai epätasapainoiset kulmaukset eivät anna mahdollisuutta rodunomaiseen pitkään ja vahvaan takapotkuun, sekä ulottuvaan ojennukseen edessä. Näyttelyarvioinneissa kulmauksista on huomautettu useammalle kuin joka toiselle koiralle vähintään kerran. Suurin osa huomautuksista on lieviä, toisin sanoen toiveita hieman paremmista kulmauksista. Huomautukset koskevat pääosin etupäätä tai kulmausten tasapainoisuutta. Takaosan kohdalla ongelmana on useammin ahtaus kuin kulmaukset.

Pää
Lammaskoiran pään tulisi olla tilava ja melko neliömäinen. Otsapenger tulisi olla selvästi erottuva. Kirsun pitäisi olla suuri ja musta. Kuonon vahva, neliömäinen ja tylppä. Kuonon pitäisi olla noin puolet koko pään pituudesta. Näyttelyarvosteluiden mukaan noin kolmasosa koirista on saanut vähintään kerran maininnan liian kevyestä päästä. Pään mittasuhteiden puutteista tai loivasta otsapenkereestä on mainittu noin joka viidennelle koiralle. Aiemmat rotumääritelmät painottivat älykästä ilmettä. Tämä maininta on poistettu ja tämä voi johtaa siihen, että tyypillinen ilme muuttuu. Lisäksi rotumääritelmästä poistettiin osio, jossa sanottiin, ettei ilme saa koskaan olla ns. deerhoundface, ts. skotlanninhirvikoiran näköinen. Suurin pään muutoksiin liittyvä huoli on se, että pää pitenee ja kapenee ja otsapenger katoaa, pää ei yleensä muutu lyhyemmäksi ja voimakkaammaksi. Toisaalta silmien ilme ei ole rodulle ominainen, jos silmät ovat suuret ja pyöreät tai liian pienet ja tiiviit ns. siansilmät.

Purenta
Lammaskoirien rotumäärityksessä hyväksytään tasapurenta. Tämä saattaa olla osaltaan syynä siihen, että lammaskoirien purennoissa on ongelmia: kahden keskinkertaisen purennan omaavan koiran yhdistelmästä tulee harvemmin erinomaisia hampaita. Näyttelyarvosteluissa noin joka viides koira on saanut huomautuksen purennasta, mutta hammaspuutoksista tai epätasaisia purentoja ei yleisesti sanella näyttelyarvosteluissa. Niitä kuitenkin on, samoin kuin alakulmahampaiden työntymistä yläikeneen. Rotumääritelmän vaatimia suuria hampaita löytyy todella harvoin. Leveät leuat pitävät usein sisällään liian pieniä hampaita ja tästä syystä jo nuorilla koirilla purenta roikkuu tai hampaat ovat kuluneet. Hampaiden suureen kokoon ja hyvään saksipurentaan tulisi kiinnittää huomattavasti enemmän huomiota.

Karvapeite
Karvan tulisi olla runsasta ja laadultaan karheaa ja pörröistä, ei suoraa eikä kiharaa. Karvan laadun tulee olla tärkeämpää kuin sen pituus ja määrä. Turkin tulisi olla harmaa tai siniharmaa. Mikään ruskean vivahde ei ole toivottavaa. Näyttelyarvosteluiden mukaan noin joka kymmenes koira on saanut ainakin kerran maininnan siitä, että turkki on liian pehmeää. Lisäksi useampaa kuin joka neljättä koiraa on huomautettu turkin ruskeista sävyistä. Vaikuttaa siltä, että turkin määrää arvostetaan näyttelyissä enemmän kuin laatua: näyttävän paksun turkin omaavia koiria palkitaan helpommin näyttelyissä ja se voi saada aikaan, että niitä haetaan jalostusvalinnoissa. Turkki, joka oli runsas ja paksu 2000-luvun alussa näyttäisi nykyään kovin vaatimattomalta näyttelykehässä. Ulkomailta tuleva muoti voittajakoirien ylitrimmatuista, valtavista turkeista on suurimpia esteitä, jotta rodun kasvattajat menisivät takaisin aikaan, jolloin turkit olivat suhteellisen helppohoitoisia, luonnollisia ja oikeasti karkeita, sekä pohjavilla runsasta, mutta ei päällyskarvaa peittävää.

5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

Rodun edellisen jalostuksen tavoiteohjelman voimassaolokausi
1.1.2022-31.12.2026

Rodun ensimmäisen tavoiteohjelman voimassaolokausi
1.1.2007-31.12.2011

Taulukko 17. Edelliseen tavoiteohjelmaan kirjatut jalostustavoitteet sekä niiden toteutuminen.

Tavoite	Toimenpide	Tulos
Jalostuspohja		
● Jalostuspohjan säilyttäminen vähintään nykyisellä tasolla, laajentaminen on toivottavaa ● Huomion kiinnittäminen yksittäisten koirien ja niiden jälkeläisten jalostuskäyttöön populaation kokonaisuuden kannalta ● Suomalaisten kasvattajien yhteistyötä edesautettava ● Kansainvälisen yhteistyön lisääminen	● Rotuyhdistys perustaa ja ylläpitää listausta jalostusuroksista ● Yhteistyö koti- ja ulkomaisten kasvattajien välillä	● Ulkomaalaisia tuonteja on tehty tasaiseen tahtiin ● Jalostusuroslistaa ei ole perustettu ● Kasvattajien yhteistyön lisäämiseksi ei ole tehty erityisiä toimenpiteitä

Luonne ja käyttöominaisuudet		
● Hyvää ja tasapainoista luonnetta tulee vaalia ● Rodun säilyttäminen monipuolisena rotuna ja tuoda lammaskoiraa esiin eri harrastuslajeissa. ● Luonnetestattujen, MH-luonnekuvattujen, tai luonteen ja käyttäytymisen osalta jalostustarkastettujen koirien määrän lisääminen ● Kasvattajien huomion kiinnittäminen luonteisiin jalostusvalinnoissaan	● Rodun ihanneprofiilin luominen käyttäytymisen ja luonteen osalta ● MH-luonnekuvauksen ja käyttäytymisen jalostustarkastuksen järjestäminen vuosittain ● Paimennustapahtumien järjestäminen, sekä paimennustaipumuskokeiden järjestäminen ● Luonneominaisuuksien mukaanotto jalostuskoirien valinnassa	● Luonteen ihanneprofiilit on laaduttu LT, MH ja käyttäytymisen jalostustarkastusten osalta ● Rotuyhdistys on järjestänyt MH-kuvauksia joihin rodulla ensisijainen osallistumismahdollisuus ● Rotuyhdistys on järjestänyt käyttäytymisen jalostustarkastuksen ● Paimennustapahtuma sekä paimennustaipumuskoe on järjestetty ● Luonneominaisuuksien huomiointia jalostusvalinnoissa on vaikea arvioida
Terveys ja lisääntyminen		
● PEVISA-tutkittujen koirien määrän nostaminen ● Geenitesteillä tutkittavien sairausten ehkäisy (PCD, EIC, CA) ● Lisääntymisessä tulee säilyttää luonnollinen lisääntymisvietti ja mahdollisimman ongelmaton lisääntyminen	● PEVISA-ohjelman jatkaminen ja kasvattajien kannustaminen PEVISA-tutkimusten tekoon ● Vaatimus yhdistyksen kasvattajalistalla pysymiseen tietty prosenttimäärä kasvateista oltava luustokuvattu ja silmätarkastettu. ● Uusien geenitestien hyödyntäminen ● Lisääntymiskäyttäytymisen kartoitus selvittäen paljonko narttuja jää tyhjäksi tai on onnistumattomia astutuksia ● Rotuyhdistys järjestää koulutusta ulkomuototuomareille ● Rotuyhdistyksen tuki kasvattajille järjestämällä joukkoterveystarkastuksia ja näytteenottotilaisuuksia	● PEVISA ohjelma on ollut voimassa vuosina 2022-2026 ● Vaatimusta kasvattajalistalla pysymisen ehdoista ei ole seurattu ● Geenitestit vakiintuneet käyttöön jalostusvalintojen kriteerinä ● Lisääntymiskäyttäytymistä kysytty kasvattajille suunnatulla kyselyllä ● Koulutusta ulkomuototuomareille on järjestetty ● Joukkoterveystarkastuksia järjestetty yksi silmätarkastus, näytteenottotilaisuuksia ei ole järjestetty
Ulkomuoto		
● Rotutyypin ja rodulle ominaisten piirteiden säilyttäminen ja varsinkin nousevan ylälinjan huomioiminen ● Huomion kiinnittäminen koiran kokoon ja sukupuolileimaan	● Rotukatselmuksen järjestäminen, jotta saataisiin perustiedot myös näyttelyssä käymättömistä koirista ● Ulkomuodon jalostustarkastusten järjestäminen vuosittain	● Rotukatselmuksia ei ole pidetty, mutta rodun erikoisnäyttelyn yhteydessä on kalju- ja freestyleluokat joihin kaikki voivat osallistua ● Ulkomuodon jalostustarkastustilaisuuksia ei ole järjestetty

Jalostuksen ulkopuolelle jäävien koirien osuus

Taulukossa 18 on esitetty lonkkakuvaustulokset kuvausvuosittain ajalta 2016-2025. Keskimäärin raja-arvo C on sulkenut jalostuksesta 14 % tutkituista koirista ja lisäksi asettanut rajoitteita 25 %:n käytölle (C-lonkkaisen parituskumppanin tulee olla A). PEVISA:an kuuluvia silmäsairauksia on todettu kahdella koiralla edellisellä tavoiteohjelmakaudella.

Taulukko 18. Vanhaenglanninlammaskoirien lonkkakuvaustulokset vuosittain.

Vuosi	A	B	C	D	E	Yhteensä	D-E%
2016	12	10	10	4	0	36	11 %
2017	9	7	7	1	0	24	4 %
2018	4	5	4	5	0	18	28 %
2019	5	4	5	2	1	17	18 %
2020	10	7	7	0	0	24	0 %
2021	10	5	9	1	1	26	8 %
2022	4	12	2	2	1	21	14 %
2023	5	4	2	1	1	13	15 %
2024	7	3	4	5	3	22	36 %
2025	12	4	6	1	2	25	12 %
Yhteensä	**78**	**61**	**56**	**22**	**9**	**226**	**14 %**

Jalostussuositusten ja PEVISA:n ajantasaisuuden arviointi

Uusi PEVISA on ollut nyt voimassa kolme kautta. Tänä aikana vaikea-asteiset lonkkaviat ovat laskeneet 12 prosentin tasolle. Tulokset näyttäisivät siltä, että vaatimus A-lonkkaisesta parituskumppanista C-lonkkaista käytettäessä olisi laskemassa erityisesti vaikea-asteisten lonkkavikojen määrää. Kuvausprosentti on parantunut PEVISA:n voimassaoloaikana noin kymmenellä prosenttiyksiköllä. Koska vanhaenglanninlammaskoirien lonkat ovat pysyneet hyvällä tasolla ja jalostuksen pullonkaula on sopivien jalostuskoirien määrä*, ehdotamme, että tuloksen C saanut koira voidaan parittaa tuloksen A tai B saaneen kanssa tai vaihtoehtoisesti pentueen vanhempien lonkkaindeksien keskiarvon tulee astutushetkellä olla vähintään 101.*

Kyynärien osalta kehitys ei ole ollut yhtä hyvää. Tuloksen 2 tai 3 saaneiden koirien osuus on kasvanut tasaisesti 1990-luvulta lähtien ja nykyisen PEVISA:n voimassaoloaikana 2 tai 3 tuloksen sai 6 prosenttia syntyneistä pennuista. Tästä syystä jalostustoimikunta *ehdottaa, että PEVISA-vaatimuksia muutetaan niin, että tuloksen 2 saanut koira voidaan astuttaa ainoastaan tuloksen 0 saaneen koiran kanssa*. Koska ylivoimaisesti suurin osuus vanhaenglanninlammaskoirista saa tulokset 0, muutoksella on ainoastaan vähäinen merkitys jalostuspopulaation laajuuteen. Silmien osalta voidaan myös jatkaa nykyisellä tasolla, koska silmäsairausten tilanne on edelleen tyydyttävä.

Taulukko 19. Lonkkakuvaustulosten jakauma ennen uutta PEVISA-ohjelmaa ja sen aikana.

	Pentuja	A-B	C	D-E	Kuvattu yhteensä	%	Terve %	Sairas %	D-E %
1990-1999	622	210	38	52	300	48 %	70 %	30 %	17 %
2000-2011	426	156	46	41	243	57 %	64 %	36 %	17 %
2012-2025 Uusi PEVISA	413	178	61	34	273	66%	65 %	35 %	12 %

Taulukko 20. Kyynärkuvaustulosten jakauma ennen uutta PEVISA-ohjelmaa ja sen aikana.

	Pentuja	0	1	2-3	Kuvattu yhteensä	%	0-1 %	2-3 %
1990-1999	622	136	12	3	151	24 %	98 %	2 %
2000-2011	464	223	33	10	266	57 %	96 %	4 %
2012-2025 Uusi PEVISA	413	233	23	15	271	66 %	94 %	6 %

6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

6.1 Jalostuksen tavoitteet

Jalostuspohja
Tavoitteena on jalostukseen käytettävien koirien jalostuspohjan säilyttäminen vähintään nykyisellä tasolla, laajentaminen on toivottavaa. Yksittäisten koirien ja niiden jälkeläisten jalostuskäyttöön tulee kiinnittää tarkempaa huomiota. Suomalaisten kasvattajien yhteistyötä tulee edesauttaa ja lisätä eri maiden kasvattajien kanssa käytävää yhteistyötä.

Käyttäytyminen ja luonne
Vanhaenglanninlammaskoira tulee säilyttää monipuolisena rotuna. Kasvattajien tulee edelleen kiinnittää jalostusvalinnoissaan huomiota koirien hermorakenteeseen. Tavoitteena on luonnetestattujen, MH-luonnekuvattujen, tai luonteen ja käyttäytymisen osalta jalostustarkastettujen koirien määrän lisääminen sekä luonteen säilyttäminen hyvänä ja tasapainoisena.

Käyttöominaisuudet
Vanhaenglanninlammaskoira tulee säilyttää monipuolisena rotuna ja tuoda lammaskoiraa esiin eri harrastuslajeissa.

Terveys ja lisääntyminen
Terveyden osalta tavoitteena on nostaa PEVISA-tutkittujen koirien määrää. Erityisen tärkeää olisi saada useampi koira silmätarkastuksiin. Lisäksi tulee ehkäistä perinnöllisiä sairauksia, joihin on olemassa geenitestit. Lisääntymisessä tavoitteena on säilyttää luonnollinen lisääntymisvietti ja mahdollisimman ongelmaton lisääntyminen.

Ulkomuoto
Ulkomuodollisesti tulee säilyttää rotutyyppi ja erityisesti rodulle ominaiset piirteet, kuten nouseva ylälinja. Lisäksi hampaiden kokoon ja purentaan tulee kiinnittää erityisesti huomiota.

6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

Suositukset jalostukseen käytettävien koirien ja yhdistelmien ominaisuuksista
Vanhaenglanninlammaskoirat ry määrittelee suositukset jalostukseen käytettävien koirien ominaisuuksista pentuvälityssäännössä 1.1.2022 alkaen seuraavasti:

- Nartun tulee astutushetkellä olla vähintään 24 kk ja uroksen vähintään 18 kk.
- Toisen vanhemmista tulee olla terveeksi testattu PCD:n ja EIC:n osalta tai olla vanhempiensa kautta terve. Tulos on voimassa yhden sukupolven ajan. Käytettäessä PCD tai EIC kantajaa jalostukseen, kasvattaja sitoutuu lähettämään vanhempien tutkimustulokset liitetiedostona rotuyhdistykselle.
- Ulkomaalaista urosta käytettäessä vaaditaan SKL:n PEVISA-vaatimusten mukaiset terveystulokset.
- Molempien vanhempien jälkeläismäärä astutushetkellä Suomessa saa olla korkeintaan 20 pentua.
- Pentueen molemmilla vanhemmalla tulee olla näyttelytulos (vähintään laatuarvostelu EH) tai ulkomuodon jalostustarkastuslausunto. Näyttelytulosvaatimukset eivät koske ulkomaisia uroksia.

6.3 Rotujärjestön toimenpiteet

Jalostuspohja
Rotuyhdistyksen jalostustoimikunta neuvoo kasvattajia tarvittaessa jalostuskoirien valinnassa mahdollisimman laajaa geenipohjaa silmällä pitäen. PEVISA:an ehdotetaan lievennystä lonkkien osalta, jotta voimme varmistaa koirien mahdollisimman laajapohjaisen jalostuskäytön.

Käyttäytyminen ja luonne
MH-luonnekuvauksen ja käyttäytymisen jalostustarkastuksen järjestäminen mahdollisimman usein.

Käyttöominaisuudet
Paimennustapahtumien järjestäminen, sekä paimennustaipumustestien järjestäminen seuraavan JTO-kauden aikana.

Terveys ja lisääntyminen
Rotuyhdistys kannustaa jäsenkasvattajia PEVISA-tutkimusten tekoon ja maksaa terveystutkimustukea tehdyistä tutkimuksista. Jatketaan lisääntymiskäyttäytymisen kartoitusta. Nykyisten ja mahdollisten uusien geenitestien hyödyntäminen. Rotuyhdistyksen tuki kasvattajille järjestämällä joukkoterveystarkastuksia ja näytteenottotilaisuuksia.

Ulkomuoto
Rotuyhdistys järjestää koulutusta ulkomuototuomareille. Ulkomuototuomarikoulutuksessa kiinnitettävä erityisesti huomiota vahvaan leukaan ja isoihin hampaisiin, rotutyypilliseen neliömäiseen rakenteeseen, nousevaan ylälinjaan sekä turkin osalta siihen, että sen laatu on tärkeämpää kuin määrä. Rotukatselmuksen järjestäminen. Ulkomuodon jalostustarkastusten järjestäminen.

6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin

Rodun jalostuksen suurimmat uhat ja mahdollisuudet

Populaatio
- Vahvuudet: Tuonnit ja ulkomaalaisten urosten käyttö pitänyt sukusiitosasteen matalana.
- Heikkoudet: Tehollisen populaation pieni koko, yksittäisten koirien liiallinen jalostuskäyttö myös toisen polven jälkeläismäärien suhteen. Nykyisillä kasvattajilla aiempaa vähemmän pentueita ja uusien kasvattajien vähäinen määrä.
- Mahdollisuudet: Tiedonjako muiden maiden rotuyhdistysten kanssa, sperman tuonti entistä helpompaa pakastettuna tai jäähdytettynä.
- Uhat: Monimuotoisuuden väheneminen.
- Varautuminen: Yhdistys ja sen jalostustoimikunta auttaa ja neuvoo harrastajia koirien hankinnassa sekä kasvatustyössä, kasvattajien yhteistyön parantaminen.

Terveys
- Vahvuudet: Lonkka- ja kyynärtutkimusten yleistyminen, PEVISA-tutkimusvaatimukset jalostuskoirilla, kasvattajien valveutuneisuus.
- Heikkoudet: Silmätutkimusten vähäinen määrä, lisääntymisvaikeudet: turvautuminen siemennykseen kotimaisen uroksen kohdalla.
- Uhat: Uudet esiintulevat ja piilevät sairaudet, kuten ICAA. Kasvattajien lisääntyneet vastuut terveydestä.
- Varautuminen: Koiranomistajien ja kasvattajien ohjaus ja valistaminen, PEVISA-tutkimusten lisäksi geenitutkimusten tekemisen tärkeys, rotuyhdistyksen tuki geenitutkimuksiin, joukkotarkastusten järjestäminen rotuyhdistyksen puitteissa.

Luonne ja käyttäytyminen
- Vahvuudet: Valtaosa koirista on hyväluonteisia ja luonteisiin ollaan pääsääntöisesti tyytyväisiä
- Heikkoudet: Luonnetestien ja kuvausten vähäinen määrä.
- Mahdollisuudet: Tietoa populaation ja yksilöiden luonteista kerätään luonnetestausten ja -kuvausten sekä käyttäytymistutkimusten avulla.

- Uhat: Luonne- ja käytösongelmat lisääntyvät, kun luonteesta on liian vähän tietoa. Tuntemattomien urosten käyttö.
- Varautuminen: Käyttäytymisen jalostustarkastettujen koirien osuuden kasvattaminen, jalostusyksilöiden tarkka harkinta, tiedotuksen parantaminen yhdistyksen verkkosivuilla.

Rakenne ja ulkomuoto

- Vahvuudet: Rodussa esiintyy vakavia rakennevikoja tai liioiteltuja piirteitä hyvin vähän
- Heikkoudet: Purennasta saadaan vain vähän tietoa, koska tuomarit kirjaavat sen harvoin. Nouseva selkälinja aiempaa harvinaisempi.
- Mahdollisuudet: Kasvattajien ja ulkomuototuomareiden informoiminen rakenteen ongelmista.
- Uhat: Rotutyypin katoaminen.
- Varautuminen: Jalostuspäivien järjestäminen, ulkomuototuomareiden koulutus.

6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

Taulukko 21. Toimintaohjelma ja tavoiteohjelman seuranta vuosille 2027-2031.

Vuosi	Tehtävä tai projekti
2027	• MH-luonnekuvauksen ja/tai käyttäytymisen jalostustarkastuksen järjestäminen • Rotukatselmuksen järjestäminen • Ulkomuototuomarikoulutuksen järjestäminen • Joukkotarkastuksen järjestäminen PEVISA-tutkimuksista
2028	• Kasvattajapäivän järjestäminen • Paimennustapahtuman järjestäminen • Joukkotarkastuksen järjestäminen PEVISA-tutkimuksista
2029	• MH-luonnekuvauksen ja/tai käyttäytymisen jalostustarkastuksen järjestäminen • Ulkomuodon jalostustarkastus • Ulkomuototuomarikoulutuksen järjestäminen • Joukkotarkastuksen järjestäminen PEVISA-tutkimuksista
2030	• Kasvattajapäivän järjestäminen • Paimennustapahtuman järjestäminen • Joukkotarkastuksen järjestäminen PEVISA-tutkimuksista
2031	• Jalostustarkastuksen molempien osioiden järjestäminen • Joukkotarkastuksen järjestäminen PEVISA-tutkimuksista • Jalostuksen tavoiteohjelman (JTO) uusiminen

JTO:n ja PEVISAn vaikutuksen seuraaminen

Jalostustoimikunta seuraa vuosittain tehtyjen yhdistelmien vaikutusta jalostuspohjaan. Erityisesti tulee kiinnittää huomiota toisen polven jälkeläismääriin. Myös jalostukseen käytettyjen yksilöiden osuutta tulee seurata, verrattuna populaation kokonaisuuteen. Käyttäytymisen ja luonteen osalta jalostustoimikunta seuraa testattujen koirien tuloksia ja niiden vastaamista ihanneprofiileihin. Käyttöominaisuuksien säilymistä seurataan järjestämällä paimennustapahtumia. Jalostustoimikunta kerää lisääntymiseen liittyvän kyselyn avulla tietoa siihen liittyvistä ongelmista. Seurataan PEVISA:n vaikutusta lonkka- ja kyynärterveyteen, tekemällä kooste vuosittain saaduista terveystuloksista, lisäksi seurataan tehtyjen PEVISA-tutkimusten määrää. Pyritään saamaan laajempaa kuvaa rodun ulkomuodosta järjestämällä rotukatselmuksia. Ulkomuodossa seurataan rotutyypin ja erityisesti rodulle ominaisten piirteiden säilymistä sekä kiinnitetään huomiota purentoihin.

7. LÄHTEET

British Veterinary Association: https://www.bva.co.uk/.

Hooli Amanda, Koiran lonkkanivelen kasvuhäiriö, kirjallisuuskatsaus, 2020.

Norsk Kennel Klub, DogWeb: https://www.dogweb.no/.

Suomen Kennelliitto ELT Anu Lappalainen, 25.5.2023.

Suomen Kennelliitto, ELT Anu Lappalainen, 10.4.2025.

Suomen Kennelliitto, KoiraNet jalostustietojärjestelmä.

Suomen Kennelliitto, koirien terveyskysely,
https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/koirien-terveyskysely.

Suomen Kennelliitto, MMT Katariina Mäki, 5.8.2013.

Suomen Kennelliitto, silmäsairaustyöryhmä Sari Jalomäki, Elina Pietilä, Päivi Vanhapelto, 9/2016.

Suomen Kennelliitto, verkkosivut, www.kennelliitto.fi.

Svenska Kennelklubben, Avelsdata: https://hundar.skk.se/avelsdata.

Vanhaenglanninlammaskoirat ry, lisääntymiskysely kasvattajille, 2026.

Vanhaenglanninlammaskoirat ry, terveys- ja käyttäytymiskysely, 2012-2015.

Vanhaenglanninlammaskoirat ry, terveys- ja käyttäytymiskysely, 2020.

Vanhaenglanninlammaskoirat ry, terveys- ja käyttäytymiskysely, 2026.

Vanhaenglanninlammaskoirat ry:n verkkosivut: https://www.vanhaenglanninlammaskoirat.com.

8. LIITTEET

Liite 1. Ulkomuodon jalostustarkastuksen ihanneprofiili.

Liite 2. Käyttäytymisen jalostustarkastuksen ihanneprofiili.

Liite 3. Luonnetestin ihanneprofiili.

Liite 4. MH-luonnekuvauksen ihanneprofiili.

Liite 5. Rotumääritelmä: Vanhaenglanninlammaskoira. Suomen Kennelliitto.

Ulkomuodon jalostustarkastus

Ihanneprofiili

SUOMEN KENNELLIITTO
FINSKA KENNELKLUBBEN RY.

Jalostustarkastuksen tulokset ovat julkisia.

Aika	Paikka
Järjestäjä (yhdistys)	Vanhaenglanninlammaskoirat ry.

Tunnistusmerkintä (TM)	☐ TM tarkastettu, tark. nimi tekstaten
Rotu Vanhaenglanninlammaskoira	**Rotukoodi** 16
Koiran nimi	Rek.nro

☐ Uros ☐ Narttu Normaalit kivekset ☐ Kyllä ☐ Ei ☐ Kastroitu ☐ Steriloitu

Omistaja	Puhelin
Lähiosoite	Postinro ja -toimipaikka
Sähköposti	

☐ Eläinlääkärin-todistus, syy:

Rungon pituus _____ / _____ (cm/suhde)	Säkä-korkeus _____ cm	Paino _____ kg
Rinnan ympärysmitta _____ cm	Eturaajojen korkeus _____ cm	Selän pituus _____ cm

☐ **Jalostustarkastus suoritettu**	Jalostuksessa huomioitavaa:
☐ **Jalostustarkastus hylätty**	Syy:
☐ **Jalostustarkastus keskeytetty**	Syy:

*Osiot arvostellaan suhteessa rotumääritelmään, lukuunottamatta tähdellä * merkittyjä kohtia, joissa kuvataan koiraa yleensä, rodusta riippumatta.*

1* Yleinen voimakkuus	*ihanne*
1 liian kevyt	
2 kevyt	
3 keskivahva	
4 voimakas	X
5 raskas	
6 liian raskas	

2 Sukupuolileima	
1 selvä	X
2 urosmainen narttu	
3 narttumainen uros	

3* Rungon mittasuhteet	
1 neliömäinen	X
2 suorakaiteen mallinen	
3 pitkärunkoinen	
4 lyhytrunkoinen	

4 Luusto	
1 liian kevyt	
2 kevyt	
3 keskivahva	
4 vahva	X
5 raskas	
6 liian raskas	

5* Huulipigmentti	*ihanne*
1 kauttaaltaan pigmentoitunut	X
2 vajaa pigmentti	
3 pigmentti puuttuu	
1 musta	
2 maksanvärinen	
3 sininen/harmaa	

muuta:

6* Kirsupigmentti	
1 kauttaaltaan pigmentoitunut	X
2 vajaa pigmentti	
3 pigmentti puuttuu	
1 musta	
2 maksanvärinen	
3 sininen/harmaa	

muuta:

7 Kirsun koko	
1 liian pieni	
2 pieni	
3 normaali	
4 suuri	X
5 liian suuri	

8* Sieraimet	*ihanne*
1 liian pienet /ahtaat	
2 kirsun kokoon sopivat, avonaiset	X
3 suuret	

muuta:

9* Purenta	
1 voimakas yläpurenta	
2 lievä yläpurenta	
3 väljä leikkaava purenta	
4 leikkaava purenta	X
5 tasapurenta	
6 lievä alapurenta	
7 voimakas alapurenta	
1 epäsäännöllinen hammasrivi	
2 kulmahammas painaa ientä / kitalakea	
3 ienten liikakasvua	

10* Hampaat	
1 heikot	
2 pienet	
3 keskisuuret	
4 suuret	X

hammaspuutokset:

muuta:

Jakelu: 1. koiranomistaja, 2. järjestävä yhdistys 100.09.2015

11 Pään yleisvaikutelma *ihanne*

- [ ] 1 rodunomainen
- [x] 2 kiilamainen
- [ ] 3 kapea
- [ ] 4 liian kapea
- [ ] 5 leveä
- [ ] 6 liian leveä
- [ ] 7 pieni
- [ ] 8 liian pieni
- [ ] 9 lyhyt
- [ ] 10 suuri
- [ ] 11 liian suuri
- [ ] 12 pitkä
- [ ] 13 liian pitkä
- [ ] 14 karkea
- [ ] 15 raskas
- [ ] 16 liian raskas

muuta:

12* Pää

- [x] 1 yhdensuunt. kallon ja kuonon linjat
- [ ] 2 erisuuntaiset kallon ja kuonon linjat
- [ ] 1 laskeva kuononselkä
- [ ] 2 nouseva kuononselkä
- [ ] 3 lihakseton
- [ ] 4 liioitellut ihopoimut

muuta:

13 Posket

- [ ] 1 liian litteät
- [ ] 2 litteät
- [x] 3 keskivahvat
- [ ] 4 ulkonevat
- [ ] 5 liian ulkonevat

14* Kallo-osa

- [ ] 1 hieman kaareva
- [x] 2 tasainen, litteä
- [ ] 3 epätasainen
- [ ] 4 tasainen korvien välistä
- [ ] 5 pyöreä / kupera
- [ ] 6 liian kupera
- [ ] 7 takaluisu
- [ ] 8 lyhyt takaraivo
- [ ] 9 aukile

muuta:

15* Otsapenger

- [ ] 1 puuttuva
- [ ] 2 vähäinen
- [x] 3 selvästi erottuva
- [ ] 4 voimakas / liioiteltu
- [ ] 1 erottuva otsauurre

muuta:

16* Kuonon pituus suhteessa kallo-osaan

- [ ] 1 liian lyhyt
- [ ] 2 lyhyt
- [ ] 3 hieman lyhyempi

... Jatkoa (kuonon ja kallon suhde)

- [x] 4 yhtä pitkä
- [ ] 5 hieman pidempi
- [ ] 6 pitkä
- [ ] 7 liian pitkä

muuta:

17 Kuonon leveys *ihanne*

- [ ] 1 liian kapea
- [ ] 2 kapea
- [ ] 3 keskileveä
- [x] 4 leveä
- [ ] 5 liian leveä

muuta:

18* Leukojen suhde

- [x] 1 tasapainossa toisiinsa nähden
- [ ] 2 alaleuka lyhyt suhteessa yläleukaan
- [ ] 3 yläleuka lyhyt suhteessa alaleukaan
- [ ] 4 leuat yhtä pitkät
- [ ] 5 alaleuka kapeampi kuin yläleuka
- [ ] 6 yläleuka kapeampi kuin alaleuka
- [ ] 7 leuat yhtä leveät
- [ ] 8 vino alaleuka
- [ ] 9 puutteellinen alaleuan syvyys

muuta:

19 Huulet

- [ ] 1 kuivat / ohuet
- [x] 2 tiiviit / kiinteät
- [ ] 3 paksut
- [ ] 4 löysät
- [ ] 5 roikkuvat
- [ ] 6 liian roikkuvat
- [ ] 7 syvät huulipoimut
- [x] 1 pyöreä ylähuulen profiili
- [ ] 2 kulmikas ylähuulen profiili

muuta:

20* Silmien muoto

- [x] 1 soikeat
- [ ] 2 pyöreät
- [ ] 3 kolmionmuotoiset
- [ ] 4 vinoneliön-/salmiakinmuotoiset

muuta:

21* Silmien koko

- [ ] 1 liian pienet
- [ ] 2 pienet
- [x] 3 keskikokoiset
- [ ] 4 suuret
- [ ] 5 liian suuret
- [ ] 1 erikokoiset

22 Silmien sijainti

- [ ] 1 liian syvällä
- [ ] 2 syvällä
- [x] 3 ei ulkonevat, ei syvällä
- [ ] 4 ulkonevat

... Jatkoa (silmien sijainti)

- [ ] 5 liian ulkonevat
- [x] 1 kaukana toisistaan
- [ ] 2 lähekkäin toisiaan
- [ ] 1 eri tasossa
- [ ] 2 vinoasentoiset

23* Silmien väri *ihanne*

- [x] 1 sininen
- [ ] 2 keltainen
- [ ] 3 vaaleanruskea
- [ ] 4 ruskea
- [x] 5 tummanruskea
- [ ] 6 lähes musta
- [ ] 7 kaksiväriset
- [ ] 1 sointuvat turkin väriin
- [ ] 2 ilme pistävä

muuta:

24* Silmäluomet suhteessa silmään

- [ ] 1 kireät
- [x] 2 tiiviit
- [ ] 3 paksut
- [ ] 4 roikkuvat
- [ ] 1 vilkkuluomi esillä
- [ ] 2 kiertyneet

muuta:

25* Silmäluomen pigmentti

- [x] 1 kauttaaltaan pigmentoitunut
- [ ] 2 vajaa pigmentti
- [ ] 3 pigmentti puuttuu

26 Ilme

- [x] 1 ystävällinen / lempeä
- [x] 2 valpas, tarkkaavainen
- [ ] 3 pelokas
- [ ] 4 epäluuloinen
- [ ] 5 vihainen

muuta:

27 Korvalehdet

- [ ] 1 liian ohuet
- [x] 2 ohuet
- [ ] 3 paksut
- [ ] 4 liian paksut
- [ ] 5 rustoiset
- [ ] 6 kapeat
- [ ] 7 leveät

28* Korvien malli

- [x] 1 luppakorvat / riippuvat
- [ ] 2 puolipystyt
- [ ] 3 pystykorvat
- [ ] 4 ruusukorvat
- [ ] 5 kärjistään taittuneet
- [ ] 6 kiertyneet
- [ ] 7 eri paria

muuta:

29 Korvien pituus *ihanne*

- [ ] 1 liian lyhyet
- [ ] 2 lyhyet
- [ ] 3 keskimittaiset [X]
- [ ] 4 pitkät
- [ ] 5 liian pitkät

30 Korvien koko

- [ ] 1 pienet [X]
- [ ] 2 keskikokoiset
- [ ] 3 suuret

31 Korvien asento

- [ ] 1 eteenpäin kallistuneet
- [ ] 2 pystyasentoiset
- [ ] 3 taaksepäin kallistuneet
- [ ] 4 luppakorvaisella päänmyötäiset [X]
- [ ] 5 luppakorvaisella ei-päänmyötäiset
- [ ] 1 liian etuasentoiset
- [ ] 2 liian pystyasentoiset
- [ ] 3 haja-asentoiset

muuta:

32 Korvien kiinnitys

- [ ] 1 oikein kiinnittyneet [X]
- [ ] 2 ylös kiinnittyneet
- [ ] 3 alas kiinnittyneet
- [ ] 4 taakse kiinnittyneet
- [ ] 5 lähekkäin toisiaan
- [ ] 6 eri tasossa

muuta:

33* Hengitys, arvostellaan myös liikkeessä

- [ ] 1 vaivaton / äänetön [X]
- [ ] 2 vaivaton / kuuluva
- [ ] 3 vaikeutunut
- [ ] 4 selvästi vaikeutunut

34 Kaula

- [ ] 1 lyhyt
- [ ] 2 keskipitkä [X]
- [ ] 3 pitkä
- [ ] 1 ohut
- [ ] 2 lapoja kohti levenevä [X]
- [ ] 3 paksu
- [ ] 1 löysää kaulanahkaa
- [ ] 2 kuiva
- [ ] 3 lihaksikas [X]

35 Kaulan asento

- [ ] 1 kaareva [X]
- [ ] 2 liittyy sulavasti ylälinjaan [X]
- [ ] 3 selkälinjan suuntainen
- [ ] 4 pystyasentoinen
- [ ] 5 liian pysty

muuta:

36 Rintakehän muoto

- [ ] 1 soikea [X]
- [ ] 2 pyöreä

... Jatkoa (rintakehän muoto)

- [ ] 3 kapea
- [ ] 4 leveä
- [ ] 1 matala
- [ ] 2 syvä [X]
- [ ] 3 liian syvä
- [ ] 1 selvästi erottuva rintalastan kärki

37* Rintakehän pituus *ihanne*

- [ ] 1 lyhyt
- [ ] 2 pitkä [X]
- [ ] 3 keskipitkä
- [ ] 4 lyhyt rintalasta

muuta:

38* Eturinta

- [ ] 1 puutteellinen
- [ ] 2 vähäinen
- [ ] 3 selvästi erottuva [X]
- [ ] 4 korostunut
- [ ] 5 täyteläinen
- [ ] 1 kapea
- [ ] 2 leveä [X]
- [ ] 3 liian leveä

muuta:

39* Lavat

- [ ] 1 pystyt
- [ ] 2 viistot [X]
- [ ] 1 lyhyet
- [ ] 2 pitkät [X]
- [ ] 1 leveäasentoiset
- [ ] 2 raskaat

muuta:

40* Olkavarret

- [ ] 1 rungonmyötäiset [X]
- [ ] 2 lyhyet
- [ ] 3 keskipitkät
- [ ] 4 pitkät [X]
- [ ] 5 pystyt

41* Etukulmaukset

- [ ] 1 suorat / niukat
- [ ] 2 kohtuulliset
- [ ] 3 voimakkaat [X]
- [ ] 4 liioitellut

42* Kyynärpäät

- [ ] 1 ulkonevat
- [ ] 2 rungonmyötäiset [X]
- [ ] 3 sisäänpäin kääntyvät

43 Ylälinja, huomioimatta kaulaa

- [ ] 1 rodulle tyypillinen [X]
- [ ] 2 liian kaareva
- [ ] 3 kaareva
- [ ] 4 suora
- [ ] 5 korkea säkä
- [ ] 6 laskeva

... Jatkoa (selkä)

- [ ] 7 liian laskeva
- [ ] 8 takakorkea [X]

44* Selkä *ihanne*

- [ ] 1 notko
- [ ] 2 pehmeä
- [ ] 3 kiinteä / suora [X]
- [ ] 4 kaareutuva
- [ ] 5 laskeva
- [ ] 6 karpinselkä
- [ ] 7 painauma sään takana
- [ ] 1 leveä [X]
- [ ] 2 kapea

muuta:

45 Selän pituus

- [ ] 1 liian lyhyt
- [ ] 2 lyhyt
- [ ] 3 keskipitkä [X]
- [ ] 4 pitkä
- [ ] 5 liian pitkä

46 Lanne

- [ ] 1 lyhyt [X]
- [ ] 2 keskipitkä
- [ ] 3 pitkä
- [ ] 1 suora
- [ ] 2 kaareva [X]
- [ ] 3 liian kaareva
- [ ] 1 kapea
- [ ] 2 lihaksikas [X]

47* Lantio

- [ ] 1 vaakasuora
- [ ] 2 normaali / viisto [X]
- [ ] 3 pysty
- [ ] 1 lyhyt
- [ ] 2 keskipitkä
- [ ] 3 pitkä [X]
- [ ] 1 leveä [X]
- [ ] 2 keskileveä
- [ ] 3 kapea
- [ ] 1 lihaksikas [X]

48* Häntä

- [ ] 1 kaartuva [X]
- [ ] 2 paimenkoukku / silmukka
- [ ] 3 suora [X]
- [ ] 4 kieppi / rulla / kierre
- [ ] 5 korkkiruuvi
- [ ] 6 liian tiukka kierre
- [ ] 7 häntämutka

muuta:

49* Hännän asento

- [ ] 1 ylös kiinnittynyt
- [ ] 2 keskikorkealle kiinnittynyt [X]
- [ ] 3 alas kiinnittynyt
- [ ] 1 eteenpäin selän päälle kaartuva
- [ ] 2 pysty hännän asento

50* Hännän asento liikkeessä *ihanne*

- 1 selkälinjan yläpuolella
- 2 selkälinjan jatkeena X
- 3 selkälinjan alapuolella
- 4 riippuva
- 5 pysty

muuta:

51* Hännän pituus

- 1 hännätön
- 2 töpö
- 3 lyhyt
- 4 keskipitkä, ulottuu kintereeseen X
- 5 pitkä

muuta:

52 Raajojen pituus

- 1 liian lyhyet raajat
- 2 matalaraajainen
- 3 kyynärpää puolivälissä säkäkorkeutta X
- 4 korkearaajainen
- 5 liian pitkät raajat

53* Eturaajat edestä, seistessä

- 1 suora kyynärvarsi X
- 2 hieman käyrä kyynärvarsi
- 3 voimakkaasti käyrä kyynärvarsi

muuta:

54* Raajojen luusto

- 1 litteä
- 2 pyöreä
- 1 heikko X
- 2 keskivahva
- 3 voimakas X

55* Ranteet

- 1 eteenpäin taipuneet
- 2 jäykät / suorat
- 3 normaalit X
- 4 taipuneet
- 1 ulospäin kääntyneet

muuta:

56* Välikämmenet

- 1 hieman viistot X
- 2 lyhyet
- 3 vahvat
- 4 taipuneet
- 5 suorat

57* Takaraajat takaa, seistessä

- 1 pihtiasentoiset
- 2 suorat X
- 3 länkisääret
- 1 uloskääntyvät
- 2 sisäänkääntyvät
- 1 ahtaat

muuta:

58* Kinner ja kinnerkulma *ihanne*

- 1 matala X
- 2 keskikorkea
- 3 korkea
- 1 eteenpäin taipunut kinner
- 2 sirppikinner
- 1 suorat kulmaukset
- 2 niukat kulmaukset
- 3 kohtuulliset kulmaukset
- 4 voimakkaat kulmaukset X
- 5 liian kulmautuneet
- 6 kinner painuu maahan

59* Polvet ja polvikulma

- 1 sisäkierteiset
- 2 ulkokierteiset
- 1 suorat kulmaukset
- 2 niukat kulmaukset
- 3 kohtuulliset kulmaukset
- 4 voimakkaat kulmaukset X
- 5 liian kulmautuneet

muuta:

60* Käpälät

- 1 pyöreät / kissankäpälät X
- 2 pitkät / jäniksenkäpälät
- 1 kaarevat varpaat X
- 2 suorat varpaat
- 1 paksut
- 2 litteät
- 3 tiiviit X
- 4 hajavarpaiset
- 5 epänormaalit varpaat
- 1 normaalit päkiät X

muuta:

61* Kynnet

- 1 värilliset X
- 2 valkoiset X
- 1 normaalit X
- 2 poistettu
- 3 tynkäkasvuiset / sairaat
- 1 takakannukset
- 2 tuplakannukset

muuta:

62* Karvanlaatu

- 1 kihara
- 2 laineikas X
- 3 suora
- 1 silkkinen
- 2 pehmeä
- 3 kova / liukas
- 4 karhea
- 5 karkea X
- 6 villava
- 1 nyörittyvä
- 2 laatoittuva

... *Jatkoa (karvanlaatu)*

muuta:

63 Karvanpituus *ihanne*

- 1 liian lyhyt
- 2 lyhyt
- 3 keskipitkä
- 4 pitkä X
- 5 liian pitkä

muuta:

64 Hapsut

- 1 niukat
- 2 kohtuulliset
- 3 runsaat X
- 4 liian runsaat

65* Karvan määrä ja pohjavilla

- 1 karvaton
- 2 kaljuja kohtia
- 3 harva karvapeite
- 4 ohut karvapeite
- 5 normaali / tiheä karvapeite X
- 6 haittaavaa karvoitusta;

missä:

- 1 kohtuullinen peitinkarva
- 2 runsas peitinkarva X
- 3 liian runsas peitinkarva
- 1 ei pohjavillaa
- 2 niukka pohjavilla
- 3 pohjavilla suhteessa peitinkarvaan X
- 4 runsas pohjavilla
- 5 liikaa pohjavillaa suhteessa peitinkarvaan

muuta:

66* Nahka

- 1 ohut
- 2 keskivahva X
- 3 paksu
- 4 irtonainen
- 5 tiukka / liikkumaton

67* Ihon pigmentti

- 1 ei pigmenttiä
- 2 laikukas X

muuta:

68 Väri

- 1 ei rodunomainen
- 2 rodunomainen X
- 1 merle / harlekiini
- 2 diluutio
- 3 haalistunut

värijakauma:

koiran väri:

69* Maski	ihanne
1 maski	
2 maskiton	X
3 toispuoleinen	
4 niukka / hajamaski	
5 liian laaja	

muuta:

70* Etuliikkeet	
1 kapeat	
2 leveät	
1 yhdensuuntaiset	X
2 melovat / kerivät	
3 astuu ristiin	
1 lyhyet / jäykät	
2 korkeat	
1 ulkonevat kyynärpäät	
2 sisäkierteiset kyynärpäät	
3 sisäkierteiset käpälät	

muuta:

71* Takaliikkeet	
1 ahtaat	
2 ahtaat kintereet	
3 liikkuu pihdissä	
4 leveät	
1 yhdensuuntaiset	X
2 astuu ristiin	
3 epävakaat kintereet	

muuta:

72* Sivuliikkeet	ihanne
1 tasapainoiset	X
1 lyhyet / jäykät etuliikkeet	
2 lyhyet / jäykät takaliikkeet	
3 lyhyet askeleet	
4 pitkät askeleet	X
1 etuosa ravaa, takaosa laukkaa	
2 etuosa putoaa liikkeessä	
3 takaosa putoaa liikkeessä	
4 taka-askel jää rungon alle	
1 köyristää selkää liikkeessä	
2 peitsaa	
3 liikkuu vinossa	
4 kintereet nousevat korkealle	
5 ontuu	

muuta:

73* Kuntoluokitus	
1 vaikea alipaino	
2 lievä alipaino	
3 normaalipainoinen	X
4 lievä ylipaino	
5 vaikea ylipaino	

74* Lihaskunto / kiinteys	ihanne
1 lihakseton	
2 hieman lihakseton	
3 kiinteä / lihaksikas	X
4 liikaa lihasmassaa	

75 Ulkomuodon kokonaiskuva	
1 epätyypillinen	
2 tyydyttävä	
3 hyvä	
4 erittäin hyvä	
5 erinomainen	
1 epäterve	
2 rotutyypiltään liioiteltu	

muuta:

Koiran käyttäytyminen ulkomuodon arvostelussa / Suhtautuminen tarkastajiin
1 ystävällinen
2 rauhallinen
3 eloisa
4 rodunomainen
5 väistää
6 vihainen
7 pelokas
8 vihainen koirille

76 Muita huomioita

Jalostustarkastajan allekirjoitus	Jalostustarkastajan allekirjoitus
Nimenselvennys	Nimenselvennys

Vanhaenglanninlammaskoira

Käyttäytymisen jalostustarkastus ihanneprofiili

Hyväksytty 2.4.2023

Värikoodien merkitys:
I (ihanne)
N (hyväksyttävä/neutraali)
E (ei-toivottava)
H (hylätty)

1. IHMISEN KOHTAAMINEN

1.1 Ensikohtaaminen avustajan kanssa		
a) Koiran käyttäytyminen ennen kontaktitilannetta avustajan kanssa		
I	**S**	menee suoraan tervehtimään avustajaa
I	**N1**	on välinpitämätön, rento, voi tutkia ympäristöä
N	**N2**	pyrkii jatkamaan matkaa kiinnittämättä huomiota avustajaan
N	**OLF**	keskittyy vain haisteluun
N	**Y**	on kiinnostunut ainoastaan ympäristöstä
N	**P1**	lieviä merkkejä huolestumisesta tai rauhattomuudesta (voi äännellä, liikkua edestakaisin, liikkua hidastetusti, lipoa suupieliään, vinkua, häntä voi laskea. Voi myös muuttua eleettömämmäksi tai alkaa korostetusti hakea katsekontaktia ohjaajaan).
E	**P2**	välttelee(pyrkii poispäin avustajasta tai ohjaajansa syliin, painautuu tiiviisti kiinni ohjaajaansa tai pyrkii ohjaajan taakse, häntä painuu alas, ryhti madaltuu voimakkaasti, voi ilmetä myös seuraavia: pälyilee, läähättää tai haukkuu, sulkeutuu tai passivoituu)
E	**P3**	pelkää voimakkaasti (perääntyy, pakenee tai kieltäytyy etenemästä, pyrkii voimakkaasti ohjaajan syliin, kyyristelee, häntä tiukasti koipien välissä, tärisee, läähättää)
H	**P4**	pelkää erittäin voimakkaasti (yrittää paeta paniikinomaisesti, voi ilmetä myös paikoilleen lyyhistymisenä) ***jalostustarkastus keskeytetään***
E	**A1**	asento jäykkä, tuijottaa, karvat voivat nousta
E	**A2**	tuijottaa, murisee ja/tai haukkuu
E	**A3**	haukkuu ja ryntäilee ihmistä kohti
H	**A4**	hyökkää voimakkaasti ihmisiä kohti
H	**A5**	hyökkää ja puree ohjaajaansa
N	**XR**	rapsuttaa, nuolee tms itseään
E	**XM**	merkkailee
b) Aika, jonka kuluessa koira tervehtii oma-aloitteisesti avustajaa		
N	**U30**	alle 30 sekuntia
N	**U59**	31-59 sekuntia
N	**U80**	60-60 sekuntia (avustaja on noussut seisomaan huomioimatta koiraa)
N	**NO**	ei tule oma-aloitteisesti ennen kuin avustaja on muuttunut aktiiviseksi kontaktinottajaksi
1.1 Ensikohtaaminen avustajan kanssa		
c) Avustaja kääntyy ja ottaa kontaktia yrittämällä koskettaa koiraa		
1.2 Poistuminen ja uudelleen kohtaaminen		

1.1 c)	1.2 a)	1.2 b)	a) Koiran käyttäytyminen kohdatessa b) Koiran käyttäytyminen avustajan yrittäessä koskettaa	
	I		**L**	lähestyy avustajaa
	N		**N**	ei lähesty eikä väistä avustajaa
	E		**V**	väistää avustajaa
N		**N**	**N**	koira sietää kosketuksen, ei hakeudu luokse
N		**N**	**SN**	koira nuuhkaisee avustajaa, sen jälken välinpitämätön
I		**I**	**SY**	rennon ystävällinen (korvat rennot, normaali ryhti, paino tasaisesti kaikilla jaloilla, häntä voi heilua rennosti, voi katsoa hieman sivuun)

N		N	SR kiemurtelee (ryhti madaltunut, korvat takana, voi äänneellä tai kääntyä selälleen, hyppiä vasten tai nuolla avustajaa)
N		N	SL alkaa leikkiä, riehaantuu (katsoo kohti, niiaa etuosalla, läppää tassuillaan, läähättää innostuneesti, loikkii, pyrähtelee tms.)
N		N	P1 lieviä merkkejä huolestumisesta (liikkuu hitaasti ja jännittyneesti, hännän liike jännittyen, voi hieman väistää, mutta antaa koskea. Voi ilmentää myös seuraavia: niiaa ja/tai säpsähtää, jäykistyy hetkeksi, lipoo suupieliään, haukottelee, häntä laskee)
E		E	P2 säikähtää tai välttelee (perääntyy, väistää tai siirtyy ohjaajan taakse, ei anna koskea. Häntä painuu alas, ryhti madaltuu voimakkaasti, voi ilmetä myös seuraavia: pälyilee, läähättää tai haukkuu, voi passivoitua)
H		H	P3 pelkää voimakkaasti (perääntyy, pakenee tai kieltäytyy etenemästä, ei anna koskea, pyrkii voimakkaasti ohjaajan syliin, kyyristelee, häntä tiukasti koipien välissä, tärisee, läähättää) ***jatketaan osiosta 3***
H		H	P4 pelkää erittäin voimakkaasti (yrittää paeta paniikinomaisesti, voi ilmetä myös paikoilleen lyyhistymisenä), ***jatketaan osiosta 3***
E		E	A1 asento jäykkä, tuijottaa, karvat voivat nousta
E		E	A2 napsii ilmaa ja/tai näyttää hampaita ja/tai murisee ja/tai haukkuu, ei hyökkää kohti
H		H	A3 napsii ilmaa ja/tai näyttää hampaita ja/tai murisee ja/tai haukkuu, hyökkää kohti
H		H	A4 hyökkää ja puree niin, että ei jää jälkeä
H		H	A5 hyökkää ja puree niin, että jää jälki
N		N	XR rapsuttaa, nuolee tms. itseään
E		E	XM merkkaa avustajan
N		N	Y osoittaa voimakasta kiinnostusta vain ympäristöä kohtaan
N		N	O huomioi herkeämättömästi vain ohjaajansa, suhtautuu koskettamiseen välinpitämättömästi
H		H	EOP koskettamisen yrittäminen jätettiin kokonaan väliin ohjaajan päätöksestä pelon vuoksi
H		H	EOA koskettamisen yrittäminen jätettiin kokonaan väliin ohjaajan päätöksestä agressiivisuuden vuoksi
H		H	EAA koskettamisen yrittäminen jätettiin kokonaan väliin tarkastajan päätöksestä agressiivisuuden vuoksi

1.3 Avustaja houkuttelee koiran mukaansa

I	L	koira lähtee heti mukaan
I	LH	koira lähtee avustajan mukaan vähällä houkuttelulla
N	LV	koira lähtee mukaan runsaalla houkuttelulla
N	LO	pyrkii välillä ohjaajan luo, välillä kulkee avustajan mukana
N	LK	koira lähtee mukaan, mutta kieltäytyy myöhemmin etenemästä (voi ilmetä myös pakenemisena) tai alkaa kiskoa voimakkaasti kohti ohjaajaa
N	LE	koira ei lähde mukaan
H	EAG	osio keskeytetään, koska koira haukkuu ja/tai murisee ja/tai näyttää hampaita, roikkuu avustajan vaatteissa hampaillaan tai uhkailee avustajaa
H	EOP	osio jätettiin kokonaan väliin ohjaajan päätöksestä pelon vuoksi
H	EOA	osio jätettiin kokonaan väliin ohjaajan päätöksestä agressiivisuuden vuoksi
H	EAA	osio jätettiin kokonaan väliin tarkastajan päätöksestä agressiivisuuden vuoksi

2. KÄSITELTÄVYYS

2.1 Käyttäytyminen käsittelytilanteessa

I	SN	koira suhtautuu välinpitämättömästi käsittelyyn sei sen käytös ei muutu lainkaan
I	SY	on rennon ystävällinen (korvat rennot, normaali ryhti, paino tasaisesti kaikilla jaloilla, häntä voi heilua rennosti, voi katsoa hieman sivuun)
N	SR	kiemurtelee (ryhti madaltunut, korvat takana, voi äännellä tai kääntyä selälleen, hyppiä vasten tai nuolla avustajaa)
N	SL	alkaa leikkiä, riehuu (katsoo kohti, niiaa etuosalla, läppää tassullaan, läähättää innostuneesti, loikkii, pyörähtelee tms.)
N	P1	lieviä merkkejä huolestumisesta (liikkuu hitaasti ja jännittyneesti, hännän liike jännittyen, voi himan väistää, mutta antaa koskea. Voi ilmentää myös seuraavia: niiaa ja/tai säpsähtää, jäykistyy hetkeksi, lipoo suupieliään, haukottelee, häntä laskee)
E	P2	säikähtää tai välttelee (perääntyy, väistää tai siirtyy ohjaajan taakse, ei anna koskea. Häntä painuu alas, ryhti madaltuu voimakkaasti, voi ilmentää myös seuraavia: pälyilee, läähättää tai haukkuu, voi passivoitua).
H	P3	pelkää voimakkaasti (perääntyy, pakenee tai kieltäytyy etenemästä, ei anna koskea, pyrkii voimakkaasti ohjaajan syliin, kyyristelee, häntä tiukasti koipien välissä, tärisee, läähättää)
H	P4	pelkää erittäin voimakkaasti (yrittää paeta paniikinomaisesti, voi ilmetä myös paikoilleen lyyhistymisenä)

E	A1	asento jäykkä, tuijottaa, karvat voivat nousta
E	A2	napsii ilmaa ja/tai näyttää hampaita ja/tai murisee ja/tai haukkuu, ei hyökkää kohti
H	A3	napsii ilmaa ja/tai näyttää hampaita ja/tai murisee ja/tai haukkuu, hyökkää kohti
H	A4	hyökkää ja puree niin, että ei jää jälkeä
H	A5	hyökkää ja puree niin, että jää jälki
N	XR	rapsuttaa, nuolee tms. itseään
E	XM	merkkaa avustajan
N	Y	osoittaa voimakasta kiinnostusta vain ympäristöä kohtaan
N	O	huomioi herkeämättömästi vain ohjaajansa, suhtautuu käsittelyyn välinpitämättömästi
H	EOP	koskettamisen yrittäminen jätettiin kokonaan väliin ohjaajan päätöksestä pelon vuoksi
H	EOA	koskettamisen yrittäminen jätettiin kokonaan väliin ohjaajan päätöksestä agressiivisuuden vuoksi
H	EAA	koskettamisen yrittäminen jätettiin kokonaan väliin tarkastajan päätöksestä agressiivisuuden vuoksi
2.2 Koira antoi koskea		
I	KH	huuliin
I	KK	korviin
I	KL	lapaan
I	KE	etujalkoihin
I	KR	rintaan
I	KS	selkään
I	KT	takajalkoihin
I	KN	häntään

3. JAHTAAMINEN

3.1 Koiran käyttäytyminen palloa heittäessä		
N	P	pyrkii poispäin pallosta tai jää haukkumaan paikoilleen tai peräytyen
N	N	ei kiinnostu pallosta, voi katsoa palloa
N	H1	osoittaa lievää kiinnostusta, ei mene pallolle asti tai menee hitaasti pallon luokse
N	H2	jää vaanimaan ja tuijottamaan palloa
N	H3	lähtee pallon perään, mutta keskeyttää ajon, juoksee pallon ohi tai jättää pallon nuuhkimatta sitä
N	H4	lähtee pallon perään, pallon pysähtyessä nuuhkii sitä
N	H5	lähtee pallon perään, tarttuu siihen ja päästää irti (voi tarttua uudestaan)
N	H6	lähtee pallon perään, tarttuu siihen ja pitää siitä kiinni (kunnes ohjaaja irrottaa pallon) tai kantaa palloa, voi tuoda sen ohjaajalle
N	H7	lähtee pallon perään, tarttuu siihen ja ravistelee sitä
H	HP8	osiota ei suoriteta loppuun, koska koira pelkää voimakkaasti, ***jatketaan osiosta 4***
H	EOP	heittäminen jätettiin kokonaan väliin ohjaajan päätöksestä pelon vuoksi
H	EOA	heittäminen jätettiin kokonaan väliin ohjaajan päätöksestä agressiivisuuden vuoksi
H	EAP	heittäminen jätettiin kokonaan väliin tarkastajan päätöksestä pelon vuoksi
H	EAA	heittäminen jätettiin kokonaan väliin tarkastajan päätöksestä agressiivisuuden vuoksi
3.2 Ohjaaja leikittää koiraa pallolla		
N	P	koira pyrkii poispäin ohjaajasta tai jää haukkumaan paikoilleen tai peräytyen

N	N	ei kiinnostu, voi katsoa palloa
N	HL1	kiinnostuu, tutkii palloa
N	HL2	jää vaanimaan ja tuijottamaan palloa
N	HL3	alkaa leikkiä ohjaajan kanssa pallolla, mutta menettää pian kiinnostuksensa
N	HL4	alkaa leikkiä ohjaajan kanssa pallolla, tarttuu siihen ja päästää irti (voi tarttua uudestaan)
N	HL5	alkaa leikkiä ohjaajan kanssa pallolla, tarttuu siihen ja pitää kiinni kunnes ohjaaja irrottaa pallon
N	HL6	alkaa leikkiä ohjaajan kanssa pallolla, tarttuu siihen ja ravistelee sitä
N	HLS	on alkanut leikkiä pallolla itse, eikä halua leikkiä sillä ohjaajan kanssa
N	A1	asento jäykkä, tuijottaa, karvat voivat nousta
N	A2	napsii ilmaa ja/tai näyttää hampaita ja/tai murisee ja/tai haukkuu, ei hyökkää ihmistä kohti
H	A3	napsii ilmaa ja/tai näyttää hampaita ja/tai murisee ja/tai haukkuu, hyökkää ihmistä kohti
H	A4	hyökkää ja puree niin, että ei jää jälkeä
H	A5	hyökkää ja puree niin, että jää jälki
H	FIX	käytös osion päätyttyäkin muuttunutta/käytös jää päälle
H	EOP	osio jätettiin kokonaan väliin ohjaajan päätöksestä pelon vuoksi
H	EOA	osio jätettiin kokonaan väliin ohjaajan päätöksestä agressiivisuuden vuoksi
H	EAP	osio jätettiin kokonaan väliin tarkastajan päätöksestä pelon vuoksi
H	EAA	osio jätettiin kokonaan väliin tarkastajan päätöksestä agressiivisuuden vuoksi

4. AKTIIVISUUS/PASSIIVISUUS

E	RE	rauhaton: liikkuu levottomasti, voi läähättää, äännellä, hyppiä ohjaajaa vasten, rapsuttaa, nuolla itseään tms.
N	AK	aktiivinen: puuhastelee tai nuuhkii ympäristöä rauhallisesti koko ajan
I	N	rauhallinen: voi istua, seistä tai maata, voi tutkia ympäristön kertaalleen
N	PA	passiivinen: ei kiinnostu mistään
N	NR1	aluksi rauhallinen, rauhattomuus lisääntyy hieman
N	NR2	aluksi rauhallinen, rauhattomuus lisääntyy selvästi
N	REN	aluksi rauhaton, sitten rauhoittuu
N	MX	ajoittain rauhaton, ajoittain rauhallinen
E	P	pelkää tai on jännittynyt (taakse vetäytynyt kehon asento, voi hakeutua ohjaajan luo tai pyrkiä pakoon, haukkua tms.)
H	PV	osiota ei suoriteta lopuun, koska koira pelkää voimakkaasti

5. VIERAS KOIRA

Koiran käyttäytyminen sen havaitessa vieraan koiran		
I	N	rento, käytös ei juuri muutu (korvat rennot, normaali ryhti, paino tasaisesti kaikilla jaloilla, häntä voi heilua renoosti, voi katsoa hieman sivuun tai uteliaasti kohti)
I	S	osoittaa selvää kiinnostusta tutustumiseen (heiluttaa häntää, pyrkii kohti, voi vinkua tai haukahtaa, katsoo kohti, katsoo vuoronperään ohjaajaa ja vierasta koiraa, niiaa etuosalla, kauhoo etutassuillaan)
N	S2	osoittaa voimakasta kiinnostusta toista koiraa kohtaan (heiluttaa häntää, kiskoo ja riuhtoo kohti, voi haukkua, voi hyppiä, voi nousta kahdelle jalalle)
N	P1	lieviä merkkejä huolestumisesta (jäykistyy hetkeksi, lipoo suupieliään, häntä laskee, voi liikkua hitaasti ja jännittyneesti, hännän liike jännittyen, voi nuuhkia maata, katsella poispäin, haukotella, nostaa jalkaa, istahtaa, kääntyä selin, ottaa remmin suuhunsa tms.)
E	P2	säikähtää tai välttelee (perääntyy, väistää tai siirtyy ohjaajan taakse. Häntä painuu alas, ryhti madaltuu voimakkaasti, voi ilmentää myös seuraavia: pälyilee, läähättää tai haukkuu, voi passivoitua).
H	P3	pelkää voimakkaasti (perääntyy, pakenee tai kieltäytyy etenemästä, pyrkii voimakkaasti ohjaajan syliin, kyyristelee, häntä tiukasti koipien välissä, tärisee, läähättää)
H	P4	pelkää erittäin voimakkaasti (yrittää paeta paniikinomaisesti, voi ilmetä myös paikoilleen lyyhistymisenä)
E	A1	asento jäykkä, tuijottaa, etupainoinen kehon asento, karvat voivat nousta

E	A2	näyttää hampaita ja/tai murisee ja/tai haukkuu, ottaa askelia kohti vierasta koiraa, tuijottaa, karvat voivat nousta
H	A3	napsii ilmaa ja/tai näyttää hampaita ja/tai murisee ja/tai haukkuu, hyökkää kohti
H	A4	hyökkää voimakkasti vierasta koiraa kohti (kiihtynyt, ei rauhoitu, voi haukkua, karvat pystyssä)
H	A5	vihainen (tilanteeseen nähden suhteetonta hyökkäämistä tai hallitsematonta raivoa)
H	AO5	hyökkää ja puree ohjaajaansa
N	H	vaanii, metsästää, paimentaa (katse kiinnittynyt vieraaseen koiraan, madaltunut pään tai kehon asento, mutta karvat eivät ole pystyssä, voi haukkua)
N	O	huomioi herkeämättömästi vain ohjaajansa
H	FIX	ei palaudu, käytös jää päälle
H	EOH	osiota ei suoriteta ohjaajan päätöksestä
H	EAR	osiota ei suoriteta tarkastajan päätöksestä

6. EPÄTAVALLISET ALUSTAT

Ritilä 6.1	Pleksi 6.2		
		a) Käyttäytyminen alustalle mennessä	
I	I	N	ei pelkoa tai huolestumista, astuu epäröimättä alustalle ilman houkuttelua (ryhti ja hännän asento normaali, astuu alustalle huomioiden sen tai kiinnittämättä siihen huomiota)
N	N	P1	hyvin lieviä merkkejä huolestumisesta tai välttelystä (ryhti lievästi matala, jäykkä tai takakenoinen, liikkuu hitaasti, voi pysähdellä hetkeksi, voi lipoa suupieliään, hieman taakse vetäytyneet suupielet tms.)
E	E	P2	selviä merkkejä välttelystä (pysähtyy, yrittää kiertää tai hypätä alustan yli, heittäytyy selälleen tai tai tarjoaa oheistoimintoja välttääkseen alustalle menon, kuten istuu, menee maahan, kierii, antaa tassua tms.)
H	H	P3	pelokas (kyyristelee, häntä tiukasti koipien välissä, saattaa pyrkiä pakoon tai omistajan syliin, voi läähättää ta passivoitua, täristä, äänneellä voimakkaasti), ***jatketaan seuraavasta alustasta/osiosta 7***
H	H	P4	erittäin voimakkaasti pelokas (yrittää paeta paniikinomaisesti, voi ilmetä myös paikoilleen lyyhistymisenä), ***jatketaan seuraavasta alustasta/osiosta 7***
N	N	LP	astuu epäröiden alustalle ilman houkuttelua
N	N	LH	astuu epäröimättä alustalle sanallisen houkuttelun jälkeen
N	N	LPH	astuu epäröiden alustalle sanallisen houkuttelun jälkeen
N	N	LH2	menee alustalle vasta makupalan avulla
E	E	P	ei astu alustalle
H	H	EOH	osiota ei suoriteta ohjaajan päätöksestä
H	H	EAR	osiota ei suoriteta tarkastajan päätöksestä
		b) Käyttäytyminen alustalla ollessa	
I	I	N	koira pysyy alustalla itse tai ohjaajan on helppo saada koira jäämään alustalle
N	N	H	ohjaaja joutuu käyttämään runsaasti houkuttelua saadakseen koiran jäämään alustalle
N	N	VL	koira poistuu alustalta, tulee helposti takaisin
N	N	VH2	koira poistuu alustalta, tulee takaisin vain runsaasti houkuteltuna
E	E	VP	koira poistuu alustalta, eikä tule takaisin runsaallakaan houkuttelulla
E	E	EP	ei mennyt alustalle
		c) Rentous alustalla	
I	I	N	koira on rento (alusta ei näytä vaikuttavan koiran käyttäytymiseen)
N	N	P1	koira jännittää hieman (ryhti lievästi matala, jäykkä tai takakenoinen, voi lipoa suupieliään tai nostella tassujaan, hieman taakse vetäytyneet suupielet tms.)
E	E	P2	koira on jännittynyt (kyyristelee, häntä koipien välissä, saattaa pyrkiä omistajan syliin, voi läähättää tai passivoitua, täristä, voi äänneellä)
E	E	P3	koira ei mennyt alustalle

7. IHMISJOUKKO

7.1	7.2	7.3	7.1 Kävelevät ihmiset rivissä 7.2. Juoksevat ihmiset rivissä 7.3 Oudot ihmiset rivissä	
I	I	I	N	koira kulkee rennosti ohjaajan edessä, takana tai sivulla, voi huomioida avustajat (korvat rennot, normaali ryhti, liikkumisnopeudessa ei muutoksia)

I	I	I	**S** yrittää päästä nuuhkimaan avustajia
N	N	N	**SR** yrittää lähestyä avustajia kiemurrellen (ryhti madaltunut, korvat takana, voi äänneellä tai kääntyä selälleen)
N	N	N	**SL** yrittää lähestyä avustajia riehakkaasti (katsoo kohti, voi äännellä, niiaa etuosalla, läppää tassuillaan, läähättää innostuneesti, loikkii, pyrähtelee tms.)
N	N	N	**P1** lieviä merkkejä huolestumisesta (liikkumisnopeus ja/tai -asento muuttuu, voi hetkellisesti siirtyä lähemmäs ohjaajaa tai ohjaajan taakse, pysähtyä hetkeksi, hidastaa, jännittyä tai kaartaa. Voi vilkuilla avustajia, lipoa suupieliään, ryhti madaltuu, häntä laskee. Voi äännellä ja/tai hyppiä ohjaajaa vasten.)
E	E	E	**P2** säikähtää tai välttelee (siirtyy ohjaajan taakse, voi pysähdellä, häntä painuu alas, ryhti madaltuu voimakkaasti, saattaa pälyillä, läähättää tai haukkua).
H	H	H	**P3** pelkää voimakkaasti (perääntyy, pakenee tai kieltäytyy etenemästä, pyrkii voimakkaasti ohjaajan syliin, kyyristelee, häntä tiukasti koipien välissä, tärisee, läähättää), ***jatketaan osasta 8***
H	H	H	**P4** pelkää erittäin voimakkaasti (yrittää paeta paniikinomaisesti, voi ilmetä myös paikoilleen lyyhistymisenä), ***jatketaan osasta 8***
E	E	E	**A1** jäykistyy, tuijottaa, karvat voivat nousta
E	E	E	**A2** napsii ilmaa ja/tai näyttää hampaita ja/tai murisee ja/tai haukkuu, ei hyökkää kohti
H	H	H	**A3** napsii ilmaa ja/tai näyttää hampaita ja/tai murisee ja/tai haukkuu, hyökkää kohti
H	H	H	**A4** hyökkää voimakkasti avustajia kohti (kiihtynyt, ei rauhoitu, voi haukkua, karvat pystyssä)
H	H	H	**A5** vihainen (tilanteeseen nähden suhteetonta hyökkäämistä tai hallitsematonta raivoa)
H	H	H	**AO5** hyökkää ja puree ohjaajaansa
N	N	N	**H** vaanii, metsästää, paimentaa (katse kiinnittynyt vieraisiin ihmisiin, madaltunut pään tai kehon asento, mutta karvat eivät ole pystyssä, voi haukkua)
N	N	N	**O** osoittaa voimakasta kiinnostusta vain ohjaajaa kohtaan
H	H	H	**FIX** ei palaudu, käytös jää päälle
H	H	H	**EOP** osio jätettiin kokonaan väliin ohjaajan päätöksestä pelon vuoksi
H	H	H	**EOA** osio jätettiin kokonaan väliin ohjaajan päätöksestä agressiivisuuden vuoksi
H	H	H	**EAP** osio jätettiin kokonaan väliin tarkastajan päätöksestä pelon vuoksi
H	H	H	**EAA** osio jätettiin kokonaan väliin tarkastajan päätöksestä agressiivisuuden vuoksi

7. IHMISJOUKKO

7.4	7.5	7.6	7.4 Ihmiset ympyrässä paikoillaan 7.5. Ihmiset ympyrässä astuvat kohti koiraa 7.6 Ihmiset liikkuvat ympyrässä
I	I	I	**N** rento, käytös ei juuri muutu (korvat rennot, normaali ryhti, paino tasaisesti kaikilla jaloilla, häntä voi heilua rennosti, voi katsoa hieman sivuun tai uteliaasti kohti)
I	I	I	**S** yrittää päästä nuuhkimaan avustajia
N	N	N	**SR** yrittää lähestyä avustajia kiemurrellen (ryhti madaltunut, korvat takana, voi äänneellätai kääntyä selälleen)
N	N	N	**SL** yrittää lähestyä avustajia riehakkaasti (katsoo kohti, voi äännellä, niiaa etuosalla, läppää tassuillaan, läähättää innostuneesti, loikkii, pyrähtelee tms.)
N	N	N	**P1** lieviä merkkejä huolestumisesta (jäykistyy hetkeksi, lipoo suupieliään, häntä laskee, voi liikkua hitaasti ja jännittyneesti, hännän liike jännittyen, voi myös nuuhkia maata, katsella poispäin, haukotella, nostaa toistuvasti jalkaa, istahtaa, kääntyä selin, ottaa remmin suuhunsa, alkaa hakea katsekontaktia ohjaajaan tms.)
E	E	E	**P2** säikähtää tai välttelee (perääntyy, väistää tai siirtyy ohjaajan taakse. Häntä painuu alas, ryhti madaltuu voimakkaasti, voi ilmetä myös seuraavia: pälyilee, läähättää tai haukkuu, voi passivoitua).
H	H	H	**P3** pelkää voimakkaasti (perääntyy, pakenee tai kieltäytyy etenemästä, pyrkii voimakkaasti ohjaajan syliin, kyyristelee, häntä tiukasti koipien välissä, tärisee, läähättää), ***jatketaan osasta 8***
H	H	H	**P4** pelkää erittäin voimakkaasti (yrittää paeta paniikinomaisesti, voi ilmetä myös paikoilleen lyyhistymisenä), ***jatketaan osasta 8***
E	E	E	**A1** asento jäykkä, tuijottaa, etupainoinen kehon asento, karvat voivat nousta
E	E	E	**A2** näyttää hampaita ja/tai murisee ja/tai haukkuu, voi ottaa askelia kohti avustajia, tuijottaa, karvat voivat nousta
H	H	H	**A3** napsii ilmaa ja/tai näyttää hampaita ja/tai murisee ja/tai haukkuu, hyökkää kohti
H	H	H	**A4** hyökkää voimakkasti avustajia kohti (kiihtynyt, ei rauhoitu, voi haukkua, karvat pystyssä)
H	H	H	**A5** vihainen (tilanteeseen nähden suhteetonta hyökkäämistä tai hallitsematonta raivoa)
H	H	H	**AO5** hyökkää ja puree ohjaajaansa
N	N	N	**H** vaanii, metsästää, paimentaa (katse kiinnittynyt vieraisiin ihmisiin, madaltunut pään tai kehon asento, mutta karvat eivät ole pystyssä, voi haukkua)
N	N	N	**O** osoittaa voimakasta kiinnostutusta vain ohjaajaa kohtaan
H	H	H	**FIX** ei palaudu, käytös jää päälle

H	H	H	**EOP** osio jätettiin kokonaan väliin ohjaajan päätöksestä pelon vuoksi
H	H	H	**EOA** osio jätettiin kokonaan väliin ohjaajan päätöksestä agressiivisuuden vuoksi
H	H	H	**EAP** osio jätettiin kokonaan väliin tarkastajan päätöksestä pelon vuoksi
H	H	H	**EAA** osio jätettiin kokonaan väliin tarkastajan päätöksestä agressiivisuuden vuoksi

8. ÄÄNET

8.1	8.2	8.3	8.4	**8.1. Käyttäytyminen pillin soidessa 8.2 Käyttäytyminen koputettaessa kattilankantta vasaran varrella 8.3 Käyttäytyminen koputettaessa kattilankantta vasaralla 8.4 Käyttäytyminen poran käydessä**
I	I	I	I	**L** koira menee uteliaasti ääntä kohti (ryhti ja hännän asento rentoja)
I	I	I	I	**N** käyttäytyminen ei muutu (ryhti ja hännän asento eivät muutu, liikkumisnopeudessa ei muutoksia, koira voi havaita äänen)
N	N	N	N	**P1** lieviä merkkejä huolestumisesta (kulkee ohjaajan mukana, mutta liikkumisnopeudessa tai -asennossa tapahtuu lieviä muutoksia. Voi ilmentää myös seuraavia: niiaa ja/tai säpsähtää, jäykistyy hetkeksi, lipoo suupieliään, korvat takana, vinkuu, häntä laskee. Voi myös muuttua eleettömäksi tai alkaa hakea katsekontaktia ohjaajaan)
E	E	E	E	**P2** säikähtää tai välttelee, selviä liikkumisnopeuden tai asennon muutoksia (kuten väistää kaartamalla, siirtyy ohjaajan taakse, aloittaa ''stressivedon'' äänestä poispäin, painautuu ja/tai hyppii ohjaajaa vasten tai pysähtyy, häntä painuu alas, ryhti madaltuu voimakkaasti, voi ilmentää myös seuraavia: pälyilee, läähättää tai haukkuu, sulkeutuu tai passivoituu), ***osiota 8.3 ei suoriteta***
H	H	H	H	**P3** pelkää voimakkaasti (perääntyy, pakenee tai kieltäytyy etenemästä, pyrkii voimakkaasti ohjaajan syliin, kyyristelee, häntä tiukasti koipien välissä, tärisee, läähättää), ***äänet-osio keskeytetään***
H	H	H	H	**P4** pelkää erittäin voimakkaasti (yrittää paeta paniikinomaisesti, voi ilmetä myös paikoilleen lyyhistymisenä), ***äänet-osio keskeytetään***
E	E	E	E	**A1** asento jäykkä, tuijottaa, karvat voivat nousta
E	E	E	E	**A2** tuijottaa, murisee ja/tai haukkuu
H	H	H	H	**A3** haukkuu ja ryntäilee ääntä kohti
H	H	H	H	**A4** hyökkää voimakkaasti ääntä kohti (kiihtynyt, ei rauhoitu, voi haukkua, karvat pystyssä)
H	H	H	H	**AO5** hyökkää ja puree ohjaajaansa
H	H	H	H	**FIX** ei palaudu, käytös jää päälle
H	H	H	H	**EOH** osiota ei suoriteta ohjaajan päätöksestä
H	H	H	H	**EAR** osiota ei suoriteta tarkastajan päätöksestä

9. MUUT HUOMIOT

a) Rohkeuden yleiskuva		
I	N	rento, ei merkkejä epävarmuudesta
N	P0	ajoittain lievästi epävarma
E	P1	lievästi epävarma, voi näkyä myös levottomuutena tai sulkeutumisena
E	P2	epävarma
H	P3	pelokas
H	P4	voimakkaasti pelokas
b) Rohkeuden yleiskuvassa tapahtuva muutokset		
	NO	ei muutoksia
	MN	rentoutuu testin edetessä
	MP1	epävarmuus lisääntyy testin edetessä
	MP3	pelokkuus lisääntyy testin edetessä
	HN	ajoittain rento
	HP1	ajoittain epävarma
	HP3	ajoittain pelokas
	FIX	ei palaudu, käytös jää päälle

c) Havaittiinko toistuvaa **vakavaan stressiin** liittyvää tai stereotyyppistä käyttäytymistä?		
I	NO	ei nähty
E	XH	hihnassa tai ohjaajan vaatteissa hampailla roikkuminen
E	CT	hännän jahtaaminen
E	WH	jatkuva haukkuminen tai ääntely
E	XM	jatkuva merkkailu
E	HY	hyppiminen
E	ET	etujaloilla kauhominen
E	SV	stressivetoa
E	DIG	toistuva raapiminen (maa, ihminen tms.)
E	OLF	haisteluun uppoutuminen
E	XR	itsensä nuoleminen, pureminen tai raapiminen
E	FLY	ilman napsiminen tai ilmaan pälyily
E	XX	muuta vakavaa stressikäytöstä

Vanhaenglanninlammaskoira

Luonnetesti (LTE) ihanneprofiili

Hyväksytty 2.4.2023

Värikoodien merkitys:
I (ihanne)
N (hyväksyttävä/neutraali)
E (ei-toivottava)
H (hylätty)

	Osasuoritus	**Arvo**	**Arvostelu**	**Pisteet**
1	**Toimintakyky**	+3	Suuri	45
		+2	Hyvä	30
		+1a	Kohtuullinen	15
		+1b	Kohtuullisen pieni	15
		-1	Pieni	-15
		-2	Riittämätön	-30
		-3	Toimintakyvytön	-45
2	**Terävyys**	+3	Kohtuullinen ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua	3
		+2	Suuri ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua	2
		+1a	Pieni ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua	1
		+1b	Koira joka ei osoita lainkaan terävyyttä	1
		-1	Pieni jäljelle jäävin hyökkäyshaluin	-1
		-2	Kohtuullinen jäljelle jäävin hyökkäyshaluin	-2
		-3	Suuri jäljelle jäävin hyökkäyshaluin	-3
3	**Puolustushalu**	+3	Kohtuullinen, hillitty	3
		+2	Suuri, hillitty	2
		+1	Pieni	1
		-1	Haluton	-1
		-2	Erittäin suuri	-2
		-3	Hillitsemätön	-3
4	**Taisteluhalu**	+3	Suuri	30
		+2a	Kohtuullinen	20
		+2b	Kohtuullisen pieni	20
		+1	Erittäin suuri	10
		-1	Pieni	-10
		-2	Riittämätön	-20
		-3	Haluton	-30
5	**Hermorakenne**	+3	Tasapainoinen ja varma	105
		+2	Tasapainoinen	70
		+1a	Hieman rauhaton	35
		+1b	Hermostunein pyrkimyksin	35
		-1	Vähän hermostunut	-35
		-2	Hermostunut	-70
		-3	Erittäin hermostunut	-105
6	**Temperamentti**	+3	Vilkas	45
		+2	Kohtuullisen vilkas	30

		+1	Erittäin vilkas	15
		-1a	Häiritsevän vilkas	-15
		-1b	Hieman välinpitämätön	-15
		-1c	Impulsiivinen	-15
		-2	Välinpitämätön	-30
		-3	Apaattinen	-45
7	**Kovuus**	+3	Kohtuullisen kova	24
		+2	Kova	16
		+1	Hieman pehmeä	8
		-1	Erittäin kova	-8
		-2	Pehmeä	-16
		-3	Erittäin pehmeä	-24
8	**Luoksepäästäminen**	+3	Hyväntahtoinen, luoksepäästävä, avoin	45
		+2a	Luoksepäästävä, aavistuksen pidättyväinen	30
		+2b	Luoksepäästävä, hieman pidättyväinen	30
		+1	Mielistelevä	15
		-1b	Selvästi pidättyväinen, ei yritä purra	-15
		-1c	Selvästi pidättyväinen, yrittää purra	-15
		-2	Hyökkäävä	-30
		-3	Salakavala	-45
9	**Laukauspelottomuus**	+++	Laukausvarma	
		++	Laukauskokematon	
		+	Paukkuärtyisä	
		-	Laukausaltis	
		- -	Laukausarka	

Vanhaenglanninlammaskoira

MH-luonnekuvaus ihanneprofiili

Hyväksytty 2.4.2023

Värikoodien merkitys:
I (ihanne)
N (hyväksyttävä/neutraali)
E (ei-toivottava)
H (hylätty)

	Osio	1	2	3	4	5
1a	**Kontakti, tervehtiminen**	Torjuu kontaktia, murisee tai yrittää purra	Välttää kontaktia, väistää	Hyväksyy kontaktin vastaamatta siihen, ei väistä	Ottaa itse kontaktia tai vastaa siihen	Mielistelevä kontaktin-otossa,hyppii, vinkuu, haukkuu, jne.
1b	**Kontakti, yhteistyö**	Ei lähde vieraan ihmisen mukaan / Ei kokeilla	Lähtee mukaan haluttomasti	Lähtee mukaan, mutta ei ole kiinnostunut TO:sta	Lähtee mukaan halukkaasti, kiinnostuu TO:sta	Lähtee mukaan hyvin innokkaasti, erittäin kiinnostunut TO:sta
1c	**Kontakti, käsittely**	A: Ei päästä käsittelemään B: torjuu murisemalla ja/tai yrittää purra	Väistää tai hakee tukea ohjaajasta	Hyväksyy käsittelyn	Hyväksyy ja ottaa kontaktia	Hyväksyy ja vastaa liioitellulla kontaktilla
2a	**Leikki 1, leikkihalu**	Ei leiki - ei osoita kiinnostusta	Ei leiki - osoittaa kiinnostusta	Leikkii - aktiivisuus lisääntyy/ vähenee	Leikkii - aloittaa nopeasti ja on aktiivinen	Leikkii - aloittaa erittäin nopeasti ja on hyvin aktiivinen
2b	**Leikki 1, tarttuminen**	Ei tartu esineeseen	Ei tartu, nuuskii esinettä	Tarttuu esineeseen viiveellä tai etuhampailla	Tarttuu heti koko suulla	Tarttuu heti, nappaa esineen vauhdista
2c	**Leikki 1, puruote ja taisteluhalu**	Ei tartu esineeseen	Tarttuu viiveellä - irrottaa/ pitää, ei vedä vastaan	Tarttuu, vetää vastaan,mutta irrottaa ja tarttuu uudes-taan/korjailee otetta	Tarttuu heti koko suulla, vetää vastaan kunnes TO irrottaa	Tarttuu heti koko suulla, vetää,tempoo, ravistaa kunnes TO irrottaa
3a	**Takaa-ajo**	Ei aloita	Aloittaa, mutta keskeyttää	Aloittaa etenemisen hitaasti, voi lisätä vauhtia, seuraa koko matkan saalista	Aloittaa kovalla vauhdilla päämäärä-hakuisesti, pysähtyy saaliille	Aloittaa heti kovalla vauhdilla juosten saaliin ohi, voi kääntyä saaliille
3b	**Tarttuminen**	Ei kiinnostu saaliista/ Ei juokse perään	Ei tartu, nuuskii saalista	Tarttuu saaliiseen epäröiden tai viiveellä	Tarttuu heti saaliiseen, mutta irrottaa	Tarttuu heti saaliiseen, pitää sitä suussaan vähintään 3 sekuntia

4	**Aktiviteettitaso**	Tarkkaile-maton, kiinnostuma-ton, passiivinen	Tarkkailevai-nen, rauhallinen, voi istua, seistä tai maata	Tarkkailevai-nen ja enimmäkseen rauhallinen, yksittäisiä toimintoja	Tarkkailevai-nen, toiminnot tai rauhattomuus lisääntyy vähitellen	Toiminnot vaihtelevat nopeasti osion aikana/ Rauhaton koko ajan
5a	**Etäleikki, kiinnostus**	Ei kiinnostu avustajasta	Tarkkailee avustajaa, välillä taukoja	Kiinnostunut avustajasta, seuraa ilman taukoja	Kiinnostunut avustajasta, yksittäisiä lähtöyrityksiä	Erittäin kiinnostunut avustajasta, toistuvia lähtöyrityksiä
5b	**Etäleikki, uhka/aggressio**	Ei osoita uhkauseleitä	Osoittaa yksittäisiä (1-2) uhkaus-eleitä osion ensim. osassa	Osoittaa yksittäisiä (1-2) uhkaus-eleitä osion ensim. tai toi-sessa osassa	Osoittaa useampia uhkauseleitä osion ensim. osassa	Osoittaa useampia uhkauseleitä osion ensim. ja toisessa osassa
5c	**Etäleikki, uteliaisuus**	Ei saavu avustajan luo	Saapuu linjalle aktiivisen avustajan luo	Saapuu piilossa olevan puhuvan avustajan luo	Saapuu avustajan luo epäröiden tai viiveellä	Saapuu avustajan luo suoraan ilman apua
5d	**Etäleikki, leikkihalu**	Ei osoita kiinnostusta	Ei leiki - osoittaa kiinnostusta	Leikkii - voi tarttua varovasti, mutta ei vedä	Tarttuu, vetää vastaan, voi irrottaa ja tarttua uudelleen	Tarttuu, vetää vastaan, ei irrota
5e	**Etäleikki, yhteistyö**	Ei osoita kiinnostusta	Kiinnostuu, mutta keskeyttää	On kiinnostunut leikkivästä avustajasta	Kiinnostunut leikkivästä sekä passiivisesta avustajasta	Houkuttelee myös passiivista avustajaa leikkimään
6a	**Yllätys, pelko**	Ei pysähdy tai pysähtyy nopeasti	Kyykistyy ja pysähtyy	Väistää kään-tämättä pois katsettaan haalarista	Pakenee enintään 5 metriä	Pakenee enemmän kuin 5 metriä
6b	**Yllätys, puolustus/aggress io**	Ei osoita uhkauseleitä	Osoittaa yksittäisiä uhkauseleitä	Osoittaa useita uhkauseleitä	Osoittaa useita uhkauseleitä ja muutamia hyökkäyksiä	Osoittaa useita uhkau-seleitä ja hyökkäyksiä, voi purra
6c	**Yllätys, uteliaisuus**	Menee haalarin luo, kun se on laskettu maahan/ Ei mene ajoissa	Menee haala-rin luo, kun ohjaaja puhuu kyykyssä ja houkuttelee koiraa	Menee haalarin luo, kun ohjaaja seisoo sen edessä	Menee haalarin luo, kun ohjaaja on edennyt puoliväliin	Menee haalarin luo ilman ohjaajan apua
6d	**Yllätys, jäljellejäävä pelko**	Ei minkäänlaisia liikkumis-nopeuden vaihteluita tai väistämistä	Pieni niiaus tai liikkumis-nopeuden vaihtelu jollain ohituskerralla	Pieni niiaus tai nopeuden-vaihtelu kerran, pienenee toisen ohitus-kerran jälkeen	Niiaus tai nopeuden vaihtelu samanlaisina vähintään kahdella ohituskerralla	Voimakas pelko, voi lisääntyä jokaisella ohituskerralla
6e	**Yllätys, jäljellejäävä kiinnostus**	Ei osoita kiinnostusta haalariin	Pysähtyy, haistelee tai katselee haalaria yhdellä ohituskerralla	Pysähtyy, haistelee tai katselee haalaria väh. kahdella ohituskerralla	Puree haalaria tai leikkii sen kanssa, kiinnostus vähenee	Puree haalaria tai leikkii sen kanssa väh. kahdella ohituskerralla
7a	**Ääniherkkyys, pelko**	Ei pysähdy tai pysähtyy nopeasti	Kyykistyy ja pysähtyy	Väistää kääntämättä pois katsettaan	Pakenee enintään 5 metriä	Pakenee enemmän kuin 5 metriä
7b	**Ääniherkkyys, uteliaisuus**	Ei mene katsomaan	Menee räminälaitteen luo kun ohjaaja puhuu kyykyssä ja houkuttelee koiraa	Menee räminälaitteen luo kun ohjaaja seisoo sen vieressä	Menee räminälaitteen luo kun ohjaaja on edennyt puoliväliin	Menee räminälaitteen luo ilman apua

7c	**Ääniherkkyys, jäljellejäävä pelko**	Ei minkään-laisia liikkumis-nopeuden vaihteluita tai väistämistä	Pieni niiaus tai liikkumis-nopeuden vaihtelu jollain ohituskerralla	Pieni niiaus tai nopeuden vaihtelu kerran, pienenee toisen ohituskerran jälkeen	Niiaus tai nopeuden vaihtelu samanlaisina vähintään kahdella ohituskerralla	Voimakas pelko, voi lisääntyä jokaisella ohituskerralla
7d	**Ääniherkkyys, jäljellejäävä kiinnostus**	Ei osoita kiinnostusta räminälaitetta kohtaan	Pysähtyy, haistelee tai katselee laitetta yhdellä ohituskerralla	Pysähtyy, haistelee tai katselee laitetta väh. kahdella ohituskerralla	Puree laitetta tai leikkii sen kanssa, kiinnostus vähenee	Puree laitetta tai leikkii sen kanssa väh. kahdella ohituskerralla
8a	**Aaveet, puolustus/aggressio**	Ei osoita uhkauseleitä	Osoittaa yksittäisiä uhkauseleitä	Osoittaa useita uhkauseleitä	Osoittaa useita uhkauseleitä ja muutamia hyökkäyksiä	Osoittaa uhkauseleitä ja useampia hyökkäyksiä
8b	**Aaveet, tarkkaavaisuus**	Yksittäisiä vilkaisuja, ja sen jälkeen ei kiinnostusta/ Ei kiinnostu lainkaan	Katselee aaveita silloin tällöin	Tarkkailee aaveita, pitkiä taukoja, kumpaakin puolet ajasta tai koko ajan toista	Tarkkailee aaveita, lyhyitä taukoja	Tarkkailee molempia aaveita koko osion ajan
8c	**Aaveet, pelko**	On ohjaajan edessä tai sivulla	On enimmäkseen ohjaajan edessä tai sivulla, pientä välimatkan ottoa	On enimmäkseen ohjaajan edessä tai sivulla, vaihtelee paon ja kontrollin välillä	On enimmäkseen ohjaajan takana, vaihtelee paon ja kontrollin välillä	Peruuttaa enemmän kuin taluttimen mitan tai lähtee paikalta / Pakenee
8d	**Aaveet, uteliaisuus**	Menee katsomaan, kun ohjaaja on ottanut avustajalta hupun pois / Ei mene ajoissa	Menee katsomaan, kun ohjaaja puhuu avustajan kanssa ja houkuttelee koiraa	Menee katsomaan, kun ohjaaja seisoo avustajan vieressä	Menee katsomaan, kun ohjaaja on edennyt puoleenväliin	Menee katsomaan ilman apua
8e	**Aaveet, kontaktinotto aaveeseen**	Torjuu kontaktia/ Ei mene ajoissa	Hyväksyy avustajan tarjoaman kontaktin, mutta ei vastaa siihen	Vastaa avustajan tarjoamaan kontaktiin	Ottaa itse kontaktia avustajaan	Innostunutta kontaktinottoa avustajaan, esim. hyppii tai vinkuu
9a	**Leikki 2, leikkihalu**	Ei leiki - ei osoita kiinnostusta	Ei leiki - osoittaa kiinnostusta	Leikkii - aktiivisuus lisääntyy/ vähenee	Leikkii - aloittaa nopeasti ja on aktiivinen	Leikkii - aloittaa erittäin nopeasti ja on hyvin aktiivinen
9b	**Leikki 2, tarttuminen**	Ei tartu esineeseen	Ei tartu, nuuskii esinettä	Tarttuu esineeseen viiveellä tai etuhampailla	Tarttuu heti koko suulla	Tarttuu heti, nappaa esineen vauhdista
10	**Ampuminen**	Ei häiriinny, havaitsee nopeasti ja sen jälkeen täysin välinpitä-mätön	Häiritsevyys lisääntyy leikin/ passiivisuuden aikana, sen jälkeen välinpitä-mätön	Kiinnostuu laukauksista, yleisöstä tms, mutta palaa leikkiin/passii-visuuteen	Keskeyttää leikin/passiiv., lukkiutuu yleisöä, laukauksia tms kohden, ei palaa leikkiin/ passiivisuu-teen	A: Osoittaa pelkoa B: Ohjaaja luopuu ampumisesta

Ryhmä: 1

FCI:n numero: 16
Hyväksytty: FCI 05.01.2011
Kennelliitto 24.8.2011

Suomen Kennelliitto-
Finska Kennelklubben ry

VANHAENGLANNINLAMMASKOIRA 1/3
(OLD ENGLISH SHEEPDOG)
Alkuperämaa: Iso-Britannia

KÄYTTÖTARKOITUS: Lammaskoira.
FCI:N LUOKITUS: Ryhmä 1 lammas- ja karjakoirat (paitsi sveitsinpaimenkoirat), alaryhmä 1 lammaskoirat
Käyttökoetulosta ei vaadita.

LYHYT HISTORIAOSUUS: Vaikka vanhaenglanninlammaskoiran alkuperämaaksi mainitaan Iso-Britannia, sen uskotaan todellisuudessa polveutuvan eurooppalaisista ovtcharka- ja bergamasco-tyyppisistä koirista, joita on risteytetty britannialaisten lammaskoirien kanssa. Rotua pidetään nykyisin brittiläisenä, ja sitä kutsutaan usein nimellä "bobtail". Rotu on voimakas ja tiivisrakenteinen, ja sen erityispiirre on runsas, säänkestävä turkki. Pohjimmiltaan se on maalaiskoira, älykäs ja ystävällinen, ja sillä on erityisen kaikuva haukku, joka pystyy pelottamaan pois minkä tahansa tunkeilijan.

YLEISVAIKUTELMA: Voimakas, neliömäinen, erittäin sopusuhtainen ja kauttaaltaan tasapainoinen koira. Ei missään tapauksessa korkearaajainen. Karvapeite on kauttaaltaan runsas. Tiivisrakenteinen, lihaksikas ja vahvarunkoinen koira, jolla on hyvin älykäs ilme. Luonnollisia ääriviivoja ei tule muuttaa leikkaamalla karvapeitettä. Koira on rakenteeltaan kestävä, sillä on loivasti taaksepäin kohoava selkälinja, ja runko on päärynänmuotoinen ylhäältä katsottuna. Rullaavat liikkeet ovat tyypilliset sekä peitsatessa että kävellessä. Haukussa on rodunomainen sointi.

Pohjoismainen Kennelunioni
Dansk Kennel Klub
Hundarækterfélag Islands
Norsk Kennel Klub
Suomen Kennelliitto – Finska Kennelklubben
Svenska Kennelklubben

VANHAENGLANNINLAMMASKOIRA 2/3

TÄRKEITÄ MITTASUHTEITA: Koiran seistessä säkä on lanneosaa alempana. Pään koko suhteessa runkoon. Kuonon pituus on noin puolet pään koko pituudesta.
KÄYTTÄYTYMINEN / LUONNE: Mukautuvainen ja tasapainoinen. Rohkea, uskollinen ja luotettava, ei vähääkään hermostunut eikä vihainen.

PÄÄ
Kallo: Tilava, melko neliömäinen ja silmien yläpuolelta selvästi kaareutuva.
Otsapenger: Selvästi erottuva.
Kirsu: Suuri ja musta; sieraimet ovat avoimet.
Kuono: Vahva, neliömäinen ja tylppä.
Leuat / hampaat: Hampaat ovat vahvat, suuret ja tasaisessa rivissä. Leuat ovat voimakkaat. Täydellinen, säännöllinen ja täysihampainen leikkaava purenta, ts. alaleuan etuhampaat koskettavat tiiviisti yläleuan etuhampaiden takapintaa ja ovat kohtisuorassa leukaluihin nähden. Tasapurenta hyväksytään, mutta se ei ole toivottava.
Silmät: Etäällä toisistaan. Silmät ovat tummanruskeat tai toinen silmä ruskea, toinen sininen (ns. wall-eye). Voidaan myös hyväksyä, että molemmat silmät ovat siniset. Vaalea silmien väri ei ole toivottava. Silmäluomien pigmentti on toivottavaa.
Korvat: Pienet ja litteästi pään sivuilla riippuvat.

KAULA: Kohtalaisen pitkä, vahva ja kauniisti kaartuva.

RUNKO: Melko lyhyt ja tiivis.
Lanne: Hyvin vahva, leveä ja kevyesti kaareutuva.
Rintakehä: Syvä ja tilava; kylkiluut ovat selvästi kaareutuneet.

HÄNTÄ: Synnynnäinen töpöhäntä tai aiemmin yleensä typistetty. (Huom. Suomessa typistyskielto.)
Typistetty: Tavanmukaisesti kokonaan typistetty.
Typistämätön: Asennoltaan luonnollinen. Hännässä on tuuheat ja laadultaan karheat hapsut.

RAAJAT
ETURAAJAT**:**
Lavat: Viistot ja taakse sijoittuneet; lapojen kärkien väli on kapeampi kuin olkanivelten väli. Liioitellun lihaksikkaat lavat eivät ole toivottavat.
Kyynärpäät: Tiiviisti rintakehän myötäiset.
Kyynärvarret: Eturaajat ovat täysin suorat, vankkaluustoiset ja riittävän pitkät.
Etukäpälät: Pienet, pyöreät ja tiiviit. Varpaat ovat hyvin kaareutuneet, päkiät paksut ja kiinteät. Käpälät eivät sisä- eivätkä ulkokierteiset.
TAKARAAJAT:

VANHAENGLANNINLAMMASKOIRA 3/3

Yleisvaikutelma: Takaosa on vahva, täyteläinen ja lihaksikas.
Polvet: Hyvin kulmautuneet, mutta ei liioitellusti.
Sääret: Pitkät ja hyvin kehittyneet.
Kintereet: Matalat.
Välijalat: Takaa katsottuna yhdensuuntaiset.
Takakäpälät: Pienet, pyöreät ja tiiviit. Varpaat ovat hyvin kaareutuneet, päkiät paksut ja kiinteät. Eivät sisä- eivätkä ulkokierteiset.

LIIKKEET: Koiran kävellessä liike on takaa katsottuna karhumaisen rullaavaa. Ravissa eturaajat ojentuvat vaivattomasti ja takaliikkeen työntö on voimakas. Raajat liikkuvat yhdensuuntaisesti. Laukka on erittäin joustava. Hitaassa vauhdissa joillakin yksilöillä on taipumusta peitsata. Koiran liikkuessa pään asento madaltuu luontaisesti.

KARVAPEITE
Karva: Runsasta, laadultaan karheaa ja pörröistä, ei suoraa eikä kiharaa. Aluskarva on vettä hylkivää. Pää ja kaula ovat runsaskarvaiset, korvissa on kohtalaisen runsas karvapeite. Eturaajat ovat kauttaaltaan runsaskarvaiset. Takaosa on etuosaa karvaisempi. Karvan laatu on tärkeämpää kuin sen pituus ja määrä.
Väri: Kaikki harmaan, siniharmaan (grizzle) tai sinisen sävyt. Runko on yksivärinen. Takaraajat ovat yksiväriset tai niissä voi olla valkoiset sukat. Valkoiset läikät yksivärisellä alueella eivät ole toivottavia. Pää, kaula, eturaajat ja vatsanalusta ovat valkoiset, merkein tai ilman. Mikään ruskean vivahde ei ole toivottava.

KOKO JA PAINO
Säkäkorkeus: Urokset vähintään 61 cm ja nartut vähintään 56 cm. Tärkeintä on tyyppi ja sopusuhtaisuus; koko ei yksin saa olla määräävä tekijä.

VIRHEET: Kaikki poikkeamat edellä mainituista kohdista luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen ja sen vaikutukseen koiran terveyteen ja hyvinvointiin sekä kykyyn toimia perinteisessä käyttötarkoituksessa.

HYLKÄÄVÄT VIRHEET:
- Vihaisuus tai liiallinen arkuus
- Selvästi epänormaali rakenne tai käyttäytyminen

HUOM. Uroksilla tulee olla kaksi normaalisti kehittynyttä kivestä täysin laskeutuneina kivespussiin.

Jalostukseen tulee käyttää vain toiminnallisesti ja kliinisesti terveitä, rakenteeltaan rodunomaisia koiria.